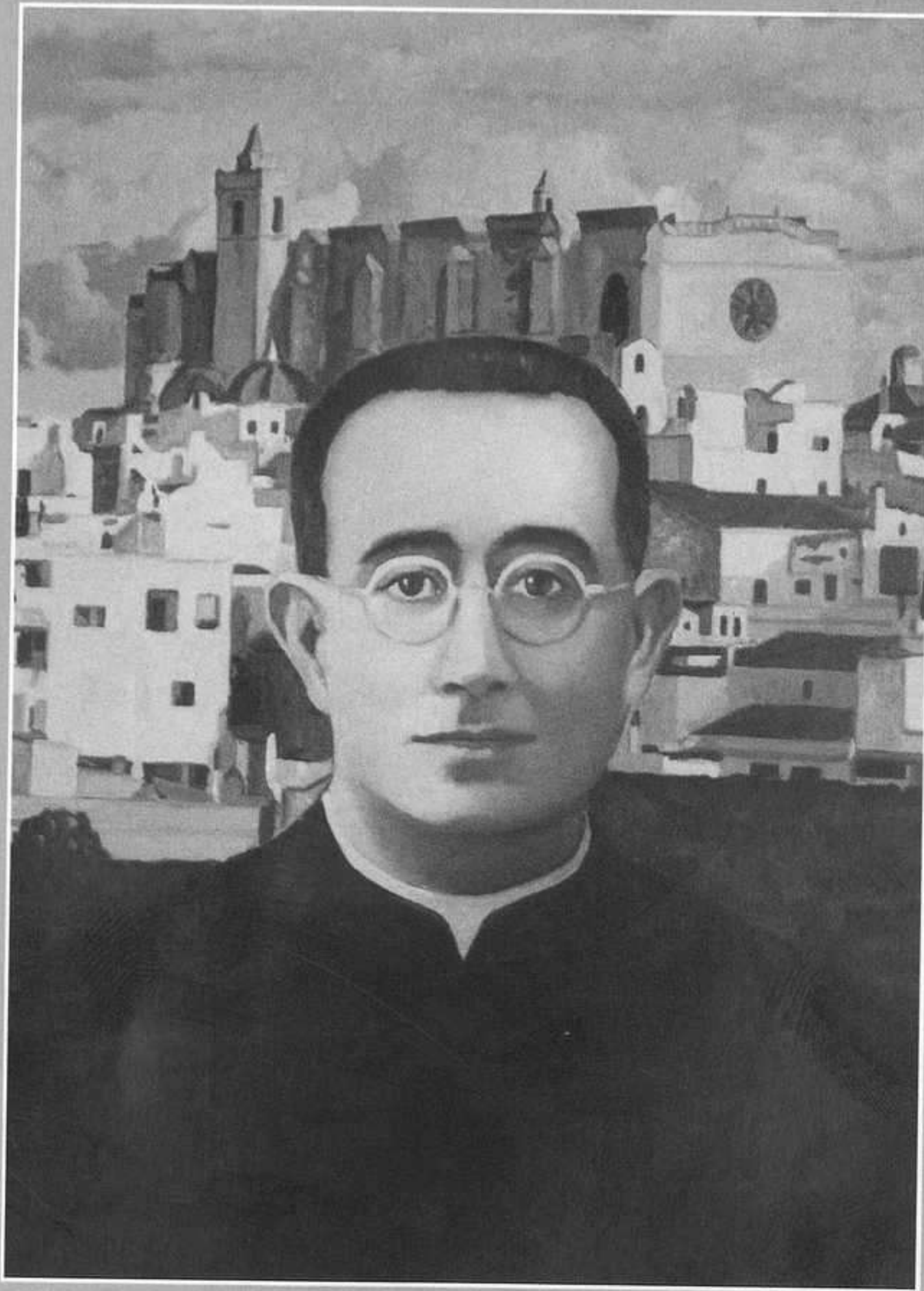

BUTLLETÍ OFICIAL

BISBAT DE MENORCA

Gener-Abril, n. 1 - Any de 2001

BUTLLETÍ OFICIAL

BISBAT DE MENORCA

Gener-Abril, n. 1 - Any de 2001
Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.
Dipòsit Legal: MH-283/1992

Fotografia portada: Beat Josep Maria Castell Camps, màrtir
Ciutadella de Menorca, 12 octubre 1901 - Barcelona 28 juliol 1936

SUMARI

SR. BISBE, ADMINISTRADOR APOSTÒLIC	7
- Homilia en la festa de Sant Antoni 2001	
- Paraules en el sopar de Sant Antoni del Diari Menorca	
- Paraules en el seixanta aniversari del Diari Menorca	
- Paraules en la Inauguració de la Casa d'Acollida de Ciutadella de Menorca	
- Paraules en la Inauguració de l'Exposició "Orígens del cristianisme a Menorca"	
<i>Cartes Pastorals</i>	
- Exhortació Pastoral Quaresma 2001	
- Anunci de l'ordenació del nou Bisbe	
- El Seminari... cor de la Diòcesi	
- Setmana Santa: En la seva creu i resurrecció ens ha salvat	
- Carta de Pasqua	
ACTIVITATS DEL SR. BISBE ADMINISTRADOR APOSTÒLIC	25
SECRETARIA GENERAL	29
<i>Decret</i>	
- Sobre la Solemnitat de St. Josep	
<i>In pace Christi</i>	
- En la mort de Mn. Poncio Pons Pallicer	
- En la mort de Mn. Marcelino Sánchez Forte	
- En la mort de Mn. Miquel Petrus Marquès	
- En la mort de Mn. Abelardo Benítez León	
VICARIA GENERAL	33
- Jornades de formació permanent	
- Per a preparar el Recés de Quaresma, al Toro	
- Per a la campanya del Dia del Seminari	
- Missa Crismal i jornada festiva de Pasqua	
- Davant l'ordenació del Bisbe Joan Piris Frígola i activitats mes de maig	

ORGANISMES DIOCESANS41

Col·legi de Consultors

- 5 de gener
- 17 de gener
- 22 de febrer
- 1 de març
- 2 de març
- 7 de març
- 15 de març
- 6 d'abril
- 9 d'abril
- 20 d'abril
- 26 d'abril

Consell Diocesà de Pastoral

- 25 de març

DOCUMENTS DEL SANT PARE I DE LA SANTA SEU57

- Carta Apostòlica "Tertio Millenio Ineunte.
- Homilía en la Beatificación del Siervo de Dios
José M^a. Castell Camps.
- Conferència Episcopal Espanyola. La Iglesia ante
el "pacto antiterrorista"

CRÒNICA DIOCESANA107

BISBE ADMINISTRADOR APOSTÒLIC

SANT ANTONI 2001

HOMILIA

“FELIÇ L’HOME QUE CONFIA EN EL SENYOR”

La Paraula de Déu que hem escoltat ens dóna les claus de l’admirable vida de sant Antoni que avui festejam en aquest dia gran de tota Menorca.

La primera lectura ens ha parlat com Déu posa a prova aquell que ell estima. Com Déu ens va madurant, sobretot, per mitjà de proves i dificultats. Com, tal com deia textualment el llibre de l’Antic Testament que hem escoltat, “va provant els justs com l’or al gresol”. Purificant, posant a prova la nostra fe, la nostra esperança i la nostra fidelitat. Per això, el salm deia “feliç l’home, beneït l’home” que és capaç enmig de tantes dificultats i proves, d’esperar en el Senyor, de creure en el Senyor. Però era la segona lectura la que ens posava davant la clau fonda de totes aquestes actituds i davant la vida de sant Antoni. “Res –deia sant Pau– ens pot apartar de l’amor que el Pare ens té en Jesucrist.” Ni la mort, ni les desgràcies, ni la soledat, ni la persecució... Res, absolutament res, ens pot apartar d’aquest amor entranyable que Déu ens té. Ser cristià comença a ser experiència en cadascú quan descobrim que Déu, no només ens estima, sinó que ens estima personalment. Quan arribam a veure que la Història de la Salvació, la Bíblia sencera, la revelació sencera, és una història d’amor per part de Déu aplicable puntualment a la meva història. I, sobretot, quan veig que la meva petita història de la salvació és una història que Déu Pare va teixint, dia a dia, problema a problema, solució a solució, en el meu viure. Sentint-me estimat per Déu. Sentint-me fill de Déu. Sabent que des de la seva Providència es preocupa de mi, està pendent de la meva felicitat, de cadascú de nosaltres. Aquesta va ser la força i el motor per arribar a la saviesa i a la

llibertat, aquestes van ser les claus de la vida de Sant Antoni. El fonament per a deixar les coses, els béns d'aquest món, els lligams respecte de qual-sevol criatura i ser totalment lliure, totalment del Senyor.

Analitzant sant Atanasi, el seu gran biògraf, val la pena veure com destaca en Antoni més allò que troba que el que deixa, destaca més que la soledat, cap on sembla que s'encamina, la saviesa a la que arriba, que és la plenitud de Déu. Ben prest, sant Antoni, alliberant-se de tot, fonamentalment d'ell mateix, va ser modelat per l'Esperit del Senyor que el va anar omplint dels seus béns. Li va transformar, fins i tot, el físic, l'omplí de pau, enmig de moltes proves i temptacions. I homes de tot arreu, importants i menys importants, emperadors i eclesiàstics, que volien portar-li problemes de l'Estat i de l'Església de llavors, el cercaven perquè descobriren en ell una font de fe, de pau, de saviesa, d'esperança, de llum en temps de foscor com ho eren els temps en què visqué sant Antoni.

Demanem-li al Senyor que ens vagi portant a una major llibertat cada dia. Llibertat no sols de coses i persones, sinó d'aquella esclavitud subtil que és el nostre orgull, el nostre egoisme, les nostres comoditats i interessos, aquestes cadenes fines i fondes que duim a dins.

Demanem-li que el seu Esperit, com a sant Antoni, a la vegada que crea la vertadera llibertat en nosaltres, ens vagi donant la seva pau, la seva serenitat, la seva esperança, fruit de la saviesa que sols Déu és capaç de donar a aquell que, coneguda la transitorietat i la debilitat de tot el creat, posa en Ell la seva confiança, fa del Senyor el fonament i el tresor de la seva vida.

Que el seu Esperit ens concedeixi sentir-nos personalment estimats per Déu. Tenir una memòria capaç de veure la seva mà provident en la història que vivim.

Així és bo, des d'aquesta sensibilitat, fer present davant el Senyor tot el que ha significat el mil·lenni i el segle que han finalitzat; demanar-li fe per veure la seva mà provident en la història, en un segle tan complex, que ha tingut de tot; demanar-li saviesa, per no repetir errors; demanar-li, per damunt de tot, un cor agraït, capaç d'agraïr-li tants de béns rebuts en aquest temps.

Però, sobretot, des d'aquesta sensibilitat, importa mirar endavant. L'experiència de molts és percebre una Església més pendent del futur que del passat. Per moltes raons històriques confluents de fet, vivim una Església pendent de reptes i projectes ben desafiants. Hem viscut un any molt intens en la vida de l'Església universal, ple de moments i de celebracions ben marcats per un caràcter de pregó, d'inici, de pòrtic d'un nou mil·lenni de l'era cristiana, ple d'interrogants, d'esperança i de treballs.

Des de tot això, vos anim a cercar i fer vostres aquest valors que marquen la vida de Sant Antoni i que ha il·luminat perfectament la Paraula de Déu que hem escoltat: Persones provades, vivint la llibertat dels fills de Déu, plens de saviesa, transmissors de serenor, feliços per sentir el seu amor, plens d'esperança per viure confiant en el Senyor.

Vos anim també, en el dia del Patró de la nostra diòcesi, en el dia de Menorca, a demanar-li que dia a dia es reanimi la nostra fe, per encetar una nova evangelització en l'inici del nou mil·lenni, perquè les generacions noves de menorquins rebin no sols una ric patrimoni, sinó l'arrel cristiana que féu brotar en els vostres avantpassats tant de la vostra realitat i de la vostra història. Sou part d'una tradició cristiana viva. Deixau-la viva i amb molta fe als qui vénguin darrere. Que amb els anys, la festa de sant Antoni no sigui arqueologia, sinó el goig de celebrar aquell que és un camí de llum que ens porta a Jesucrist, la seva saviesa i llibertat.

Que en aquest dia gran, Déu beneeixi tota Menorca. Així sia.

PARAULES EN EL SOPAR DE LA FESTA DE SANT ANTONI 2001 - DIARI MENORCA -

La meva salutació més cordial a totes les personalitats que ens honoren amb la seva presència, i la meva més sincera felicitació en la festa de Sant Antoni a totes les persones que ens acompanyen aquesta nit.

Els cristians, que tenim la missió d'anunciar l'Evangelí a tot els homes, hem utilitzat sempre les diferents maneres de comunicació de cada època. En els diversos períodes històrics, s'utilitzaren la literatura en els seus diversos gèneres: la poesia, el teatre...; es van visualitzar els misteris revelats en pintures i escultures, i es va aconseguir que la música i la mateixa arquitectura manifestessin i, d'alguna manera, comuniquessin la fe de la comunitat cristiana als homes, fins i tot a d'altres generacions.

Fidels a la seva missió, els cristians de l'ahir es serviren d'aquests mitjans de comunicació, al temps que els servien i els enriquien.

El nostre temps ens posa nous mitjans i noves tècniques al servei de la comunicació humana. No podem ignorar que, per la perfecció creixent i la utilització massiva dels mitjans de comunicació, s'està realitzant en la nostra època una transformació similar a la que, en el seu dia, va promoure la revolució industrial.

Amb la industrialització, la persona, la família i els distints grups humans, van canviar els hàbits, i es van reelaborar conceptes fonamentals.

Amb la incidència dels mitjans de comunicació en la vida quotidiana, podem entreveure una nova transformació de la societat més profunda i radical que la industrial.

Aquesta explosió que és cultural, pels horitzons estètics, pedagògics i antropològics que ha desvetllat, i que és preocupant per a qui estigui interessat en el bé social, per l'ambivalència de la utilització dels mitjans —que poden ser ordenats al progrés i enriquiment de la convivència humana, o poden, al contrari, ser ordenats a la manipulació i esclavitud de l'home—, ha de trobar en els cristians una actitud compromesa, d'implicació i col·laboració responsable que ajudi a la nostra societat a desenvolupar els mitjans de comunicació, en aquest cas la premsa, en ordre a crear una comunitat humana més solidària, rica en valors, al servei de l'home en la seva complexitat de necessitats materials i espirituals.

Entre tots els avanços tècnics, i degut a la seva identitat missionera, l'Església sempre ha tingut una sensibilitat especial per aquells que serveixen i afavoreixen la comunicació. Entre nosaltres han viscut i viuen persones de clara identitat eclesial que amb aquesta visió i per pur servei a la doctrina de l'Església van assumir una forta implicació personal en el diari "Menorca". Seguint el seu exemple, a les portes de la celebració del 60 aniversari de Es Diari, que cadascú, des de la seva concreta responsabilitat, valorem tan important mitjà, contem amb la seva ajuda per a afavorir la més plena realització de l'home i el progrés de la convivència humana, per la més ampla i profunda divulgació del missatge salvador de Jesucrist.

Visca Sant Antoni! Moltes gràcies.

DIARI "MENORCA": SEIXANTA ANYS

El dia u de febrer de mil nou-cents quaranta-un naixia el diari "Menorca". Aquest diari, després de grans transformacions, arriba a les nostres mans havent complert seixanta anys de vida. Per a mi és un deure de justícia, davant l'esdeveniment, fer memòria en primer lloc de les persones que al llarg d'aquest període tan dilatat de temps han duit endavant una tasca tan delicada, recordar tots aquells que durant aquests anys han treballat i han dirigit l'entitat, donant part de la seva vida.

Desig en un dia com aquest tenir molt present a aquell qui, des d'una

clara voluntat de servei a la doctrina de l'Església, com ho ha deixat ben clar documentalment, va voler unir i de fet va unir el diari "Menorca" al qui en cada moment exercís el servei episcopal en aquesta diòcesi, determinant-lo així a ell i a l'entitat a una evident lleialtat. Lleialtat que, en diverses ocasions, per part dels qui darrerament hem portat endavant aquest ministeri hem volgut precisar en un triple servei: Un servei a una visió integral de la persona, oberta més enllà de la pura materialitat. Un servei, des de la seva identitat cristiana, a favor dels valors de l'Evangelí, animat i il·luminat per la doctrina concreta de l'Església catòlica. I un servei al temps i al lloc en el que creix el nostre diari, amb sensibilitat plena per l'avui i el compromís manifest per Menorca.

Pensar a favor d'un home enter, presentar la veritat neta que ofereix l'Església, reflectir la vida i el camí que és Menorca, són belles claus per a aquesta aventura prou complexa i apassionant que és "Es Diari".

Totes aquestes claus poden seguir donant alè i inspiració a aquest diari. Tenint plena consideració envers altres que tenen i cuiden, en les empreses de comunicació de les que en són responsables, altres línies editorials, pensant que, entre tots, servim una societat variada i oberta, amb perfils ben definits en cadascun, amb clara identitat per part nostra, i a la vegada capaços de conviure amb altres en respecte mutu i harmonia.

Que el diari "Menorca", amb aquestes claus i des d'elles amb personalitat pròpia, sigui capaç de seguir complint anys i de créixer al costat d'altres mitjans de comunicació de la nostra illa, servint com ho ha fet amb una proximitat especial i digna d'elogi envers tot allò que és nostre. Que segueixi essent sensible a una societat amb arrels profundes i vives com és la menorquina. Que segueixi afavorint la trobada i la convivència. Que segueixi ajudant perquè prevalgui el bé present i futur que Menorca es mereix.

Des d'aquest desig, demanant a Déu pels qui van fer i fan el diari "Menorca", gent amb autèntica passió per a aquesta illa verda i única que és pur Mediterrani, li dic a aquest jove sexagenari: ¡Felicitats, per molts anys!

† **Jesús Murgui Soriano,**
Administrador Apostòlic de Menorca

INAUGURACIÓ DE LA NOVA CASA D'ACOLLIDA

Ha de ser un motiu d'alegria per a tota l'Església de Menorca poder oferir a la nostra societat aquesta Casa d'Acollida de Transeünts, aquest servei tan significatiu que inauguram, i que és un dels fruits en la nostra diòcesi de l'Any Jubilar, que vam cloure el passat mes de gener.

Per al qui tracti de tenir present l'ensenyament de l'Església i en concret el de Joan Pau II li resulta impressionant veure fins a quin punt el domina una visió admirativa de la dignitat de l'home, amb la profunda convicció que aquesta dignitat pertany al nucli mateix de l'Evangelí i que el valor de la persona humana imposa una sèrie d'exigències a la missió mateixa de l'Església.

Així l'Església es fa present en múltiples activitats que són servei a diverses necessitats dels nostres semblants, com es fa present de moltes formes en la defensa o en la promoció de la persona humana. I ho fa en la línia de la seva missió que, encara que sigui de caràcter religiós i no social o polític, no pot sinó considerar l'home en la integritat del seu ésser. El Senyor va dibuixar en la paràbola del bon samarità el model d'atenció a totes les necessitats humanes (Cfr. Lc 10, 29 ss.), i va declarar que, en darrer terme, Ell mateix s'identificarà amb els desheretats –malalts, empresonats, famolencs, solitaris– aquells cap als quals s'hagi estès la mà (Cfr. Mt 25, 31 ss.). L'Església ha après en aquestes i en altres pàgines de l'Evangelí que la seva missió evangelitzadora té, com a part indispensable, l'acció per la justícia i les tasques de servei i promoció de l'home.

Per això tot cristià ha d'oferir personalment testimoni d'amor i servei al proïsme, sense que cap de nosaltres quedi dispensat d'aquest deure essencial de la nostra fe. És de capital importància, a més, que els cristians donem aquest testimoni de forma solidària, que hi posem el cor i que les nostres iniciatives estiguin coordinades. Aquest és el paper que tenen a l'Església diverses associacions amb aquesta finalitat, i en especial Caritas.

En aquesta línia, en les Propostes d'actuació de l'Assemblea Diocesana de Menorca, se li demana a Caritas que, “des de la seva identitat eclesial, sigui l'expressió i instrument de la caritat de tota la comunitat” (A D M prop. 82). A través d'ella, doncs, la nostra Església particular viu i manifesta comunitàriament l'amor fratern, fent més creïble la seva missió en el món. I Caritas, tenint cura de la seva identitat, es farà cada dia més expressiva si segueix naixent i desenvolupant-se ben arrelada en el si de la nostra comunitat creient, que viu i dóna testimoni del manament nou del Senyor (Cfr Jn 13, 34). En aquesta direcció hem d'impulsar la ment i el cor dels fidels de la nostra diòcesi en les diverses comunitats.

Per això avui tenim una nova oportunitat, a més de recordar les bases que donen sentit al nostre actuar, d'agrair a la nostra Caritas, als seus responsables i membres, el seu compromís i les seves múltiples iniciatives, i en concret la seva tasca en aquest nou servei diocesà, que s'ofereix a tota la societat menorquina, com a Casa d'Acollida. Una acció més que s'inscriu en una llarga tradició d'atenció i compromís amb els necessitats de dins i fora de l'illa, una de les característiques de la nostra diòcesi de Menorca, que he volgut destacar en altres ocasions, perquè indica el gran cor i la gran sensibilitat social que vos honora davant Déu i davant els homes.

Que la Verge Santíssima, mare nostra, aculli i beneeixi tots els qui sofreixen necessitat o són víctimes de la marginació social, i que per la seva intercessió les nostres comunitats rebin la gràcia del compromís amb ells, essent signe de l'amor de Déu, que invita a la fe.

† **Jesús Murgui Soriano**
Administrador Apostòlic de Menorca

INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ EN EL MUSEU DIOCESÀ EXPOSICIÓ. "ORÍGENS DEL CRISTIANISME A MENORCA"

En aquest acte inaugural, en contemplar tot el que hi ha en aquesta cuidada exposició, vull manifestar que l'emoció és el meu primer sentiment.

És ver, i així ho he de confessar, que fa uns quants dies, quan vaig venir a veure com anaven els preparatius d'aquesta mostra i em vaig mirar els objectes que s'havien d'exposar, vaig començar per mirar-los des d'una curiositat, com esdevindrà a molts dels qui hi vénguin, però a poc a poc, la curiositat, el simple interès, se'm va anar canviant en real emoció, en veure i percebre, darrera les pedres i els objectes el sentiment de les persones que els van fer i els van emprar, la intel·ligència, la sensibilitat, dels homes i dones que els van crear, l'escalfor de la fe cristiana que movia aquestes persones, la vida creient que s'expressa i que, després de segles, ens segueix parlant en tantes d'aquestes coses. No exager gens en dir que m'emociona percebre que després de més de mil cinc-cents anys aquestes pedres segueixen donant testimoni de la fe dels primers cristians de Menorca. Igualment m'emociona pensar que aquesta mateixa fe continua profundament viva entre nosaltres després de tots aquests anys. En el seu credo, en la seva

vida, en els seus símbols, en la seva litúrgia. Aquí hi ha aquests baptisteris, on s'administrava el nostre mateix Baptisme, aquí hi ha aquestes taules d'altar on se celebrava la nostra mateixa Eucaristia. aquí hi ha, en fi, per no seguir parlant d'altres elements exposats, aquest anagrama, en el qual ells feien referència al nostre mateix i únic Senyor, Crist, i que ha esdevingut fa ben pocs anys el distintiu de la nostra diòcesi de Menorca.

Com a què de gent ha passat durant aquests quinze, setze, segles per aquestes terres, quants de poders que semblaven definitius, quantes idees que semblaven ja les darreres, quantes modes, quantes coses i, tanmateix, malgrat l'aparent fragilitat del missatge i de les nostres infidelitats i pecats, aquesta fe roman, i aquest amor que salva, i aquest Evangeli de Crist, segueixen vius, ben vius entre nosaltres, en aquesta mateixa beneïda terra.

Mirem amb ulls de fe aquestes restes, rebem el missatge d'aquestes pedres, escoltem la professió creient dels qui les treballaren. El que va néixer de la fe, només des de la fe pot esser plenament entès.

Que aquesta exposició, per tant, ens ajudi a conèixer i, sobretot, a estimar més la nostra Església de Menorca.

Tot això ens diu que, per gràcia, som part d'una tradició viva, que ve de lluny, units a tantíssima gent que va viure i ens va transmetre la fe de Crist. Una fe feta comunicació, de la qual això és una petitíssima mostra, i que ha impregnat totes les arts, els usos i els costums, les festes, les manifestacions de tot tipus en què els nostres avantpassats deixaren la petjada de les seves creences. La fe d'una Església que aquí veim reflectida en els seus primers passos a l'illa que ha donat el seu missatge d'esperança als fills de Menorca enmig d'esdeveniments bens diversos i que ha arribat viva i fidel fins a nosaltres. Una Església que no només mira cap enrere, als seus inicis en aquesta terra, sinó cap a l'avui i les seves necessitats, com demostra compromesa dia rera dia, i cap als reptes, que es donen pressa, del nou Mil·lenni. Una Església oberta i acollidora, en el si d'una única Església de Crist, de totes les riqueses que l'Esperit suscita entre nosaltres. Una Església disposada a seguir peregrinant per aquestes terres menorquines cap a la casa del Pare, com a signe i instrument del Regne de Déu enmig de la nostra societat i cultura.

Finalment, donem gràcies a Déu per tanta gràcia, per tants de dons, com aquest que vull posar de relleu: quan recordam en aquesta exposició, entre tantes referències als orígens, la figura del bisbe Sever, cap d'aquesta Església en els inicis el segle cinquè, estam, a la vegada, a les vigílies de rebre el primer bisbe residencial de Menorca del segle vint-i-u, i que, exactament igual que aquell, després de setze segles, és successor dels Apòstols, destinat a fer present el Crist, Bon Pastor, en aquesta estimada Església.

Moltes raons per a l'emoció, la fe i l'acció de gràcies.

Felicitats per tan llarga i rica història, també pel futur, a tots els fills d'aquesta formosa terra. Felicitats, especialment, als qui heu fet realitat aquesta magnífica exposició, que ara queda inaugurada. Sigui enhorabona.

Menorca, 16 de març del 2001

† Jesús Murgui Soriano

Administrador Apostòlic de Menorca

CARTES PASTORALS

EXHORTACIÓ PASTORAL TORNAR AL SENYOR

*“Però ara, diu l'oracle del Senyor, tornau a mi de tot cor...”
(Joel 2, 12)*

Són les primeres paraules, de la primera lectura, de la celebració del dia en què començam la Santa Quaresma: Dimecres de Cendra.

Paraules senzilles i clares, sense misteri, contundents. Tot un programa per a aquest temps de gràcia, que és la Quaresma, i que ens mena a celebrar i a viure adequadament la gran festa cristiana, la Pasqua.

No sé que devia succeir en altres temps, que no he viscut, però en els nostres crec que tenim prou necessitat precisament de tornar al Senyor. És com si molts de factors ens empenyessin a viure per a nosaltres mateixos, pendants de nosaltres, preocupats per nosaltres i per allò que és nostre. Com a tancats i allunyats.

Per tornar cal sortir. I per tornar cal prendre consciència, adonar-se que ens hem anat, en aquest cas que hem deixat el Senyor, ens n'hem fet enfora. Hi ha una paràbola, la del fill Pròdig, que pot il·luminar bé tot això (Cfr. Lc 15, 11 ss.)

En aquest temps de Quaresma, durant aquests quaranta dies, vos animaria a cuidar els mitjans que l'Església ens recomana per ajudar-nos en aquest camí, en aquest procés de centrament i de tornada: la pregària, el dejuni i l'almoina. Vos anim a practicar-los amb autenticitat, com ho vol el Senyor. Veient en ells instruments de la seva gràcia per progressar en el domini sobre nosaltres mateixos, en la llibertat enfront de tota esclavitud i

idolatria, en el camí per sortir de nosaltres mateixos i arribar a viure en profunda comunió amb Déu i entrega generosa de la nostra vida en l'amor i el servei a tots aquells que ens ha confiat.

Cerquem especialment durant aquests dies moments de sossec, per aturar-nos en la presència de Déu, i demanar-nos cap on correm, on anam amb tantes presses, amb tanta ansietat i preocupació. Què cercam, a qui servim, que feim de la nostra vida.

En la paràbola abans esmentada, és fonamental aquest moment de reflexió del fill, el adonar-se d'on es troba, de l'avall que ha caigut, de l'herència que ha malversat, del Pare i la llar que ha perdut. Aquest experimentar-se a si mateix com a lloc incòmode, és el punt d'inflexió d'un itinerari, d'un camí. Només des de la gràcia de la insatisfacció amb ell mateix, només des de la gràcia del descobriment del nostre pecat i misèries, aconseguim veure la nostra situació d'haver abandonat el Pare i els germans, d'estar perdent la vida. Només des d'aquest instant de gràcia es pot fer la llum sobre un tornar a néixer, sobre un nou començament.

Sincerament us anim a demanar aquesta gràcia, a cercar-la intensament aquest dies, a crear les condicions des de la pregària, font de l'autèntica vida, amb moments de silenci i reflexió, densos de preguntes serioses, fonades, honrades, fetes a la presència de Déu, oberts a la seva gràcia, desitjant el seu perdó, volent tornar a Ell i a la vida que Ell va començar en nosaltres per mitjà del Baptisme.

El procés de la nostra conversió troba la seva culminació i corona en el sagrament de la Penitència, que és la trobada amb Crist que perdona i ens diu per mitjà del sacerdot: "els teus pecats et són perdonats."

Déu ens ha reconciliat amb ell mateix en Crist, ens ha redimit mitjançant la mort i la resurrecció de Jesucrist i ens ha perdonat. En el sagrament de la Penitència, la Redempció se'ns aplica i es manifesta i realitza com a perdó, com a remissió dels pecats per a cadascun de nosaltres. En el signe de l'absolució sacramental, Crist, que perdona a través del ministre, arriba en la seva individualitat a la persona que necessita esser perdonada i vivifica en ella la convicció de fe, de la que depèn qualsevol altra: La fe en el Fill de Déu que m'estima i s'entregà a si mateix per mi.

Tornar al Senyor, ser perdonat per Ell en el sagrament de la Penitència, recomençant una vida nova, feta de servei i d'amor, que brolla de la vida que ens va guanyar per la seva mort i resurrecció, és allà on ens ha de menar aquest temps de Quaresma que en el seu Nom iniciam.

Viviu intensament aquests dies. Desperta. Escolta el Senyor. Tornau a Ell de cor. Que tots els actes quaresmals que visqueu personalment i

organitzeu i compartiu en les vostres parròquies i comunitats vos ajudin profundament a tot això per arribar adequadament a viure i celebrar el Misteri Pasqual, en el que Crist, morint, ens va tornar la vida.

Que Déu us beneeixi.

† **Jesús Murgui Soriano**

Bisbe Administrador Apostòlic de Menorca

EN EL DIA DE LA BEATIFICACIÓ DEL P. JOSEP M^a. CASTELL, ANUNCIAM L'ORDENACIÓ DEL NOU BISBE

A través dels diversos mitjans de comunicació us ha arribat ja la notícia, que fèiem pública a les dotze hores del dia u de Març: Sa Santedat el Papa Joan Pau II ha elegit D. Joan Piris Frígola per al ministeri episcopal, i ens l'ha donat com a Bisbe de la nostra benvolguda diòcesi de Menorca.

Molts de membres del poble de Déu ens han fet arribar la seva satisfacció i, sobretot, han elevat a Déu la seva acció de gràcies i la seva pregària. Per la meua banda desig seguir demanant la vostra pregària per ell, davant la gran missió que el Senyor li confia per al vostre bé.

¿En què consisteix aquesta missió, aquest servei, que com a bisbe ha de prestar a la nostra diòcesi? Com ensenya la Constitució dogmàtica sobre l'Església, del Vaticà II: "Per institució divina els Bisbes van succeir en el lloc dels Apòstols, com pastors de l'Església, i així, qui els escolta, escolta Crist i qui els menysprea menysprea Crist i Aquell qui envià Crist (Cf Lc 10,16). Per tant, en els bisbes, assistits pels preveres, el Senyor Jesucrist, Pontífex Suprem, és present enmig dels creients." (LG 20-21).

El servei principal del bisbe, per tant, consisteix en fer present Jesucrist aquí i ara; doncs Crist ensenya, santifica i governa principalment a través dels bisbes. És Crist qui parla per mitjà de l'ofici episcopal d'ensenyar; és Crist qui santifica a través de la funció episcopal de santificar; és Crist qui governa i dirigeix a través del ministeri episcopal de regir.

Estar encarregats de continuar, com a successors dels Apòstols, la missió del Bon Pastor, de representar Jesucrist en el sentit etimològic de la paraula, és a dir, de fer-lo present en l'ara i aquí és, sens dubte, una gran responsabilitat.

Evidentment la realització d'aquest servei supera les forces humanes. I la presència del Crist Salvador en el ministeri episcopal és obra de l'Esperit de Déu. Tal com ens ho recorda, també, el mateix Concili: "A fi de complir tan importants ministeris, Crist enriqueix els Apòstols amb una especial efusió de l'Esperit Sant damunt ells (Cf Act 1,8; 2,4; Jn 20, 22-23), i ells, per la imposició de les mans, van traspassar als seus ajudants un do espiritual Cf 1 Tim 4,14; 2 Tim. 1, 6-7), que s'ha transmès fins a nosaltres en la consagració episcopal". (LG 21).

Per tal que l'Esperit ompli amb la seva gràcia al nostre nou Bisbe, us segueixo demanant la vostra pregària. I també us convido a unir-vos a ell amb la vostra pregària i amb la vostra presència el dia en què serà ordenat bisbe. Aquest dia joïós per a la nostra Església serà, si Déu ho vol, el vint-i-vuit d'Abril, dissabte, a les onze del matí. En la nostra Santa Església Catedral. Estau tots convidats.

Aquest anunci joïós el faig en un dia molt especial per a la nostra diòcesi, en el dia en què és elevat als altars el primer fill de la nostra benvolguenda illa, el salesià P. Josep Maria Castell Camps, màrtir, proclamat beat per Sa Santedat Joan Pau II, avui, a Roma, prop de Sant Pere. ¿Quina gràcia més gran podem demanar al Senyor? Déu beneeix la nostra diòcesi amb un nou bisbe i amb un intercessor de la nostra mateixa terra en el cel. Déu sigui beneït. Que ell us ompli de la seva pau i de la seva gràcia en aquests dies de dons espirituals i d'esperança per a Menorca.

Amb la meua benedicció us felicito i convido a tots.

Menorca, 11 de Març de 2001

† **Jesús Murgui Soriano**
Administrador Apostòlic de Menorca

EL SEMINARI... COR DE LA DIÒCESI

Aquest diumenge, 18 de març, celebra la nostra comunitat diocesana de Menorca el Dia del Seminari. Aquesta celebració ens convida a considerar des de la fe la importància de la vocació sacerdotal per al Poble de Déu i ens recorda el deure de sostenir de múltiples maneres aquells que es preparen per al sacerdocí.

A la nostra diòcesi, en el curs en què ens trobam, ha entrat un nou seminarista en el Seminari, i el qui ja cursava els estudis eclesiàstics ha estat

admès solemnement en la nostra Catedral com a Candidat a les ordes. Un i altre han estat motiu d'esperança en aquesta etapa de l'Administració Apostòlica, durant la qual, a la vegada, el Senyor ha cridat a prop d'Ell sis estimats capellans diocesans de Menorca. Tot això junt ens empeny a demanar-vos amb tota l'ànima la vostra oració i interès en un assumpte tan vital.

No hi ha dubte que avui com ahir segueix ressonant la veu del Mestre que invita a seguir-lo. I com va succeir amb Simó i Andreu (Cfr. Mc 1, 16-20), també avui, tal com acabam d'assenyalar, a través de diversos esdeveniments i en la multiplicat de situacions que genera el nostre món actual, les oïdes de la fe continuen sabent captar la crida especial de Jesús que convida a deixar-ho tot, per anar amb Ell i a col·laborar, des del sacerdoci ministerial, en la seva missió de convocar i reunir el nou Poble de Déu.

Davant la necessitat de vocacions al sacerdoci, davant les necessitats ministerials de la nostra diòcesi, hem de renovar el nostre interès, demanant la gràcia de Déu, en una tasca fonamental per a la nostra Església. En el nom del Senyor hem de tirar cada dia les xarxes, repetint així els gest de Pere (Cfr. Lc 5, 5) que posa de manifest la fe en l'Amor que tot ho pot.

Partint d'aquesta dada que ens proporciona la fe, el Concili Vaticà II ens va recordar en el seu Decret sobre la formació sacerdotal (Cfr. OT 2) el deure de fomentar i promoure l'obra vocacional, indicant-nos que aquesta tasca afecta a tota la comunitat creient. Davant la necessitat de vocacions, ningú amb sensibilitat cristiana pot sentir-se aliè davant un problema de tanta transcendència per a la vida eclesial. Aquesta nova problemàtica ens exigeix una renovació en profunditat de la nostra vida eclesial, accentuant el seu caràcter missioner, promovent la participació de tots els creients en la missió evangelitzadora, enfortint la identitat cristiana de les nostres parròquies i comunitats, en un ambient de creixent unitat i de goig en la confessió de la nostra fe. La vitalitat comunitària estalonada en la unió i el goig de creure són la gran "circumstància" a favor de les futures vocacions.

Vosaltres, estimats preveres, amb la vostra entrega il·lusionada i el vostre testimoni de l'Amor a través d'una vida identificada amb Crist, seguireu essent la mediació més adequada de la crida de Déu que convoca a un servei total i desinteressat en el si de l'Església. Igualment, les famílies cristianes, que consagraren la seva vida participant de l'amor de Jesucrist per la seva Església, són cridades a ser instruments en mans de Déu que afavoreixi i aculli amb alegria les futures vocacions.

Sempre, però especialment en aquest dia, haurem de demanar i cridar amb insistència perquè no hi han de mancar joves generosos, que sentint la urgèn-

cia de l'evangelització, estiguin disposats a entregar la seva vida per la causa de l'Evangelí. Per tots ells, i molt especialment pels nostres molt estimats seminaristes de Menorca, brolli espontàniament la nostra oració al Pare perquè no hi manquin preveres en la nostra diòcesi.

Menorca, 18 de març del 2001

† **Jesús Murgui Soriano,**
Administrador Apostòlic de Menorca

CARTA PASTORAL DEL BISBE JESÚS MURGUI SORIANO SETMANA SANTA

En la seva Creu i Resurrecció ens ha salvat

De bell nou ens disposam a viure la celebració dels misteris de la Passió i Resurrecció del Senyor. Iniciam la setmana que, per excel·lència, anomenam santa. L'Església hi celebra els misteris de salvació esdevinguts al Senyor a la darrera dels seus dies, començant per la seva entrada solemne a Jerusalem.

Des de la missa vespertina del Dijous Sant comença el Triduum Pasqual, que s'estén a través del Divendres i Dissabte Sants, fins a les vespres del Diumenge de Pasqua, i que té el seu centre en la venerable Vetla Pasqual. Temps per aprofundir en la immensa riquesa del misteri de la Redempció, per procurar que les nostres vides siguin renovades per la gràcia que brolla d'aquest misteri.

Encara que tota la vida i obra del Verb de Déu fet carn tengui un valor de salvació, la redempció humana ha estat realitzada principalment per la mort i resurrecció de Crist.

Déu ha fet, efectivament, de la mort de Jesús de Natzaret l'esdeveniment suprem de salvació per a la humanitat. L'horror i la infàmia de la creu s'han transformat en revelació de l'amor de Déu envers nosaltres. Jesús de Natzaret va suportar els nostres sofriments i carregà damunt seu els nostres dolors. Va tastar el gust amarg de la mort, va viure la nostra mort amb tot el que té de tenebrós, de radical desempament, d'impotència total. No res del que la mort significa d'enfonsament de l'existència humana li fou estalviada. Li va tocar una mort d'atroç sofriment físic, de soledat absoluta, d'humiliació i sensació de fracàs totals. Però Jesús va vèncer la mort en la decisió suprema de la seva entrega obedient i confiada al Pare pels homes. Morint en comunió d'amor amb Déu Pare va vèncer la mort.

El Fill de Déu va morir com a cap de la comunitat humana. És el centre unificador de la humanitat perquè es va identificar amb ella per l'amor i va assumir en si mateix la sort de tots els homes. La seva mort és el resum i la consumació de totes les morts. En el sí de Crist al Pare en la Creu es va complir el retorn de la humanitat a Déu.

La mort de Jesús, oferta en obediència al Pare i en amor als homes, ha estat acceptada. Prova d'això és la Resurrecció. Resurrecció de Crist que és la garantia de la nostra futura resurrecció i la irrupció de qualque cosa nova i totalment original, inauguració d'una "nova creació", que fa que la història humana no camini cap al fracàs, la destrucció i la mort, sinó que els sofriments i dolors d'aquest món siguin dolors del part "d'un cel nou i una terra nova, on regnarà la justícia" (2 Pe 3, 13). Per això, encara que els homes seguim sofrint i morint, i encara que el pecat continua produint fruits amargants de deshumanització i alienació, nosaltres creim que ja actua aquí, en el nostre món, una força divina la font i el manantial del qual és Crist que ha ressuscitat després de ser immolat a la creu. Nosaltres creim que ja, en virtut de la força que brota de la creu i la resurrecció, prop d'un món de pecat i de mort, neix i creix un món d'amor i de justícia que Crist durà a la perfecció consumada el dia del seu retorn.

La celebració, en aquests dies propers, de la seva creu i resurrecció, del seu amor pel que ens ha salvat del pecat i de la mort, és una nova oportunitat per acostar-nos a ell, per rebre el seu perdó, per donar una passa més en la unió amb la seva vida i la seva llum. Evitem tot allò que ens impedeix de viure aquests dies tan grans en tota la seva profunditat de pau i de gràcia. Cerquem el temps per participar en les celebracions, trobem silencis per contemplar i pregar, omplim-nos de tot el que ens donen aquests dies sants. Entrem en la vida que se'ns ha donat a un preu tan alt.

Us desig a tots els cristians de Menorca, a totes les comunitats de la nostra diòcesi, que la celebració del misteri pasqual enguany no sigui un pur ritu que es compleix, sinó una actualització del misteri de la Mort i Resurrecció de Crist en l'avui i aquí de les nostres vides, en el sí de les vostres respectives comunitats. Que la seva gràcia i la seva llum ens transformin, ens introdueixin en la vida nova que brota de la seva creu i resurrecció, del seu amor.

Bona Setmana Santa a tots.

† **Jesús Murgui Soriano,**
Bisbe Administrador Apostòlic de Menorca

CARTA DE PASQUA

Crist viu i actua en nosaltres, la seva Església

¡Crist ha ressuscitat! Aquesta és la fe de l'Església, que sona com a crit de victòria i d'esperança en la nit pasqual. Crist no pertany al món dels morts, sinó que viu amb una vida nova, que ha estat inaugurada per la seva Resurrecció. La mort va allunyar Crist d'aquest món i la seva resurrecció l'ha fet novament present entre nosaltres. Amb una presència que no és sensible, que no està subjecte a les lleis del temps i de l'espai, que només els ulls de la fe poden descobrir i que simbolitza el ciri pasqual que s'encén durant les celebracions litúrgiques d'aquest temps. Crist està de bell nou present amb una presència que és companyia, companyia permanent: "Jo som amb vosaltres, dia rere dia, fins a la fi del món" (Mt 28, 20)

Per això les nostres vides són com una continuació del camí d'Emaús (Cfr. Lc 24, 13-15) on hem d'aprendre a descobrir constantment aquell que és el nostre company de viatge. Perquè el Senyor està present entre nosaltres de moltes maneres. Ell està present quan es proclama la Paraula, ja que Ell és el qui ens parla a través d'ella. Ell està present actuant per mitjà dels sagraments, perquè Crist és qui batia, Crist és qui perdona els pecats, el qui està present en la celebració del matrimoni cristià, com va ser present a Canà de Galilea. Però aquesta presència obté una força i un vigor especials en el sagrament de l'Eucaristia, allà la seva presència es fa transparent sota els vels de pa i del vi. És aquest el signe de la fracció del pa on millor podem descobrir, com els deixebles d'Emaús, que el Senyor està amb nosaltres.

Crist està present a través del ministeri jeràrquic dels bisbes i preveres, que són signe de la presència del Bon Pastor i en virtut del sagrament de l'Orde poden actuar en nom de Crist, cap de l'Església.

Crist és present en els qui sofreixen, en els oprimits, en els marginats, de qualsevol casta. Si les altres presències són presència d'un Crist que se'ns dóna, aquesta presència és presència d'un Crist que ens demana: "Tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu." (Mt 25, 40)

Però aquesta múltiple presència del Senyor no és merament per a nosaltres, no és qualque cosa que acabi en nosaltres, sinó que aquesta presència de Crist Ressuscitat ens empeny a la missió.

Els quatre evangelis acaben amb l'escena de Crist Ressuscitat, que s'apareix als seus deixebles per enviar-los a tot el món. Crist Ressuscitat envia els apòstols a continuar la seva missió. La seva missió no ha fracassat amb

la seva mort, sinó que en virtut de la seva Resurrecció se'ls han obert noves i immenses possibilitats. "Si el gra de blat no mor no pot donar fruit". Ara es pot estendre a tots els pobles i tots els temps.

Tota la raó de ser de l'Església, allò que ha de viure i actuar, el que pot aportar d'únic i insubstituïble, el que constitueix la seva missió i la seva vocació, tot procedeix de Crist ressuscitat.

Nosaltres, continuadors de la missió, no venim a reemplaçar una absència, sinó a ser testimonis d'aquesta nova presència, testimonis de la Resurrecció. Som signes eficaços de la força de la seva Resurrecció. És Crist ressuscitat el qui actua en nosaltres, a través nostre. No actuam en nom nostre, sinó amb la força que procedeix del Senyor Ressuscitat i que es potencia en nosaltres.

L'Església ha de continuar i desenvolupar la missió de Crist en el transcurs de la història. Nosaltres, com Església a Menorca, som els enviats a continuar la missió, a anunciar l'evangeli a l'aquí i ara que ens ha tocat viure.

Cada Pasqua és com un nou llançament a la missió. La celebració del misteri pasqual del Senyor dinamitza l'Església, l'empeny sempre a predicar la bona nova de la resurrecció de Crist, perquè és Crist Ressuscitat qui viu i actua en ella.

De manera especial aquesta Pasqua és per nosaltres, cristians de Menorca, una Pasqua plena de la seva presència, ja que Crist ve a nosaltres en la persona d'un nou Pastor per a la nostra diòcesi, i una Pasqua vibrant per a la missió, perquè ens hem de sentir novament enviats a caminar, units al nou Bisbe, nous camins d'evangelització.

Una Pasqua especial per a l'Església a Menorca, inici de temps nous, que us anim a viure intensament, a disfrutar-la i a guardar-la com un tresor de llum en la memòria.

Per tant, per tantes raons: Felïç Pasqua, Menorca.

† Jesús Murgui Soriano
Bisbe Administrador Apostòlic de Menorca

Faint, illegible text covering the majority of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

ACTIVITATS DEL SR. BISBE ADMINISTRADOR APOSTÒLIC

Abril de 2001

Dia 6

- Viatja de València a Menorca.
- Visita la Casa Sacerdotal de Maó.
- A la Parròquia de Santa Maria, a Maó, presideix l'Eucaristia i, a continuació, pronuncia el Pregó de Setmana Santa.

Dia 7

- Despatxa assumptes a la Cúria diocesana
- A la Santa Església catedral, a Ciutadella, presideix l'Eucaristia i, a continuació, pronuncia el Pregó de Setmana Santa.

Dia 8

- A la Santa Església Catedral, a Ciutadella, presideix la processó de Rams i la celebració eucarística.
- A la Parròquia de Sant Francesc, a Maó, presideix i predica el Via Crucis.

Dia 9

- Despatxa assumptes a la Cúria Diocesana. Presideix la reunió del Col·legi de Consultors.
- A la Parròquia de Sant Esteve, a Ciutadella, presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació.
- A la santa Església Catedral, presideix la celebració comunitària de la Penitència.

Dia 10

- Despatxa assumptes a la Cúria diocesana
- A Cal Bisbe, presideix l'Eucaristia en sufragi dels bisbes Pasqual, Moncadas i Álvarez Lara.
- A la parròquia del Carme, a Maó, presideix la celebració comunitària de la Penitència.

Dia 11

- Despatxa assumptes a la Cúria diocesana.
- Al Seminari, a Ciutadella, predica el Recés als preveres de la Diòcesi.

- A la Santa Església Catedral, presideix la celebració de la Missa Crismal.

Dia 12

- A la Casa sacerdotal de Ciutadella, es reuneix amb els preveres residents i la comunitat religiosa.
- A la Santa Església presideix l'Eucaristia "In Coena Domini".

Dia 13

- Assisteix al Via Crucis celebrat a la Catedral.
- A la Santa Església Catedral, presideix els Oficis del Divendres Sant.
- Presideix, també a Santa Església Catedral, la processó del Sant Enterrament.

Dia 14

- Visita el santuari de la Mare de Déu del Toro.
- Visita un capellà malalt.
- Presideix a la Santa Església Catedral, la solemne Vigília Pasqual.

Dia 15

- Visita el Monestir de les Concepcionistes, a Maó.
- Presideix la processó de l'Encontre.
- Presideix, a Santa Maria de Maó, la solemne Missa de Pasqua.
- Viatja de Menorca a València.

Dia 18

- Viatja de València a Menorca.
- Visita amb el Sr. Arquebisbe de València, a Ciutadella, l'Església Catedral, el Seminari i Museu Diocesà, la Cúria i el Palau Episcopal.

Dia 19

- Visita amb el Sr. Arquebisbe de València, a Maó, la parròquia de Santa Maria, el Monestir de les Concepcionistes i l'Ermita de la Mare de Déu de Gràcia.

Dia 20

- Visita amb el Sr. Arquebisbe de València, a Es Mercadal, el Santuari diocesà de la Mare de Déu del Toro. Presideix la reunió del Col·legi de Consultors.

Dia 21

- Viatja de Menorca a València.

Dia 25

- Viatja de Madrid a Menorca.
- Visita l'Església Catedral, les dependències del Palau Episcopal, amb motiu dels preparatius de la presa de possessió de Mons. Piris. Visita un capellà malalt.

Dia 26

- Despatxa assumptes a la Cúria Diocesana.
- Presideix en el Palau Episcopal, la reunió del Col·legi de Consultors.

- Al Seminari, presideix l'Eucaristia amb motiu de les noces d'or de professió d'una de les religioses franciscanes que cuiden del Seminari i de la Residència sacerdotal.

Dia 27

- A l'Aeroport i a Ciutadella atén la presència dels diversos convidats a la a l'ordenació episcopal de Mons. Piris.

- A l'Església Catedral, participa en els preparatius de la solemne celebració.

Dia 28

- Concelebra en la solemne celebració de l'ordenació episcopal i presa de possessió de la Diòcesi de Menorca de Mons. Piris, en la Santa Església Catedral.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second section of faint, illegible text, appearing as several lines of a document.

Third section of faint, illegible text, continuing the document's content.

Fourth section of faint, illegible text, showing more lines of a document.

Fifth section of faint, illegible text, located in the lower half of the page.

**EL DR. D. JESÚS MURGUI SORIANO,
PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEU,
BISBE ADMINISTRADOR APOSTÒLIC DE MENORCA**

Considerant que la Solemnitat de Sant Josep, 19 de març, no figura aquest any com a festa laboral en el Calendari de la Comunitat Balear, el Sr. Bisbe Administrador Apostòlic ha tingut a bé donar les següents disposicions:

1. Es dispensa aquest any, en la Diòcesi de Menorca, el precepte d'oïr Missa.
2. Donada la importància de la festa es recomana vivament als fidels cristians de la Diòcesi, ateses les seves obligacions laborals, la participació en l'Eucaristia.
3. Els Rectors de les Parròquies i llocs de culte disposaran l'horari de les celebracions que estimin més adient per a facilitar la participació dels fidels.
4. El Dia del Seminari es celebrarà el diumenge 18 de març. La col·lecta d'aquest diumenge es destinarà a les necessitats del Seminari.
5. Es recomana que, seguint les orientacions del Rector del Seminari i de la Delegació de Pastoral Vocacional, aquest dia o al voltant d'ell, es celebrin actes de pregària per les vocacions al ministeri presbiteral i es convidi a tothom a participar en la pregària vocacional que tindrà lloc al Seminari Diocesà el diumenge 18 de març, a les 5 del capvespre.

Donat a Ciutadella de Menorca, 16 de març de 2001.

† Jesús Murgui Soriano,
Bisbe Administrador Apostòlic de Menorca
Per manament del Sr. Bisbe, **Francesc Triay Vidal,** *Canceller-Secretari*

IN PACE CHRISTI

El Sr. Bisbe Administrador Apostòlic encomana a la pregària de la comunitat diocesana els preveres cridats a la casa del Pare:

Dia 7 gener 2001.- Mn. Poncio Pons Palliser

MN. PONCIO PONS PALLISER

Natural d'Alaior, havia complert els 75 anys d'edat el passat dimarts, 2 de gener.

La seva vida presbiteral va transcórrer com a vicari de Mercadal, rector de Fornells i també de Ferreries, a més de vicari de Santa Maria de Maó. Al final de la dècada dels seixanta i al principi del pontificat del bisbe Miquel Moncadas va ser nomenat el primer rector de la parròquia de La Concepció de Maó. També va treballar en els camps de l'atenció pastoral dels malalts i dels pobres, essent delegat de Caritas i impulsor de la Frater-Menorca, a més de capellà auxiliar de l'Hospital Verge del Toro, i al llarg de molts anys capellà del cementeri de Maó. Des de la seva jubilació prestava la seva col·laboració pastoral a la parròquia de Sant Francesc de Maó i residia a la Casa Sacerdotal d'aquesta mateixa ciutat.

Dia 10 gener 2001.- Mn. Marcelino Sánchez Forte

MN. MARCELINO SÁNCHEZ FORTE

Natural de Liria (La Coruña), va ser ordenat a la parròquia de Sant Lluís el 7 de febrer de 1982 de mans del bisbe Antoni Deig, arran d'una vocació adulta al sacerdoci, a l'edat de 52 anys. El seu primer destí també va ser la vicaria de la parròquia de la Concepció de Maó, a més de vicari d'El Carme en el 1985.

Íntimament lligat a la comunitat cristiana de Calàbria, a Maó, de la qual en va ser el seu capellà al llarg de molts anys, també va ser rector de la

parròquia des Castell al curs 92-93, i professor de Religió del col·legi Àngel Ruiz i Pablo de la mateixa localitat i de Sant Lluís.

Dia 4 febrer 2001.- Mn. Miquel Petrus Marqués

MN. MIQUEL PETRUS MARQUÉS

Nascut el 19 de desembre de 1915 a Maó, es va ordenar de prevere a la parròquia de Santa Maria el 23 de setembre de 1939. Entre altres càrrecs va ser vicari de Santa Maria, vicari d'El Carme, i capellà de la comunitat de San José, a Maó, que va accedir-hi per ocupar el lloc d'organista a la parròquia de Santa Maria. També era en el seu moment capellà de l'Hospital Municipal de la ciutat de Maó, avui conegut com el Geriàtric.

Entre les seves fites més destacades cal fer referència als seus anys de consiliari dels Joves d'Acció Catòlica de Maó i la fundació de la Confraria de la Pietat de la parròquia d'El Carme.

Però la seva anomenada pastoral s'estengué amb les iniciatives musicals i esportives. Va fundar El Alcázar, després d'haver comprat els terrenys d'Es Freginal. Com a professor de Religió de l'IES Joan Ramis, va animar als joves a descobrir el sentit de l'Eucaristia a través de l'animació musical a les celebracions de San José, fundant després el Grupo Musical Padre Petrus, fins al moment vigent.

Persona de caràcter i eminentment apostòlic, ha entregat la seva vida als joves de Maó, amb una forta dosi de capacitat de treball pastoral. Des de fa nou anys patia la malaltia d'Alzheimer.

Dia 28 febrer 2001.- Monsenyor Abelardo Benítez León

MONSENYOR ABELARDO BENÍTEZ LEÓN

Nascut a Maó el 13 de desembre de 1916, va ingressar al Seminari Diocesà el primer d'octubre de 1928. Ordenat de capellà el 6 de juliol de 1941, quatre dies més tard com a capellà-soldat va rebre l'encàrrec de l'assistència religiosa del Regiment d'Infanteria de Maó, que compartia amb el de vicari de la parròquia de Sant Francesc de la mateixa ciutat.

Va exercir el ministeri castrense en el Regiment Mixt Artilleria de Menorca, en l'Hospital Militar i ha estat al front de la parròquia castrense de Maó. En l'any 1956, aprovades les oposicions, va ingressar en el Cos Eclesiàstic de l'Exèrcit, a on va estar en actiu fins al 13 de desembre de 1976, tot i continuar la seva tasca en l'exèrcit com a capellà castrense jubilat.

El 24 de març de 1994 era investit com a Prelat d'Honor del Papa de mans del bisbe Francesc Xavier Ciuraneta, qui actuà en nom de l'arquebisbe castrense, monsenyor José Manuel Estepa Llaurens.

CARTES ALS PREVERES

5 de febrer de 2001

JORNADES DE FORMACIÓ PERMANENT

El Toro, 14, 15 i 16 de febrer de 2001

Benvolgut en el Senyor:

Tal com està previst en el calendari diocesà, els preveres tindrem, si Déu ho vol, els Jornades de Formació Permanent al Toro els dies 14-16 de febrer (i no tota la setmana com assenyala el calendari). Començarem el dimecres, a les 10:30 del matí i acabarem el divendres amb el dinar. L'horari dels dos primers dies, com sempre, de 10:30 del matí fins a les 17:30 del capvespre. Com sempre, convé avisar al Toro: 971375060.

El tema d'aquestes Jornades serà d'espiritualitat i, en concret, un curset sobre LA PREGÀRIA. Seran dirigides pel prevere de la diòcesi de Sigüenza-Guadalajara, D. Angel Moreno, Rector des de fa més de 25 anys de Buenafuente del Sistol, lloc que s'ha convertit en important centre d'espiritualitat. Té diferents publicacions entorn de la pregària i és autor de quatre "Pliegos" de la revista "VIDA NUEVA" amb aquests títols: "¿Qué es la oración y cómo acceder a ella?", "¿Es útil orar?", "¿Con quién orar?" y "Enséñanos a orar".

Posats en contacte amb ell, qui ha accedit amb molt de gust a acompanyar-nos en aquestes jornades, ens ha fet arribar el següent esquema per aquests dies al Toro:

I. ACTITUDES PREVIAS

1. ¿Qué es orar? Introducciones. Condiciones previas.
2. ¿Por qué orar? Existencia de Dios, único Absoluto.
3. ¿Para qué orar? Expresión de gratuidad. Oración de petición.

II. ORACIÓN PERSONAL

1. ¿Lugares de oración? El desierto. El Silencio y la Palabra. La Lectio divina, lectura de Dios.
2. ¿Cómo orar? El Salterio. La oración de Jesús.
3. ¿Cómo saber si oras? Efectos de la oración. Parábola.

III. ORACIÓN COMUNITARIA

1. ¿Con quién orar? La comunidad. Emaús. La Iglesia.
2. Oración litúrgica. La Eucaristía. La Liturgia de las Horas.
3. Maestros y métodos de oración. El Espíritu Santo. Escuelas de oración. Experiencias. Palabras entrañables.

Res més, sinó manifestar-te el desig que ens trobem al Toro aprofitant bé aquesta nova oportunitat que tenim els preveres de reflexionar, pregar i conviure junts aquests dies, que poden ser un oasi de l'Esperit enmig de l'activitat pastoral.

Una abraçada fraternal

Sebastià Taltavull Anglada,
Vicari general

PER A PREPARAR EL RECÉS DE QUARESMA, AL TORO, EL DIMECRES, DIA 14 DE MARÇ DE 2001

Benvolgut en el Senyor:

Després de l'experiència gratificant de les Jornades de Formació Permanent sobre la Pregària dirigides per D. Àngel Moreno, de Buenafuente del Sistol i de la joiosa notícia del nomenament del nou Bisbe de Menorca, Mons. Joan Piris Frígola, els preveres ens disposam novament a trobar-nos per al Recés de Pregària, aquesta vegada ja de ple dins el temps de Quaresma.

A totes aquestes bones notícies per les que donam gràcies a Déu, hi afegim el nostre record fraternal i la pregària pels nostres germans preveres que d'un any cap aquí han estat cridats a la Casa del Pare: Francesc Anglada, Miquel Casasnovas, Poncio Pons, Marcel·lí Sánchez, Miquel Petrus i, recentment, Abelard Benítez. Que al Cel siguin.

El Recés de Quaresma serà, com tenim programat, el proper dimecres, dia 14 de març, al Toro, des de les 10:30 del matí fins després de dinar. Com sempre, notificar a les religioses del Santuari l'assistència (tel. 971375060).

L'horari serà el següent:

- 10:30. Pregària comunitària de l'Hora Menor a la capella.
A continuació, temps de pregària personal.
- 11:45 – 13:00. Lectio divina en grup (sala de conferències).
La participació és lliure.
- 13:00. Pregària comunitària de l'Ofici de Lectura
a la capella.
- 13:30. Dinar i despedida.

En el full que segueix hi trobaràs el text i l'esquema indicatiu de la Lectio divina, seguint en el camí que feim en aquest curs en torn de la Carta sobre el ministeri apostòlic de la 2 Co. Esperant trobar-nos junts una vegada més per a la pregària i la convivència, rep una abraçada fraternal

Sebastià Taltavull Anglada
Vicari general

“Cridats al do de la nostra persona, estam poc fets per un do així. El Crist comprèn les nostres resistències interiors. Superant-les, li donam una prova del nostre amor. Quan estam atents a la crida de Déu, compremem que l’Evangeli ens invita a prendre responsabilitats per alleugerir els sofriments humans” (de la Carta de Taizé 2001)

Benvolgut en el Senyor:

Preparar la Campanya del Dia del Seminari des del Seminari no resulta gens fàcil, quan els dos seminaristes amb què compta la Diòcesi estudien fora de la nostra illa. El nombre reduït, ja ho saps bé, no ens permet comptar amb una comunitat juvenil que ens faci mirar un futur que asseguri el relleu generacional a curt termini. Els sis preveres que en el temps d’un any han estat cridats a la casa del Pare deixen un buit difícil d’omplir i la mancança de preveres joves es deixa sentir en molts camps de la nostra pastoral diocesana i parroquial. S’imposa de cada dia més un enfortiment del compromís baptismal que ajudi a viure amb més vehemència la vocació cristiana laical, fonament de tota altra vocació, concretament la vocació sacerdotal.

La Carta Apostòlica “Novo millennio ineunte” de Joan Pau II, en el cap. IV titulat “Testimonis de l’Amor” i citant a santa Teresa de Lisieux, experta en la scientia amoris, diu: “Vaig comprendre que l’Església tenia un Cor i que aquest Cor era ardent d’amor. Vaig entendre que només l’amor movia els membres de l’Església... Vaig entendre que l’amor incloïa totes les vocacions, que l’Amor ho era tot”. A continuació, la Carta parla de l’espiritualitat de comunió i tot seguit de la varietat de vocacions.

És en aquest paràgraf que diu textualment: “Cal que l’Església del tercer mil·lenni impulsi tots els batiats i confirmats a prendre consciència de la pròpia responsabilitat activa en la vida eclesial... S’ha de fer certament un generós esforç –sobretot en la pregària a l’Amo dels sembrats– en la promoció de les vocacions al sacerdocí i a la vida d’especial consagració... És necessari i urgent organitzar una pastoral de les vocacions vasta i capil·lar, que arribi a les parròquies, als centres educatius i a les famílies, tot suscitant una reflexió atenta sobre els valors essencials de la vida, els quals es resumeixen clarament en la resposta que cadascú està invitat a donar a la crida de Déu, especialment quan demana la total donació de si mateix i de les pròpies energies a la causa del Regne”.

En aquesta promoció vocacional, els preveres hi tenim un paper fonamental, fruit de l'entusiasme pel nostre sacerdoti i per la passió de servei –la caritat pastoral– al poble que se'ns ha confiat. No és qüestió del Seminari ni d'un dia de campanya que s'hi pugui dedicar a l'any. El contagi que ve del testimoni és feina de cada dia, de cada hora, de cada minut i de cada segon. ¿Què podem fer cadascú a nivell ben particular convidant al seguiment de Jesús, i què poden fer les nostres famílies i comunitats cristianes perquè sigui descoberta, valorada i seguida la vocació sacerdotal? ¿I si tot això ho tractàssim en els Consells parroquials amb els grups que hi són representats per fer-ne una reflexió ampla, encara que discreta i incisiva, perquè tota la comunitat s'hi sentís implicada? ¿I si cada família, cada parròquia..., es convertís en el “cor” del Seminari?

Passant ja a la celebració del Dia del Seminari 2001 per al proper diumenge, dia 18 de març, en aquesta tramesa hi trobaràs:

- unes guies litúrgiques per a l'Eucaristia (en català i en castellà),
- l'estadística actual dels seminaris majors publicada per la Conferència Episcopal Espanyola,
- Per a cada parròquia, un senzill cartell que hem elaborat amb el lema d'enguany: “El Seminari, cor de la Diòcesi” i que podem explicar.
- Hi ha anunciada la pregària per les vocacions sacerdotals que farem al Seminari el diumenge, dia 18 de març, a les 5 del capvespre.
- L'exposició que s'inaugura aquest divendres al Museu Diocesà sobre “Orígens del cristianisme a Menorca” pot ésser un bon mitjà per a conèixer el fet cristià amb els joves i una ocasió per a visitar el Seminari. Estam a la vostra disposició per acollir i explicar el Seminari a les persones i grups que creguis que els pot fer bé.

Tot i que el Seminari fa un servei pastoral i cultural ben divers i acull la Residència sacerdotal, necessitam que sigui més que un edifici. Necessitam que hi hagi seminaristes. Comptant sempre amb l'ajuda de Déu, entre tots fem-ho possible!

Una abraçada fraternal

Sebastià Taltavull Anglada
Vicari general i Rector del Seminari

3 d'abril de 2001

Missa Crismal, Pasqua i Ordenació Episcopal

Benvolgut en el Senyor:

Ben a les portes de la Setmana Santa, la nostra mirada es fixa en la celebració del Misteri Pasqual de Crist i en tot allò que ha d'il·luminar i transformar, les nostres pròpies persones, comunitats, esdeveniments... i també la nostra incidència com a Poble de Déu enmig del món que "Déu ha estimat tant, que ha donat el seu Fill únic, perquè no es perdi cap dels qui creuen en ell, sinó que tinguin vida eterna" (Jn 3,16). Aquesta és la font del goig que ens ompl als cristians i que és motiu de felicitació mútua per a la celebració de les festes que estam a punt de celebrar.

Per a nosaltres, els preveres, hi haurà dos moments significatius de trobada, tal com ho tenim programat i per als quals em plau convocar-te:

1. La celebració de la Missa Crismal, que tindrà lloc el Dimecres Sant, dia 9 d'abril, a la Catedral, a les 20:30 hores. Per aquest motiu i, com ja és costum, ens trobarem abans per al Recés de Pregària. Serà al Seminari Diocesà i serà dirigit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mns. Jesús Murgui Soriano. Ens trobarem a les 18:00 hores per a començar amb una breu pregària comunitària i meditació. A les 19:00 hores, pregària de Vespres i a les 19:30 compartirem un poc de berenar, a fi de ser puntuals a les 20:30 a la Missa Crismal a la Catedral.

2. La trobada festiva de Pasqua i dinar que tindrem a Sant Joan de Missa a partir del migdia del dimecres, dia 18 d'abril. Esperem trobar-nos-hi i passar una estona ben agradable d'alegre convivència. Convé confirmar l'assistència telefonant a Antoni Fullana (971381082) a fi de saber amb qui es compta per al dinar.

Tant el Recés de Pregària com la Missa Crismal tindran el to de comiat del qui durant tot aquest temps de Seu Vacant ha servit la nostra Església menorquina com Administrador Apostòlic. Mns. Jesús Murgui Soriano, mentre ens disposam a acollir el qui serà el Bisbe de Menorca a partir del dia 28 d'abril, Mns. Joan Piris Frígola, a qui acompanyarem en la seva ordenació episcopal i presa de possessió. Com ja saps, els preveres li regal·lam l'anell episcopal, signe també de la nostra comunió i corresponsabilitat en la missió d'evangelitzar, santificar i servir en nom de Crist Cap i Pastor.

Amb el desig d'uns dies i d'un temps pasqual viscuts a fons, rep una forta abraçada fraternal

Benvolgut en el Senyor:

Amb el bon record de la trobada festiva del dimecres de Pasqua a Sant Joan de Missa, en la que vam avançar alguns aspectes de la celebració de l'ordenació del bisbe Joan, em plau afegir-hi que s'ha de portar l'alba i l'estola blanca, i ser presents a la sagristia de la Catedral a les 10:30 del matí. Les indicacions concretes de la celebració es donaran en aquests moments. El nou bisbe i acompanyants arribaran a les 10:45 per la porta de la Llum i, després de pregar davant del Santíssim, es dirigiran a la sagristia, d'on sortirà la processó cap a la porta principal (per la plaça de la Catedral) i amb el cant d'entrada iniciar la celebració.

Les dues primeres celebracions que presidirà el bisbe Joan després de l'ordenació a la Catedral, seran:

-el diumenge migdia, dia 29 i a les 12 a Sant Joan de Missa, a la Diada de Sant Jordi amb els Escoltes de la Diòcesi.

-el diumenge fosquet, dia 29 i a les 20:30 a Santa Maria de Maó.

I, seguint amb el calendari diocesà, tenir present:

El Recés de Pregària que tindrà lloc el proper dimecres, dia 2 de maig al Seminari amb l'horari de costum, és a dir, començant a les 11 del matí amb la pregària de l'Hora Menor, seguint amb la pregària personal, i a les 12:15 la lectio divina (participació lliure), a partir de full indicatiu que s'adjunta i que és el darrer text de la Carta del ministeri apostòlic que hem anat aprofundint durant el present curs (aquesta vegada el passatge de 2 Co 6, 3-10). Acabarem, com sempre compartint el dinar. Convé avisar a les monges del Seminari (971382137).

La Trobada ja tradicional de preveres i religiosos/es al Toro en ocasió de la festa de la Mare de Déu, el dissabte, dia 5 de maig. Trobar-nos a les 12, per a començar la celebració de l'Eucaristia a les 12:30 presidida pel bisbe Joan i a continuació dinar junts al restaurant de Sa Posada. És important confirmar l'assistència telefonant a les monges del Toro (971375060).

Serveixi aquesta carta també (degut a la premura del temps) per anunciar i convocar a la Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions que té lloc dia 6 de maig. Com cada any, la Delegació de Vocacions proposa fer les 24 hores de pregària per les Vocacions. Sortirà anunciat al Full dominical i convé que com més prest millor cada parròquia, comunitat o església comuniqui a la Coordinadora de la Delegació, Sor Maria Bibiloni (tel. 971375060) l'hora o les hores que hi dedicarà a fi de publicar com s'orga-

nitza la Jornada a nivell de Diòcesi. Dita Jornada s'inaugurarà al Santuari de la Mare de Déu del Toro amb la Vetla de Santa Maria, el dissabte dia 5 de maig, a les 22:00 i es conclourà el diumenge, dia 6, a la mateixa hora. Demanam un esforç de col·laboració perquè entre tots ho posem en marxa i convidem a la participació a les 24 hores de pregària i a la Vetla al Toro (de les 22:00 a les 24:00 h.). S'enviarà el material just arribi, és molt suggerent. El lema és "Tens una cridada!"

Amb el goig de trobar-nos en tots aquests moments de festa, pregària i comunió diocesana, rep una abraçada fraternal

Sebastià Taltavull Anglada,
Vicari general

COL·LEGI DE CONSULTORS

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 5 DE GENER DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompart Díaz,
Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A les 10.30 h del matí, del dia 5 de gener de 2001, a la Cúria diocesana, presidit per l'Il·lm. Sr. Vicari General, delegat pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, amb l'assistència de tots els seus membres, que al marge hi figuren, essent present el Sr. Antoni Carreras Torrent, com a Gestor Administratiu del Bisbat, degut a la naturalesa dels temes que s'ha de tractar durant la reunió.

En referència a un immoble de Maó, el Col·legi de Consultors exposarà al Sr. Bisbe les gestions dutes a terme per les persones que han intervingut.

Passant a l'estudi de la donació d'uns terrenys que s'han d'agregar a la propietat del Bisbat al Santuari de la Mare de Déu del Toro, el Col·legi de Consultors no veu cap inconvenient a la formalització de l'escriptura en els termes que la part donant proposa, i així ho manifestarà al Sr. Bisbe Administrador Apostòlic.

En relació al pressupost, s'aconsellarà al Sr. Bisbe Administrador Apostòlic prorrogar el d l'any 2000 i procedir posteriorment a una revisió amb efectes retroactius.

Una vegada finalitzats els assumptes econòmics, es va absentar el Sr. Antoni Carreras Torrent.

El Sr. Vicari General informà als Consultors sobre altres assumptes de caire pastoral.

Finalment el Sr. Miquel Anglada informà sobre la celebració litúrgica de la Clausura del Jubileu.

La sessió es va aixecar a les 12 del migdia.

*Gerard Villalonga Hellín,
Secretari*

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 17 DE GENER DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompарт Díaz,
Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A les quatre del capvespre del 17 de gener 2001, a la Casa d'Espiritualitat del Santuari de la Mare de Déu del Toro, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mons. Jesús Murgui Soriano, amb assistència de tots els seus membres, que al marge hi figuren.

Després de la pregària, el Sr. Bisbe Administrador Apostòlic va comentar els actes de la celebració de Sant Antoni, començant pel sopar organitzat per Editorial Menorca, durant el qual es va procedir al lliurament dels premis anuals; respecte a la celebració eucarística del matí, va destacar la bona preparació i la participació multitudinària.

Després es va tractar dels assumptes patrimonials i econòmics que s'havien deliberat durant la sessió anterior en la seva absència, aprovant que es procedís tal i com s'havia determinat d'aconsellar al Sr. Bisbe Administrador Apostòlic. A més, va informar de com havia quedat el tema de la venda de l'Església de San Diego, d'Alaior.

Pel que respecta a la pastoral diocesana, el Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, va explicar el contingut de la carta que ha dirigit a tots els rectors de les parròquies de la Diòcesi, per tal de dur a efecte la determinació presa al darrer Consell Pastoral Diocesà, per tal de revisar i revitalitzar la vida parroquial i comunitària a la llum de l'Assemblea Diocesana, després de la fructuosa celebració del Jubileu. El Sr. Vicari General informà que es

reunirà amb els Delegats Diocesans per tal de fer el mateix de cara al pla pastoral diocesà.

Mons. Murgui demana que tots els organismes diocesans i les delegacions preparin un dossier/resum sobre les seves activitats durant l'administració apostòlica, així com dels seus projectes més immediats, perquè pugui ser lliurat al nou Bisbe de la Diòcesi, de manera que ja abans de la seva presa de possessió conegui de primera mà l'estat de la Diòcesi.

Finalment es va tractar sobre el reforçament de la fraternitat sacerdotal. La sessió es va aixecar a les sis del capvespre.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL 22 DE FEBRER DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompарт Díaz,
Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A les onze del matí del dia 22 de febrer de 2001, a la Cal Bisbe, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mons. Jesús Murgui Soriano, amb assistència de tots els seus membres, que al marge hi figuren.

Després de la pregària de tèrcia i de fixar l'ordre del dia per a una millor distribució del temps, es va començar a tractar el tema de la propietat d'un immoble de Maó.

A continuació es va tractar sobre les reformes que s'ha de dur a terme al Col·legi St. Francesc d'Assís de Ferreries, per tal d'adaptar-se a la normativa legal vigent.

Altre tema fou el comentari sobre la polèmica suscitada a nivell nacional referent al pacte antiterrorista. Tots els presents valoraren els aspectes positius d'aquest acord, però coincidiren amb els Bisbes en que l'acció de l'Església en relació a aquest tema es situa a altre nivell i que això no suposa cap ambigüitat en la defensa de la vida i en la solidaritat amb les víctimes del terrorisme.

Sobre la informació de temes referents a la moral familiar que pugin incidir en la legislació de la nostra Comunitat Autònoma, tots creuen que serà

bo que els tres bisbats es posin d'acord en la millor manera de fer arribar la posició doctrinal de l'Església Catòlica al respecte, però que mentrestant es pot publicar un resum del document de la Santa Seu al respecte.

El Sr. Bisbe va informar sobre la firma de l'Esriptura de la cessió de tres mil metres al Santuari del Toro. Es va trobar que havia de quedar constància escrita de l'agraïment de la Diòcesi a ambdues persones.

Posteriorment es va valorar molt positivament el curset dels preveres del mes de febrer.

Mons. Murgui va explicar que la Coordinadora de Confraries de Setmana Santa de Maó li ha demanat que faci el pregó de Setmana Santa. L'Arxipreste de Maó diu que avui mateix té una reunió amb els rectors de la ciutat de Maó per tal de programar conjuntament els actes de la Setmana Santa/Pasqua. També els hi donarà a conèixer la disposició del Sr. Bisbe a presidir els mateixos actes que l'Any passat i el seu oferiment a fer-se present als moments que ells trobin convenient.

El Sr. Bisbe recordà que s'han preparar els informes dels organismes diocesans i de les delegacions per tal de facilitar-los en el seu moment al Bisbe electe.

Finalment Mons. Murgui va informar sobre la inauguració de la casa d'acollida de Caritas de Ciutadella que tindrà lloc aquest mateix capvespre, de l'exposició sobre els orígens del cristianisme a Menorca que s'inaugurarà el dia 16 de març al Museu Diocesà i de la publicació d'una carta pastoral amb motiu de la Quaresma.

El Sr. Vicari General, El Sr. Francesc Triay, com a Delegat de Caritas i l'infrascrit secretari, com Arxipreste de Maó van explicar al presents els esforços per coordinar el treball pastoral amb els immigrants a Maó.

La sessió es va aixecar a la 1.30 h. del migdia.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 1 DE MARÇ DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompарт Díaz,
Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A les nou i mitja del matí del dia 1 de març de 2001, a la Cal Bisbe, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mons. Jesús Murgui Soriano, amb assistència de tots els seus membres, que al marge hi figuren.

Després de la pregària, Mons. Murgui comunicà oficialment al Col·legi de Consultors que al migdia es faria públic el nomenament del nou Bisbe de la Diòcesi.

A continuació s'establí l'ordre del dia de la segona part de la sessió, a les dotze del migdia, a la qual serien convidats els membres del Consell de Presbiteri, del Consell de Pastoral, del Consell d'Economia, del Capítol Catedral i de la Cúria Diocesana, així com els representants de tots els mitjans de comunicació presents a l'illa.

Abans de finalitzar aquesta primera part de la reunió, Mons. Murgui va fer els següents encàrrecs: a) al Sr. Cancellier - Secretari fer un extracte redactat en català del comunitat de la Nunciatura Apostòlica; b) al Sr. President del Cabilde, la traducció al Català del missatge enviat pel nou Bisbe de la Diòcesi i del que ell mateix ha redactat amb aquest motiu; al Sr. Vicari General i als Arxiprestes, convocar a las persones que abans s'han esmentat.

Un poc abans de les dotze del migdia, Mons. Murgui, va rebre els consultors al seu despatx i els va lliurar la carta del Sr. Nunci Apostòlic en la que es comunica el nomenament del sacerdot valencià de 61 anys, Mons. Joan Piris Frígola, com a Bisbe Diocesà de Menorca. Immediatament, acompanyat del Col·legi de Consultors, va entrar a la Sala del Tron del Palau Episcopal, on esperaven les persones que s'havien convidat, amb els representants dels mitjans de comunicació per a començar l'acte públic.

Mons. Murgui saludà als assistents i donà la paraula al Sr. Cancellier - Secretari, que llegí la carta del Sr. Nunci Apostòlic on es comunica el nomenament del sacerdot valencià de 61 anys, Mons. Joan Piris Frigola, com a Bisbe Diocesà de Menorca. Amb la seva firma donà fe de l'autenticitat del document.

A continuació, el Sr. Vicari General llegí la nota biogràfica corresponent al nou Pastor de la Diòcesi.

A partir d'aquest moment, el Sr. Bisbe Administrador Apostòlic donà lectura al missatge que amb aquest motiu dirigeix a tota la Diòcesi de Menorca i donà la paraula al Sr. President del Cabilde, que donà lectura a la carta que el Bisbe electe ens ha dirigit

Tant les paraules de Mons. Murgui, com la carta de Mons. Piris, van ser rebudes amb un fort aplaudiment per part de tots els presents.

Finalment alguns dels periodistes presents van fer preguntes al Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, el qual va aixecar la sessió a les dotze i vint del migdia per a traslladar-se a Maó a presidir el funeral de Mons. Benítez León.

Ciudadella de Menorca, 1 de març de 2001.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 2 DE MARÇ DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompарт Díaz,
Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A les onze del matí del dia 2 de març de 2001, a la Cal Bisbe, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mons. Jesús Murgui Soriano, amb assistència de tots els seus membres, que al marge hi figuren.

Després de la pregària, Mons. Murgui va passar a llegir el text de l'escrit de felicitació que en nom propi i del Col·legi de Consultors s'havia fet arribar al Bisbe electe, Mons. Joan Piris Frígola. Es va troba convenient enviar dos escrits, amb una redacció semblant, al Sr. Nunci Apostòlic, en agraïment per la comunicació del nomenament, i al Secretari de la Conferència Episcopal Espanyola, com a resposta a la seva felicitació.

A continuació, Mons. Murgui va expressar al presents la seva satisfacció i agraïment, no només per l'acte d'ahir, sinó també per la col·laboració estreta amb el Col·legi de Consultors durant el temps de l'Administració Apostòlica.

El Sr. Vicari General, va respondre en nom dels Consultors, agraint també la confiança del Sr. Bisbe en el Col·legi, tal i com s'ha posat de manifest en el govern pastoral de la Diòcesi al llarg d'aquesta etapa.

Finalment tots van coincidir en destacar l'experiència de fe que ha suposat per a tots aquest procés d'elecció d'un nou Bisbe per a la Diòcesi.

Mons. Murgui, a partir del seu coneixement personal del Bisbe electe i de la nostra Diòcesi, destacà les qualitats humanes i sobrenaturals del Bisbe electe i la seva idoneïtat per a la missió que li ha estat encomanada.

Un primer acord ha estat la visita dels Consultors a València la pròxima setmana, per tal de felicitar personalment a Mon. Piris i mantenir un primer intercanvi sobre l'estat de la Diòcesi i els preparatius de cara a la seva ordenació i presa de possessió.

Dins d'aquest apartat, també es trobà oportú una visita de Mons. Piris a Menorca abans de la seva ordenació, per tal de que pugui conèixer sobre el terreny i decidir assumptes personals sobre la seva ordenació episcopal i futura residència.

Un segon acord va consistir en la constitució de dues comissions per tal de coordinar el preparatiu i la celebració de l'ordenació episcopal: Mn. Miquel Anglada, Mn. Jesús Llompart i Mn. Rafel Portella, s'encarregaran de preparar el llibret, el recordatori, així com la part litúrgica i cerimonial; Mn. Sebastià Taltavull, Mn. Francesc Triay i Mn. Gerard Villalonga, organitzaran els aspectes personals i materials d'infraestructura; les dues comissions comptaran amb l'ajut i suport del Sr. Ferrer Monjo.

Passant a altres assumptes, el Sr. Vicari General informà de les gestions fetes entorn a la preparació del dossier sobre les obres d'adaptació del Col·legi de Ferreries i sobre la propietat d'un immoble de Maó. També va anunciar que durant la pròxima reunió informarà del acord de la Comissió Mixta de Patrimoni.

Sense més assumptes que tractar, la sessió es va aixecar a les dues del capvespre.

Ciutadella de Menorca, 2 de març de 2001.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 7 DE MARÇ DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompart Díaz,
Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A la una del migdia del dia 7 de març de 2001, al despatx del Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, en l'Arquebisbat de València, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit per Mons. Jesús Murgui Soriano, amb la presència de Mons. Juan Piris Frígola, bisbe electe de Menorca, assistint tots els seus membres, que al marge hi figuren.

Després d'una breu pregària, ja que la reunió havia estat precedida per l'audiència amb el Sr. Arquebisbe i per la concelebració de l'Eucaristia, Mons. Murgui, encara que ja ens havíem presentat a l'aeroport, i havíem mantingut un primer canvi d'impressions informal amb el nou Bisbe electe, va demanar als membres del Col·legi de Consultors que expliquessin a Mons. Piris les tasques pastorals de cadascú a la Diòcesi.

Respecte a la data de l'ordenació episcopal, es va fixar definitivament pel dia 28 d'abril a les onze del matí, acordant que Mons. Murgui ho comunicaria al Sr. Nunci de Sa Santedat i que Mons. Piris ja concretaria amb Mons. Monteiro de Castro els detalls.

A continuació, Mons. Murgui, el Sr. Vicari General i els altres membres del Col·legi de Consultors van lliurar i explicar detalladament els documents referents a l'Assemblea Diocesana de Menorca, el Pla Pastoral Diocesà, la programació general del curs en marxa, els informes dels organismes de la Cúria i de les Delegacions Diocesanes i l'estat de l'economia i del patrimoni.

Es va posar de manifest que durant la seu vacant, encara que s'havia aplicat rigorosament el principi canònic de no modificar res substancial, s'havia mantingut prou bé el ritme d'activitats pastorals, tenint en compte sobretot la celebració fructuosa del Jubileu a la nostra Diòcesi.

Referent als assumptes que per la seva pròpia naturalesa quedaven pendents de dur a terme, es va destacar el Directori Sacramental que pràcticament havia quedat pendent d'una darrera revisió en el moment del trasllat de Mons. Ciuraneta a Lleida, l'Organigrama Diocesà i algunes accions del Pla Pastoral Diocesà de caràcter organitzatiu.

En relació als nomenaments durant l'Administració Apostòlica, Mons. Murgui destacà que s'havien fet pel termini d'un any: dos preveres com adscrits, un prevere com a assistent espiritual d'un moviment; una religio-

sa i una seglar com a coordinadores de dues Delegacions diocesanes. També va autoritzar a romandre al Perú a un prevere que havia finalitzar el termini del seu contracte, deixant la decisió definitiva en mans del nou Bisbe.

Referint-se als assumptes patrimonials, Mons. Murgui explicà que només s'havien introduït modificacions favorables a la Diòcesi, tal com l'acceptació de llegats i donacions, urgint l'estudi de temes pendents amb diverses administracions, per a que el nou Bisbe pogués prendre les decisions que trobés oportunes.

També es va explicar a Mons. Piris el projecte d'obres al Col·legi de Ferreries, tal i com ha quedat reflectit en les actes anteriors.

Acabat aquest capítol d'informacions, es va tractar sobre la celebració de l'ordenació episcopal del nou Bisbe electe, ratificant les dues comissions preparatòries, segons l'acord reflectit en l'acta de la sessió anterior.

Finalment es va parlar de la conveniència d'una visita privada a Mons. Piris a la Diòcesi per tal de poder tenir un primer contacte amb els preveres i conèixer la Catedral, la Residència Episcopal i el Seminari.

La sessió es va aixecar a les 2.30 del capvespre.

València, 7 de març de 2001.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 15 DE MARÇ DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompart Díaz,
Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A la dotze i mitja del migdia del dia 15 de març de 2001, a Cal Bisbe, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit per Mons. Jesús Murgui Soriano, amb la presència de Mons. Juan Piris Frígola, bisbe electe de Menorca, assistint tots els seus membres, que al marge hi figuren.

Després de la pregària, el Sr. Bisbe Administrador Apostòlic expressà la seva satisfacció després d'arribar a Menorca en una dia radiant, acompanyat pel Sr. Bisbe electe, que pren així el primer contacte amb la nostra illa.

Mons. Piris Frígola posà de manifest la seva emoció per haver pogut pregar davant la nostra Patrona, la Mare de Déu del Toro i d'haver pogut contemplar tota Menorca des de la muntanya .

En primer lloc es van concretar els detalls sobre els assumptes relacionats amb la impressió de les invitacions, dels recordatoris, del llibret per a seguir la cerimònia litúrgica i dels cartells que amb motiu de l'ordenació episcopal es distribuïran per tota la Diòcesi, introduint petites modificacions als materials de prova presentats a l'efecte.

En relació als Butlletins del Bisbat, es va decidir que el darrer nombre corresponent a l'Administració Apostòlica es tancarà amb data de 27 d'abril i que la nova etapa s'obrirà amb un nombre extraordinari, que recollirà la crònica de l'ordenació de Mons. Piris.

Passant al tema de la celebració litúrgica, es va revisar el material presentat per Mn. Miquel Anglada.

També es quedà d'acord en dur a terme el jurament i la professió de fe el dia abans a Cal Bisbe.

Es demanarà que el servei d'orde vagi a càrrec de joves de l'Escultisme i que hi hagi un servei de la Creu Roja, per atendre possibles emergències.

Al final de la reunió es va demanar la presència de Sr. Ferrer Monjo, Delegat de Mitjans de Comunicació per concretar amb ell els aspectes de la difusió de la celebració a través de la televisió i d'altres mitjans d'informació.

La reunió es va aixecar a les dues i mitja del capvespre, passant a visitar la Catedral, dinant als Seminari Diocesà, per finalitzar la visita de Mons. Piris amb una reunió amb els Capellans de l'Arxiprestat de Ciutadella i del Centre, al mateix Seminari i amb altra reunió amb els Capellans de l'Arxiprestat de Maó, a la Casa Sacerdotal.

Ciutadella de Menorca, 15 de març de 2001.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 6 D'ABRIL DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Rafel Portella Moll,
Mn. Gerard Villalonga Hellín)

A les deu del matí del dia 6 d'abril 2001, a la Cúria diocesana, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Vicari General, Il·lm. Sr. Sebastià Taltavull i Anglada, amb assistència dels membres que al marge hi figuren.

Després de la pregària, el Sr. Vicari General va manifestar que havia convocat aquesta reunió en nom i amb l'autorització del Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, per tal de fer el seguiment dels preparatius de l'ordenació episcopal de Mons. Piris.

El Sr. Vicari General informà als Consultors sobre les gestions que ha portat a terme amb l'Ajuntament de Ciutadella, la Creu Roja i l'Escultisme, en relació a l'ordenació episcopal.

Per altra banda, també es va acordar d'oferir un record d'agraïment al Bisbe Administrador Apostòlic durant els recés que predicarà als capellans el dimecres sant: una xilografia de la Mare de Déu del Toro i una pintura de la Catedral.

La sessió es va aixecar a les 11.30 del matí.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 9 D'ABRIL DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada, Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompарт Díaz, Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

El dia 9 d'abril de 2001, a les 12,30 h. del migdia, a la sala d'estar del Seminari Diocesà de Menorca, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mons. Jesús Murgui Soriano, amb assistència de tots els seus membres, que al marge es destaquen.

Després de la pregària inicial es van revisar tots els assumptes relacionats amb l'ordenació episcopal de Mons. Piris: recepció i allotjament dels Bisbes convidats, ritual de l'ordenació, orde de precedència dels celebrants, i altres detalls protocol·laris. Els encarregats de la part litúrgica es reuniran la setmana pròxima per concretar detalls. També es va acordar de fer un assaig general el dia 27 d'abril a les 6.30 h. del capvespre en el que hauran de participar tots aquells qui tindran part activa durant la celebració, en presència de Mons. Murgui i de Mons. Piris.

Mons. Murgui va informar que els dos monestirs contemplatius, Clarisses i Concepcionistes han d'elegir abadessa pròximament i que el termini canònic per a dur-ho a terme no expira fins d'aquí a uns mesos. Per aquesta raó troba més convenient que es faci ja durant el pontificat de Mons. Piris.

Sense més assumptes que tractar la sessió es va aixecar a les 2.30 h. del capvespre.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 20 D'ABRIL DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompart Díaz,
Mn. Rafel Portella Moll, Mn. Gerard Villalonga Hellín)

El dia 20 d'abril de 2001, a les 14.00 h., al Santuari de la Mare de Déu del Toro, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mons. Jesús Murgui Soriano, amb assistència de tots els seus membres, que al marge es destaquen.

Els membres del Col·legi de Consultors han rebut a l'Excm. i Revdm. Sr. Arquebisbe de València, Dr. D. Agustín García-Gasco i Vicente, que va arribar a Menorca el passat dimecres, dia 18 d'abril, convidat per l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Dr. D. Jesús Bisbe Soriano, com a signe de comunió eclesiàstica entre ambdues Diòcesis, sufragània i metropolitana, i com a signe de l'afecte col·legial entre ambdós bisbes.

Després de pregar davant del Santíssim Sagrament i de la venerada imatge de la Mare de Déu del Toro, aprofitant el moment per fer-se unes fotografies dins del Santuari, es van dirigir al menjador. Allà es va celebrar un

dinar de germanor amb la sobretaula corresponent, temps durant el qual es va produir un canvi d'impressions entre tots els presents sobre la situació de la Diòcesi al llarg del període d'Administració Apostòlica, sobre els lligams històrics centenaris que uneixen València i Menorca, i sobre temes d'actualitat tant a nivell d'Església Universal, com de les relacions entre la societat i l'Església al nostre país.

En referència a Menorca es va destacar el treball pastoral dut a terme per Mons. Murgui, amb l'estreta i constant col·laboració del Col·legi de Consultors, de manera que durant la Seu vacant no s'ha modificat res de l'establert per Mons. Ciuraneta; més bé, s'ha impulsat tot allò que s'havia programat durant el pontificat anterior, amb una celebració molt fructuosa del Jubileu, tractant sempre d'impulsar alhora comunió i evangelització, deixant pendents de resolució pel nou Bisbe aquells assumptes que poden comprometre més el futur de la Diòcesi. Per tant, quan Mons. Joan Piris Frígola comenci el seu ministeri episcopal es trobarà amb una comunitat viva i il·lusionada.

Mons. Murgui va poder agrair al Sr. Arquebisbe les facilitats que sempre ha tingut, a l'hora de fer compatibles el seu ministeri com a Bisbe Auxiliar de València i com a Administrador Apostòlic de Menorca.

El Sr. Arquebisbe expressà la seva satisfacció per aquesta visita a la nostra Illa, amb una tradició cristiana impressionant, amb una bellesa natural incomparable, i amb una presència viva i evangelitzadora de l'Església dins d'una societat secularitzada, destacant la necessitat de formar molt bé als dirigents seglars en la doctrina social de l'Església, de manera que puguin impregnar el món actual amb l'Evangelí.

Finalment i com a signe de comunió entre les Diòcesis de València i Menorca, el Sr. Arquebisbe lliurarà a la nostra Catedral una rèplica del Sant Calze.

Després de donar gràcies a Déu i de despedir-se del Col·legi de Consultors i de les religioses, visità les instal·lacions del Santuari i continuà la seva visita a Menorca.

La reunió s'aixecà a les 14.30 h.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

FULL INFORMATIU DE LA REUNIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DIA 26 D'ABRIL DE 2001

(Mn. Miquel Anglada Gelabert, Mn. Sebastià Taltavull Anglada,
Mn. Francesc Triay Vidal, Mn. Jesús Llompart Díaz,
Mn. Gerard Villalonga Hellín)

El dia 26 d'abril de 2001, a les 12.00 h. del migdia, a Cal Bisbe, es va reunir en sessió extraordinària el Col·legi de Consultors, presidit pel Sr. Bisbe Administrador Apostòlic, Mons. Jesús Murgui Soriano, amb assistència dels membres, que al marge es destaquen. Mn. Rafel Portella va excusar la seva assistència.

La reunió va començar amb una doble pregària d'acció de gràcies, del Sr. Bisbe Administrador Apostòlic i del Sr. Vicari General, pels dons rebuts de Déu, personal i comunitàriament, durant el temps que Mons. Murgui ha estat al front de la nostra Diòcesi.

A continuació es van repassar tots els detalls a tenir en compte de cara a l'ordenació episcopal de Mons. Juan Piris Frígola, tal i com ja han aparegut reflectits en les actes de les sessions precedents: els relatius a la celebració litúrgica i els corresponents a l'acollida i participació dels Bisbes, preveres i laics que es traslladaran a Menorca amb aquest motiu.

Sense més assumptes que tractar, la sessió es va aixecar a la una i mitja del migdia.

Gerard Villalonga Hellín,
Secretari

CONSELL DIOCESÀ DE PASTORAL

Bisbat de Menorca
Consell Pastoral Diocesà
Secretaria

REUNIÓ ORDINÀRIA DEL CONSELL PASTORAL DIOCESÀ, celebrada a Cal Bisbe, el dissabte 25 de Març de 2000

Ordre del Dia

1. Pregària
2. Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior
3. A partir de les propostes de l'Assemblea Diocesana i de les accions del Pla Pastoral 1999-2002, assenyalar els objectius a dur a terme durant el present curs i especialment a partir de la cloenda del Jubileu.
4. Suggeriments entorn a la celebració del Nadal 2000 i de la cloenda del Jubileu per al dia 6 de gener de 2001
5. Informacions
6. Torn obert de paraula

Sr. Bisbe Mons. Jesús Murgui
Sr. Vicari General Sebastià Taltavull
Mn. Gerard Villalonga Hellín
Mn. Francesc Triay Vidal
Àngels Soler Val
Antoni Anglada Anglada
Pilar Català Campins
Montserrat Farrés Díaz-Meco
Martí Deyà Lluch

Guillem Ferrer
Carmen Riudavets
Antoni Carreras Torrent
Joan Mercadal

Excusa la no assistència
María Bibiloni
Mn. Jesús Llompart Díaz
Vicent Rovellada

Es resa la pregària del Papa Joan Pau II per a la celebració del Jubileu, en aquesta última reunió abans de la seva Clausura. Després de la lectura i aprovació de l'acta de la reunió anterior, el Sr. Bisbe Jesús Murgui planteja el tercer punt de l'ordre del dia, iniciant les aportacions l'Arxiprestat de Ciutadella.

Expliquen que, si bé en el Consell Arxiprestal no s'ha tractat, entre els rectors s'ha plantejat la possibilitat de fer un estudi per a proposar una missió popular. És una aportació per a treballar a nivell arxiprestal, ja que les propostes del Pla Pastoral Diocesà són per a treballar a nivell diocesà.

Els representants de l'arxiprestat de Maó proposen la celebracions d'assemblees parroquials, com a preparació de l'assemblea arxiprestal que s'ha programat. A la vegada aprofiten per a proposar la celebració d'assemblees arxiprestals als altres Arxiprestats.

Com a proposta de treball el Sr. Bisbe repren el document que havia d'estudiar el Consell Pastoral Diocesà en el moment del nomenament de Mn Ciuraneta com a Bisbe de Lleida, on es recullen propostes prioritàries del Pla Pastoral Diocesà. Centrant-se en la Proposta 109, referent a la Parròquia, suggereix que des de l'Assemblea Diocesana de Menorca i el Pla Pastoral Diocesà, revisar tot el positiu que s'està fent a les parròquies, en que s'està progressant, quina és la implicació del laicat en la parròquia i en el món civil. En el torn d'intervencions es suggereix que serà un treball molt vàlid per a presentar la Diòcesi al nou Bisbe. És important ser fidels als objectius marcats. Després de la revisió positiva s'ha de llençar el camí cap al futur des del que ja s'ha fet. Fent el seguiment de les propostes de l'Assemblea Diocesana de Menorca es revisa la seva aplicació. Cal no caure en la repetició de feines ja fetes. Cal no fer només una lectura parroquial del Pla Pastoral Diocesà. Hem de fer una relectura del Pla Pastoral Diocesà des del Consell Pastoral Diocesà per tal d'avaluar els aspectes diocesans. El Sr. Bisbe proposa fer paral·lelament la revisió parroquial i que els Delegats diocesans facin la revisió sectorial. Per tal de fer millor feina s'ha de completar la representació de les delegacions en el Consell Pastoral Diocesà. Es demanarà a les delegacions que facin els nomenaments de representants.

En relació al quart punt de l'ordre del dia, celebracions de Nadal i Cloenda del Jubileu, es suggereix que la Cloenda sigui una acció de gràcies per totes les celebracions Jubilars, intentant fer un resum de totes les que s'han fet. Com a Valoració general ha estat molt positiu, valorant-se l'esforç fet. Per a aquesta celebració de Cloenda els catequistes, membres del Consells, tant parroquials com arxiprestals i diocesans, tant pastorals com d'economia, estan especialment i personalment convidats.

En el capítol d'informacions, Sor Àngels Soler es despedeix del Consell, ja que li han plantejat la possibilitat de tornar a treballar a Àfrica, i, dins el proper mes de gener, marxarà cap allà.

Amb un balanç positiu i d'agraïment, el Sr. Bisbe tanca la reunió a les 12.45.

Joan Mercadal Victory,
Secretari

DOCUMENTS DEL SANT PARE I DE LA SANTA SEU

CARTA APOSTÓLICA NOVO MILLENNIO INEUNTE DEL SUMO PONTÍFICE JUAN PABLO II AL EPISCOPADO AL CLERO Y A LOS FIELES AL CONCLUIR EL GRAN JUBILEO DEL AÑO 2000

LIBRERIA EDITRICE VATICANA
CIUDAD DEL VATICANO

A los Obispos,
a los sacerdotes y diáconos,
a los religiosos y religiosas y
a todos los fieles laicos.

1. Al comienzo del nuevo milenio, mientras se cierra el Gran Jubileo en el que hemos celebrado los dos mil años del nacimiento de Jesús y se abre para la Iglesia una nueva etapa de su camino, resuenan en nuestro corazón las palabras con las que un día Jesús, después de haber hablado a la muchedumbre desde la barca de Simón, invitó al Apóstol a «remar mar adentro» para pescar: «Duc in altum» (Lc 5,4). Pedro y los primeros compañeros confiaron en la palabra de Cristo y echaron las redes. «Y habiéndolo hecho, recogieron una cantidad enorme de peces» (Lc 5,6).

¡Duc in altum! Esta palabra resuena también hoy para nosotros y nos invita a recordar con gratitud el pasado, a vivir con pasión el presente y a abrirnos con confianza al futuro: «Jesucristo es el mismo, ayer, hoy y siempre» (Hb 13,8).

La alegría de la Iglesia, que se ha dedicado a contemplar el rostro de su Esposo y Señor, ha sido grande este año. Se ha convertido, más que nunca, en pueblo peregrino, guiado por Aquél que es «el gran Pastor de las ove-

jas» (Hb 13,20). Con un extraordinario dinamismo, que ha implicado a todos sus miembros, el Pueblo de Dios, aquí en Roma, así como en Jerusalén y en todas las Iglesias locales, ha pasado a través de la «Puerta Santa» que es Cristo. A él, meta de la historia y único Salvador del mundo, la Iglesia y el Espíritu Santo han elevado su voz: «Marana tha Ven, Señor Jesús» (cf. Ap 22,17.20; 1 Co 16,22).

Es imposible medir la efusión de gracia que, a lo largo del año, ha tocado las conciencias. Pero ciertamente, un «río de agua viva», aquel que continuamente brota «del trono de Dios y del Cordero» (cf. Ap 22,1), se ha derramado sobre la Iglesia. Es el agua del Espíritu Santo que apaga la sed y renueva (cf. Jn 4,14). Es el amor misericordioso del Padre que, en Cristo, se nos ha revelado y dado otra vez. Al final de este año podemos repetir, con renovado regocijo, la antigua palabra de gratitud: «Cantad al Señor porque es bueno, porque es eterna su misericordia» (Sal 118,1).

2. Por eso, siento el deber de dirigirme a todos vosotros para compartir el canto de alabanza. Había pensado en este Año Santo del dos mil como un momento importante desde el inicio de mi Pontificado. Pensé en esta celebración como una convocatoria providencial en la cual la Iglesia, treinta y cinco años después del Concilio Ecuménico Vaticano II, habría sido invitada a interrogarse sobre su renovación para asumir con nuevo ímpetu su misión evangelizadora.

¿Lo ha logrado el Jubileo? Nuestro compromiso, con sus generosos esfuerzos y las inevitables fragilidades, está ante la mirada de Dios. Pero no podemos olvidar el deber de gratitud por las «maravillas» que Dios ha realizado por nosotros. «Misericordias Domini in aeternum cantabo» (Sal 89,2).

Al mismo tiempo, lo ocurrido ante nosotros exige ser considerado y, en cierto sentido, interpretado, para escuchar lo que el Espíritu, a lo largo de este año tan intenso, ha dicho a la Iglesia (cf. Ap 2,7.11.17 etc.).

3. Sobre todo, queridos hermanos y hermanas, es necesario pensar en el futuro que nos espera. Tantas veces, durante estos meses, hemos mirado hacia el nuevo milenio que se abre, viviendo el Jubileo no sólo como memoria del pasado, sino como profecía del futuro. Es preciso ahora aprovechar el tesoro de gracia recibida, traduciéndola en fervientes propósitos y en líneas de acción concretas. Es una tarea a la cual deseo invitar a todas las Iglesias locales. En cada una de ellas, congregada en torno al propio Obispo, en la escucha de la Palabra, en la comunión fraterna y en la «fracción del pan» (cf. Hch 2,42), está «verdaderamente presente y actúa la Iglesia de Cristo, una, santa, católica y apostólica».1 Es especialmente en la

realidad concreta de cada Iglesia donde el misterio del único Pueblo de Dios asume aquella especial configuración que lo hace adecuado a todos los contextos y culturas.

Este encarnarse de la Iglesia en el tiempo y en el espacio refleja, en definitiva, el movimiento mismo de la Encarnación. Es, pues, el momento de que cada Iglesia, reflexionando sobre lo que el Espíritu ha dicho al Pueblo de Dios en este especial año de gracia, más aún, en el período más amplio de tiempo que va desde el Concilio Vaticano II al Gran Jubileo, analice su fervor y recupere un nuevo impulso para su compromiso espiritual y pastoral. Con este objetivo, deseo ofrecer en esta Carta, al concluir el Año Jubilar, la contribución de mi ministerio petrino, para que la Iglesia brille cada vez más en la variedad de sus dones y en la unidad de su camino.

I

El encuentro con Cristo, herencia del Gran Jubileo

4. «Gracias te damos, Señor, Dios omnipotente» (Ap 11,17). En la Bula de convocatoria del Jubileo auguraba que la celebración bimilenaria del misterio de la Encarnación se viviera como un «único e ininterrumpido canto de alabanza a la Trinidad»² y a la vez como camino de reconciliación y como signo de genuina esperanza para quienes miran a Cristo y a su Iglesia ».³ La experiencia del año jubilar se ha movido precisamente en estas dimensiones vitales, alcanzando momentos de intensidad que nos han hecho como tocar con la mano la presencia misericordiosa de Dios, del cual procede «toda dádiva buena y todo don perfecto» (St 1,17).

Pienso, sobre todo, en la dimensión de la alabanza. Desde ella se mueve toda respuesta auténtica de fe a la revelación de Dios en Cristo. El cristianismo es gracia, es la sorpresa de un Dios que, satisfecho no sólo con la creación del mundo y del hombre, se ha puesto al lado de su criatura, y después de haber hablado muchas veces y de diversos modos por medio de los profetas, «últimamente, en estos días, nos ha hablado por medio de su Hijo» (Hb 1,12).

¡En estos días! Sí, el Jubileo nos ha hecho sentir que dos mil años de historia han pasado sin disminuir la actualidad de aquel «hoy» con el que los ángeles anunciaron a los pastores el acontecimiento maravilloso del nacimiento de Jesús en Belén: «Hoy os ha nacido en la ciudad de David un salvador, que es Cristo el Señor» (Lc 2,11). Han pasado dos mil años, pero permanece más viva que nunca la proclamación que Jesús hizo de su misión ante sus atónitos conciudadanos en la Sinagoga de Nazaret, apli-

cando a sí mismo la profecía de Isaías: « Hoy se cumple esta Escritura que acabáis de oír» (Lc 4,21). Han pasado dos mil años, pero siente siempre consolador para los pecadores necesitados de misericordia —y ¿quién no lo es?— aquel «hoy» de la salvación que en la Cruz abrió las puertas del Reino de Dios al ladrón arrepentido: « En verdad te digo, hoy estarás conmigo en el Paraíso» (Lc 23,43).

La plenitud de los tiempos

5. La coincidencia de este Jubileo con la entrada en un nuevo milenio, ha favorecido ciertamente, sin ceder a fantasías milenaristas, la percepción del misterio de Cristo en el gran horizonte de la historia de la salvación. ¡El cristianismo es la religión que ha entrado en la historia! En efecto, es sobre el terreno de la historia donde Dios ha querido establecer con Israel una alianza y preparar así el nacimiento del Hijo del seno de María, «en la plenitud de los tiempos» (Ga 4,4). Contemplado en su misterio divino y humano, Cristo es el fundamento y el centro de la historia, de la cual es el sentido y la meta última. En efecto, es por medio él, Verbo e imagen del Padre, que «todo se hizo» (Jn 1,3; cf. Col 1,15). Su encarnación, culminada en el misterio pascual y en el don del Espíritu, es el eje del tiempo, la hora misteriosa en la cual el Reino de Dios se ha hecho cercano (cf. Mc 1,15), más aún, ha puesto sus raíces, como una semilla destinada a convertirse en un gran árbol (cf. Mc 4,30-32), en nuestra historia.

«Gloria a ti, Cristo Jesús, hoy y siempre tú reinarás ». Con este canto, tantas veces repetido, hemos contemplado en este año a Cristo como nos lo presenta el Apocalipsis: «El Alfa y la Omega, el Primero y el Último, el Principio y el Fin» (Ap 22,13). Y contemplando a Cristo hemos adorado juntos al Padre y al Espíritu, la única e indivisible Trinidad, misterio inefable en el cual todo tiene su origen y su realización.

Purificación de la memoria

6. Para que nosotros pudiéramos contemplar con mirada más pura el misterio, este Año jubilar ha estado fuertemente caracterizado por la petición de perdón. Y esto ha sido así no sólo para cada uno individualmente, que se ha examinado sobre la propia vida para implorar misericordia y obtener el don especial de la indulgencia, sino también para toda la Iglesia, que ha querido recordar las infidelidades con las cuales tantos hijos suyos, a lo largo de la historia, han ensombrecido su rostro de Esposa de Cristo.

Para este examen de conciencia nos habíamos preparado mucho antes, conscientes de que la Iglesia, acogiendo en su seno a los pecadores «es santa y a la vez tiene necesidad de purificación».4 Unos Congresos científicos nos han ayudado a centrar aquellos aspectos en los que el espíritu

evangélico, durante los dos primeros milenios, no siempre ha brillado. ¿Cómo olvidar la conmovedora Liturgia del 12 de marzo de 2000, en la cual yo mismo, en la Basílica de san Pedro, fijando la mirada en Cristo Crucificado, me he hecho portavoz de la Iglesia pidiendo perdón por el pecado de tantos hijos suyos? Esta «purificación de la memoria» ha reforzado nuestros pasos en el camino hacia el futuro, haciéndonos a la vez más humildes y atentos en nuestra adhesión al Evangelio.

Los testigos de la fe

7. Sin embargo, la viva conciencia penitencial no nos ha impedido dar gloria al Señor por todo lo que ha obrado a lo largo de los siglos, y especialmente en el siglo que hemos dejado atrás, concediendo a su Iglesia una gran multitud de santos y de mártires. Para algunos de ellos el Año jubilar ha sido también el año de su beatificación o canonización. Respecto a Pontífices bien conocidos en la historia o a humildes figuras de laicos y religiosos, de un continente a otro del mundo, la santidad se ha manifestado más que nunca como la dimensión que expresa mejor el misterio de la Iglesia. Mensaje elocuente que no necesita palabras, la santidad representa al vivo el rostro de Cristo.

Mucho se ha trabajado también, con ocasión del Año Santo, para recoger las memorias preciosas de los Testigos de la fe en el siglo XX. Los hemos conmemorado el 7 de mayo de 2000, junto con representantes de otras Iglesias y Comunidades eclesiales, en el sugestivo marco del Coliseo, símbolo de las antiguas persecuciones. Es una herencia que no se debe perder y que se ha de transmitir para un perenne deber de gratitud y un renovado propósito de imitación.

Iglesia peregrina

8. Siguiendo las huellas de los Santos, se han acercado aquí a Roma, ante las tumbas de los Apóstoles, innumerables hijos de la Iglesia, deseosos de profesar la propia fe, confesar los propios pecados y recibir la misericordia que salva. Mi mirada en este año ha quedado impresionada no sólo por las multitudes que han llenado la Plaza de san Pedro durante muchas celebraciones. Frecuentemente me he parado a mirar las largas filas de peregrinos en espera paciente de cruzar la Puerta Santa. En cada uno de ellos trataba de imaginar la historia de su vida, llena de alegrías, ansias y dolores; una historia de encuentro con Cristo y que en el diálogo con él reemprendía su camino de esperanza.

Observando también el continuo fluir de los grupos, los veía como una imagen plástica de la Iglesia peregrina, la Iglesia que está, como dice san Agustín «entre las persecuciones del mundo y los consuelos de Dios».5

Nosotros sólo podemos observar el aspecto más externo de este acontecimiento singular. ¿Quién puede valorar las maravillas de la gracia que se han dado en los corazones? Conviene callar y adorar, confiando humildemente en la acción misteriosa de Dios y cantar su amor infinito: «¡Misericordias Domini in aeternum cantabo!».

Los jóvenes

9. Los numerosos encuentros jubilares han congregado las más diversas clases de personas, notándose una participación realmente impresionante, que a veces ha puesto a prueba el esfuerzo de los organizadores y animadores, tanto eclesiales como civiles. Deseo aprovechar esta Carta para expresar a todos ellos mi agradecimiento más cordial. Pero, además del número, lo que tantas veces me ha conmovido ha sido constatar el serio esfuerzo de oración, de reflexión y de comunión que estos encuentros han manifestado.

Y, ¿cómo no recordar especialmente el alegre y entusiasmante encuentro de los jóvenes? Si hay una imagen del Jubileo del Año 2000 que quedará viva en el recuerdo más que las otras es seguramente la de la multitud de jóvenes con los cuales he podido establecer una especie de diálogo privilegiado, basado en una recíproca simpatía y un profundo entendimiento. Fue así desde la bienvenida que les di en la Plaza de san Juan de Letrán y en la Plaza de san Pedro. Después les vi deambular por la Ciudad, alegres como deben ser los jóvenes, pero también reflexivos, deseosos de oración, de «sentido» y de amistad verdadera. No será fácil, ni para ellos mismos, ni para cuantos los vieron, borrar de la memoria aquella semana en la cual Roma se hizo «joven con los jóvenes». No será posible olvidar la celebración eucarística de Tor Vergata.

Una vez más, los jóvenes han sido para Roma y para la Iglesia un don especial del Espíritu de Dios. A veces, cuando se mira a los jóvenes, con los problemas y las fragilidades que les caracterizan en la sociedad contemporánea, hay una tendencia al pesimismo. Es como si el Jubileo de los Jóvenes nos hubiera «sorprendido», trasmitiéndonos, en cambio, el mensaje de una juventud que expresa un deseo profundo, a pesar de posibles ambigüedades, de aquellos valores auténticos que tienen su plenitud en Cristo. ¿No es, tal vez, Cristo el secreto de la verdadera libertad y de la alegría profunda del corazón? ¿No es Cristo el amigo supremo y a la vez el educador de toda amistad auténtica? Si a los jóvenes se les presenta a Cristo con su verdadero rostro, ellos lo experimentan como una respuesta convincente y son capaces de acoger el mensaje, incluso si es exigente y marcado por la Cruz. Por eso, vibrando con su entusiasmo, no dudé en pedir-

les una opción radical de fe y de vida, señalándoles una tarea estupenda: la de hacerse «centinelas de la mañana» (cf. Is 21,11-12) en esta aurora del nuevo milenio.

Peregrinos de diversas clases

10. Obviamente no puedo detenerme en detalles sobre todas las celebraciones jubilares. Cada una de ellas ha tenido sus características y ha dejado su mensaje no sólo a los que han asistido directamente, sino también a los que lo han conocido o han participado a distancia a través de los medios de comunicación social. Pero, ¿cómo no recordar el tono festivo del primer gran encuentro dedicado a los niños? Empezar por ellos significaba, en cierto modo, respetar la exhortación de Jesús: «Dejad que los niños se acerquen a mí» (Mc 10,14). Más aún, quizás significaba repetir el gesto que él hizo cuando «colocó en medio» a un niño y lo presentó como símbolo mismo de la actitud que había que asumir, si se quiere entrar en el Reino de Dios (cf. Mt 18,24).

Y así, en cierto sentido, siguiendo las huellas de los niños han venido a pedir la misericordia jubilar las más diversas clases de adultos: desde los ancianos a los enfermos y minusválidos, desde los trabajadores de las oficinas y del campo a los deportistas, desde los artistas a los profesores universitarios, desde los Obispos y presbíteros a las personas de vida consagrada, desde los políticos y los periodistas hasta los militares, venidos para confirmar el sentido de su servicio como un servicio a la paz.

Gran impacto tuvo el encuentro de los trabajadores, desarrollado el 1 de mayo dentro de la tradicional fecha de la fiesta del trabajo. A ellos les pedí que vivieran la espiritualidad del trabajo, a imitación de san José y de Jesús mismo. Su jubileo me ofreció, además, la ocasión para lanzar una fuerte llamada a remediar los desequilibrios económicos y sociales existentes en el mundo del trabajo, y a gestionar con decisión los procesos de la globalización económica en función de la solidaridad y del respeto debido a cada persona humana.

Los niños, con su incontenible comportamiento festivo, volvieron en el Jubileo de las Familias, en el cual han sido señalados al mundo como «primavera de la familia y de la sociedad». Muy elocuente fue este encuentro jubilar en el cual tantas familias, procedentes de diversas partes del mundo, vinieron para obtener, con renovado fervor, la luz de Cristo sobre el proyecto originario de Dios (cf. Mc 10,68; Mt 19,46). Ellas se comprometieron a difundirla en una cultura que corre el peligro de perder, de modo cada vez más preocupante, el sentido mismo del matrimonio y de la institución familiar.

Entre los encuentros más emotivos está también para mí el que tuve con los presos de Regina Caeli. En sus ojos leí el dolor, pero también el arrepentimiento y la esperanza. Para ellos el Jubileo fue por un motivo muy particular un «año de misericordia».

Simpático fue, finalmente, en los últimos días del año, el encuentro con el mundo del espectáculo. A las personas que trabajan en este sector recordé la gran responsabilidad de proponer, con la alegre diversión, mensajes positivos, moralmente sanos, capaces de transmitir confianza y amor a la vida.

Congreso Eucarístico Internacional

11. En la lógica de este Año jubilar, un significado determinante debía tener el Congreso Eucarístico Internacional. ¡Y lo tuvo! Si la Eucaristía es el sacrificio de Cristo que se hace presente entre nosotros, ¿cómo podía su presencia real no ser el centro del Año Santo dedicado a la encarnación del Verbo? Precisamente por ello fue previsto como año «intensamente eucarístico»⁶ y así hemos procurado vivirlo. Al mismo tiempo, ¿cómo podía faltar, al lado del recuerdo del nacimiento del Hijo, el de la Madre? María ha estado presente en las celebraciones jubilares no sólo por medio de oportunos y cualificados congresos, sino sobre todo a través del gran Acto de consagración con el que, rodeado por buena parte del Episcopado mundial, confié a su solicitud materna la vida de los hombres y de las mujeres del nuevo milenio.

La dimensión ecuménica

12. Se comprenderá así que hable espontáneamente del Jubileo visto desde la Sede de Pedro. Sin embargo, no olvido que yo mismo quise que su celebración tuviese lugar de pleno derecho también en las Iglesias particulares, y es allí donde la mayor parte de los fieles han podido obtener las gracias especiales y, en particular, la indulgencia del Año jubilar. Así pues, es significativo que muchas Diócesis hayan sentido el deseo de hacerse presentes, con numerosos grupos de fieles, también aquí en Roma. La Ciudad Eterna ha manifestado, pues, una vez más su papel providencial de lugar donde las riquezas y los dones de todas y cada una de las Iglesias, y también de cada nación y cultura, se armonizan en la «catolicidad», para que la única Iglesia de Cristo manifieste de modo cada vez más elocuente su misterio de sacramento de unidad.⁷

Había pedido también que, en el programa del Año jubilar, se prestara una particular atención a la dimensión ecuménica. ¿Qué ocasión más propicia para animar el camino hacia la plena comunión que la celebración común del nacimiento de Cristo? Se han llevado a cabo muchos esfuerzos

para este objetivo, y entre ellos destaca el encuentro ecuménico en la Basílica de San Pablo el 18 de enero de 2000, cuando por primera vez en la historia una Puerta Santa fue abierta conjuntamente por el Sucesor de Pedro, por el Primado Anglicano y por un Metropolitano del Patriarcado Ecuménico de Constantinopla, en presencia de representantes de Iglesias y Comunidades eclesiales del todo el mundo. En esta misma dirección han ido también algunos importantes encuentros con Patriarcas ortodoxos y Jerarcas de otras Confesiones cristianas. Recuerdo, en particular, la reciente visita de S.S. Karekin II, Patriarca Supremo y Catholicos de todos los Armenios. Además, muchos fieles de otras Iglesias y Comunidades eclesiales han participado en los encuentros jubilares de los diversos grupos. El camino ecuménico es ciertamente laborioso, quizás largo, pero nos anima la esperanza de estar guiados por la presencia de Cristo resucitado y por la fuerza inagotable de su Espíritu, capaz de sorpresas siempre nuevas.

La peregrinación en Tierra Santa

13. ¿Cómo no recordar también mi Jubileo personal por los caminos de Tierra Santa? Habría deseado iniciarlo en Ur de los Caldeos, para seguir casi prácticamente las huellas de Abraham «nuestro padre en la fe» (cf. Rm 4,1116). En cambio, tuve que contentarme con una etapa únicamente espiritual, mediante la sugestiva «Liturgia de la palabra» celebrada el 23 de febrero en el Aula Pablo VI. A continuación tuvo lugar la verdadera peregrinación, siguiendo el itinerario de la historia de la salvación. Así tuve el gozo de pararme en el Monte Sinaí, lugar que recuerda la entrega del Decálogo y de la primera Alianza. Un mes después retomé el camino, llegando al Monte Nebo y visitando luego los mismos lugares habitados y santificados por el Redentor. Es difícil expresar la emoción que experimenté al poder venerar los lugares del nacimiento y de la vida de Cristo, en Belén y Nazaret, al celebrar la Eucaristía en el Cenáculo, en el mismo lugar de su institución, al meditar el misterio de la Cruz sobre el Gólgota, donde él dio su vida por nosotros. En aquellos lugares, aún tan probados e incluso recientemente entristecidos por la violencia, pude experimentar una acogida extraordinaria no sólo por parte de los hijos de la Iglesia, sino también por parte de las comunidades israelítica y palestina. Grande fue mi emoción en la oración ante el Muro de las Lamentaciones y durante la visita al Mausoleo de Yad Vashem, en el recuerdo aterrador de las víctimas de los campos de exterminio nazis. Aquella peregrinación fue un momento de fraternidad y de paz, que me complace señalar como uno de los dones más bellos del acontecimiento jubilar. Pensando en el clima vivido en aquellos días, expreso el sincero augurio de una pronta y justa solución de los problemas

aún abiertos en aquellos lugares santos, tan queridos a la vez por los judíos, los cristianos y los musulmanes.

La deuda internacional

14. El Jubileo ha sido también —y no podía ser de otro modo— un gran acontecimiento de caridad. Desde los años preparatorios, hice una llamada a una mayor y más comprometida atención a los problemas de la pobreza que aún afligen al mundo. Un significado particular ha tenido, a este respecto, el problema de la deuda internacional de los Países pobres. En relación con éstos, un gesto de generosidad estaba en la lógica misma del Jubileo, que en su originaria configuración bíblica era precisamente el tiempo en el cual la comunidad se comprometía a restablecer la justicia y la solidaridad en las relaciones entre las personas, restituyendo también los bienes materiales substraídos. Me complace observar que recientemente los Parlamentos de muchos Estados acreedores han votado una reducción sustancial de la deuda bilateral que tienen los Países más pobres y endeudados. Formulo mis votos para que los respectivos Gobiernos acaten, en breve plazo, estas decisiones parlamentarias. Más problemática ha resultado, sin embargo, la cuestión de la deuda multilateral, contraída por Países pobres con los Organismos financieros internacionales. Es de desear que los Estados miembros de tales organizaciones, sobre todo los que tienen un mayor peso en las decisiones, logren encontrar el consenso necesario para llegar a una rápida solución de una cuestión de la que depende el proceso de desarrollo de muchos Países, con graves consecuencias para la condición económica y existencial de tantas personas.

Un nuevo dinamismo

15. Éstos son algunos de los aspectos más sobresalientes de la experiencia jubilar. Ésta deja en nosotros tantos recuerdos. Pero si quisiéramos individuar el núcleo esencial de la gran herencia que nos deja, no dudaría en concretarlo en la contemplación del rostro de Cristo: contemplado en sus coordenadas históricas y en su misterio, acogido en su múltiple presencia en la Iglesia y en el mundo, confesado como sentido de la historia y luz de nuestro camino.

Ahora tenemos que mirar hacia adelante, debemos «remar mar adentro», confiando en la palabra de Cristo: ¡Duc in altum! Lo que hemos hecho este año no puede justificar una sensación de dejadez y menos aún llevarnos a una actitud de desinterés. Al contrario, las experiencias vividas deben suscitar en nosotros un dinamismo nuevo, empujándonos a emplear el entusiasmo experimentado en iniciativas concretas. Jesús mismo nos lo advierte: «Quien pone su mano en el arado y vuelve su vista atrás, no sirve para

el Reino de Dios» (Lc 9,62). En la causa del Reino no hay tiempo para mirar para atrás, y menos para dejarse llevar por la pereza. Es mucho lo que nos espera y por eso tenemos que emprender una eficaz programación pastoral postjubilar.

Sin embargo, es importante que lo que nos proponamos, con la ayuda de Dios, esté fundado en la contemplación y en la oración. El nuestro es un tiempo de continuo movimiento, que a menudo desemboca en el activismo, con el riesgo fácil del «hacer por hacer». Tenemos que resistir a esta tentación, buscando «ser» antes que «hacer». Recordemos a este respecto el reproche de Jesús a Marta: «Tú te afanas y te preocupas por muchas cosas y sin embargo sólo una es necesaria» (Lc 10,41-42). Con este espíritu, antes de someter a vuestra consideración unas líneas de acción, deseo haceros partícipes de algunos puntos de meditación sobre el misterio de Cristo, fundamento absoluto de toda nuestra acción pastoral.

II

Un rostro para contemplar

16. «Queremos ver a Jesús» (Jn 12,21). Esta petición, hecha al apóstol Felipe por algunos griegos que habían acudido a Jerusalén para la peregrinación pascual, ha resonado también espiritualmente en nuestros oídos en este Año jubilar. Como aquellos peregrinos de hace dos mil años, los hombres de nuestro tiempo, quizás no siempre conscientemente, piden a los creyentes de hoy no sólo «hablar» de Cristo, sino en cierto modo hacérselo «ver». ¿Y no es quizá cometido de la Iglesia reflejar la luz de Cristo en cada época de la historia y hacer resplandecer también su rostro ante las generaciones del nuevo milenio?

Nuestro testimonio sería, además, enormemente deficiente si nosotros no fuésemos los primeros contempladores de su rostro. El Gran Jubileo nos ha ayudado a serlo más profundamente. Al final del Jubileo, a la vez que reemprendemos el ritmo ordinario, llevando en el ánimo las ricas experiencias vividas durante este período singular, la mirada se queda más que nunca fija en el rostro del Señor.

El testimonio de los Evangelios

17. La contemplación del rostro de Cristo se centra sobre todo en lo que de él dice la Sagrada Escritura que, desde el principio hasta el final, está impregnada de este misterio, señalado oscuramente en el Antiguo Testamento y revelado plenamente en el Nuevo, hasta el punto que san Jerónimo afirma con vigor: «Ignorar las Escrituras es ignorar a Cristo mismo».8

Teniendo como fundamento la Escritura, nos abrimos a la acción del Espíritu (cf. Jn 15,26), que es el origen de aquellos escritos, y, a la vez, al testimonio de los Apóstoles (cf. ibíd., 27), que tuvieron la experiencia viva de Cristo, la Palabra de vida, lo vieron con sus ojos, lo escucharon con sus oídos y lo tocaron con sus manos (cf. 1 Jn 1,1).

Lo que nos ha llegado por medio de ellos es una visión de fe, basada en un testimonio histórico preciso. Es un testimonio verdadero que los Evangelios, no obstante su compleja redacción y con una intención primordialmente catequética, nos transmitieron de una manera plenamente comprensible.⁹

18. En realidad los Evangelios no pretenden ser una biografía completa de Jesús según los cánones de la ciencia histórica moderna. Sin embargo, de ellos emerge el rostro del Nazareno con un fundamento histórico seguro, pues los evangelistas se preocuparon de presentarlo recogiendo testimonios fiables (cf. Lc 1,3) y trabajando sobre documentos sometidos al atento discernimiento eclesial. Sobre la base de estos testimonios iniciales ellos, bajo la acción iluminada del Espíritu Santo, descubrieron el dato humanamente desconcertante del nacimiento virginal de Jesús de María, esposa de José. De quienes lo habían conocido durante los casi treinta años transcurridos por él en Nazaret (cf. Lc 3,23), recogieron los datos sobre su vida de «hijo del carpintero» (Mt 13,55) y también como «carpintero», en medio de sus parientes (cf. Mc 6,3). Hablaron de su religiosidad, que lo movía a ir con los suyos en peregrinación anual al templo de Jerusalén (cf. Lc 2,41) y sobre todo porque acudía de forma habitual a la sinagoga de su ciudad (cf. Lc 4,16).

Después los relatos serán más extensos, aún sin ser una narración orgánica y detallada, en el período del ministerio público, a partir del momento en que el joven galileo se hace bautizar por Juan Bautista en el Jordán y, apoyado por el testimonio de lo alto, con la conciencia de ser el «Hijo amado» (cf. Lc 3,22), inicia su predicación de la venida del Reino de Dios, enseñando sus exigencias y su fuerza mediante palabras y signos de gracia y misericordia. Los Evangelios nos lo presentan así en camino por ciudades y aldeas, acompañado por doce Apóstoles elegidos por él (cf. Mc 3,13-19), por un grupo de mujeres que los ayudan (cf. Lc 8,23), por muchedumbres que lo buscan y lo siguen, por enfermos que imploran su poder de curación, por interlocutores que escuchan, con diferente eco, sus palabras.

La narración de los Evangelios coincide además en mostrar la creciente tensión que hay entre Jesús y los grupos dominantes de la sociedad religiosa de su tiempo, hasta la crisis final, que tiene su epílogo dramático en el

Gólgota. Es la hora de las tinieblas, a la que seguirá una nueva, radiante y definitiva aurora. En efecto, las narraciones evangélicas terminan mostrando al Nazareno victorioso sobre la muerte, señalan la tumba vacía y lo siguen en el ciclo de las apariciones, en las cuales los discípulos, perplejos y atónitos antes, llenos de indecible gozo después, lo experimentan vivo y radiante, y de él reciben el don del Espíritu Santo (cf. Jn 20,22) y el mandato de anunciar el Evangelio a «todas las gentes» (Mt 28,19).

El camino de la fe

19. «Los discípulos se alegraron de ver al Señor» (Jn 20,20). El rostro que los Apóstoles contemplaron después de la resurrección era el mismo de aquel Jesús con quien habían vivido unos tres años, y que ahora los convencía de la verdad asombrosa de su nueva vida mostrándoles «las manos y el costado» (ibíd.). Ciertamente no fue fácil creer. Los discípulos de Emaús creyeron sólo después de un laborioso itinerario del espíritu (cf. Lc 24,13-35). El apóstol Tomás creyó únicamente después de haber comprobado el prodigio (cf. Jn 20,24-29). En realidad, aunque se viese y se tocara su cuerpo, sólo la fe podía franquear el misterio de aquel rostro. Ésta era una experiencia que los discípulos debían haber hecho ya en la vida histórica de Cristo, con las preguntas que afloraban en su mente cada vez que se sentían interpelados por sus gestos y por sus palabras. A Jesús no se llega verdaderamente más que por la fe, a través de un camino cuyas etapas nos presenta el Evangelio en la bien conocida escena de Cesarea de Filipo (cf. Mt 16,13-20). A los discípulos, como haciendo un primer balance de su misión, Jesús les pregunta quién dice la «gente» que es él, recibiendo como respuesta: «Unos, que Juan el Bautista; otros, que Elías; otros, que Jeremías o uno de los profetas» (Mt 16,14). Respuesta elevada, pero distante aún —¡y cuánto!— de la verdad. El pueblo llega a entrever la dimensión religiosa realmente excepcional de este rabbí que habla de manera fascinante, pero que no consigue encuadrarlo entre los hombres de Dios que marcaron la historia de Israel. En realidad, ¡Jesús es muy distinto! Es precisamente este ulterior grado de conocimiento, que atañe al nivel profundo de su persona, lo que él espera de los «suyos»: «Y vosotros quién decís que soy yo?» (Mt 16,15). Sólo la fe profesada por Pedro, y con él por la Iglesia de todos los tiempos, llega realmente al corazón, yendo a la profundidad del misterio: «Tú eres el Cristo, el Hijo de Dios vivo» (Mt 16,16).

20. ¿Cómo llegó Pedro a esta fe? ¿Y qué se nos pide a nosotros si queremos seguir de modo cada vez más convencido sus pasos? Mateo nos da una indicación clarificadora en las palabras con que Jesús acoge la confesión de Pedro: «No te ha revelado esto la carne ni la sangre, sino mi Padre que está

en los cielos» (16,17). La expresión «carne y sangre» evoca al hombre y el modo común de conocer. Esto, en el caso de Jesús, no basta. Es necesaria una gracia de «revelación» que viene del Padre (cf. *ibíd.*). Lucas nos ofrece un dato que sigue la misma dirección, haciendo notar que este diálogo con los discípulos se desarrolló mientras Jesús «estaba orando a solas» (Lc 9,18). Ambas indicaciones nos hacen tomar conciencia del hecho de que a la contemplación plena del rostro del Señor no llegamos sólo con nuestras fuerzas, sino dejándonos guiar por la gracia. Sólo la experiencia del silencio y de la oración ofrece el horizonte adecuado en el que puede madurar y desarrollarse el conocimiento más auténtico, fiel y coherente, de aquel misterio, que tiene su expresión culminante en la solemne proclamación del evangelista Juan: «Y la Palabra se hizo carne, y puso su Morada entre nosotros, y hemos contemplado su gloria, gloria que recibe del Padre como Hijo único, lleno de gracia y de verdad» (Jn 1,14).

La profundidad del misterio

21. ¡La Palabra y la carne, la gloria divina y su morada entre los hombres! En la unión íntima e inseparable de estas dos polaridades está la identidad de Cristo, según la formulación clásica del Concilio de Calcedonia (a. 451): «Una persona en dos naturalezas». La persona es aquélla, y sólo aquélla, la Palabra eterna, el hijo del Padre. Sus dos naturalezas, sin confusión alguna, pero sin separación alguna posible, son la divina y la humana.¹⁰

Somos conscientes de los límites de nuestros conceptos y palabras. La fórmula, aunque siempre humana, está sin embargo expresada cuidadosamente en su contenido doctrinal y nos permite asomarnos, en cierto modo, a la profundidad del misterio. Ciertamente, ¡Jesús es verdadero Dios y verdadero hombre! Como el apóstol Tomás, la Iglesia está invitada continuamente por Cristo a tocar sus llagas, es decir, a reconocer la plena humanidad asumida en María, entregada a la muerte, transfigurada por la resurrección: «Acercas aquí tu dedo y mira mis manos; trae tu mano y métela en mi costado» (Jn 20,27). Como Tomás, la Iglesia se prostra ante Cristo resucitado, en la plenitud de su divino esplendor, y exclama perennemente: «¡Señor mío y Dios mío!» (Jn 20,28).

22. «La Palabra se hizo carne» (Jn 1,14). Esta espléndida presentación joánica del misterio de Cristo está confirmada por todo el Nuevo Testamento. En este sentido se sitúa también el apóstol Pablo cuando afirma que el Hijo de Dios nació de la estirpe de David «según la carne» (Rm 1,3; cf. 9,5). Si hoy, con el racionalismo que reina en gran parte de la cultura contemporánea, es sobre todo la fe en la divinidad de Cristo lo que constituye un problema, en otros contextos históricos y culturales hubo más bien la

tendencia a rebajar o desconocer el aspecto histórico concreto de la humanidad de Jesús. Pero para la fe de la Iglesia es esencial e irrenunciable afirmar que realmente la Palabra «se hizo carne» y asumió todas las características del ser humano, excepto el pecado (cf. Hb 4,15). En esta perspectiva, la Encarnación es verdaderamente una kenosis, un “despojarse”, por parte del Hijo de Dios, de la gloria que tiene desde la eternidad (cf. Flp 2,6 8; 1 P 3,18).

Por otra parte, este rebajarse del Hijo de Dios no es un fin en sí mismo; tiende más bien a la plena glorificación de Cristo, incluso en su humanidad. «Por lo cual Dios le exaltó y le otorgó un Nombre sobre todo nombre. Para que al nombre de Jesús toda rodilla se doble en los cielos, en la tierra y en los abismos, y toda lengua confiese que Cristo Jesús es Señor para gloria de Dios Padre» (Flp 2,911).

23. «Señor, busco tu rostro» (Sal 26,8). El antiguo anhelo del Salmista no podía recibir una respuesta mejor y sorprendente más que en la contemplación del rostro de Cristo. En él Dios nos ha bendecido verdaderamente y ha hecho «brillar su rostro sobre nosotros» (Sal 66,3). Al mismo tiempo, Dios y hombre como es, Cristo nos revela también el auténtico rostro del hombre, «manifiesta plenamente el hombre al propio hombre».11

Jesús es el «hombre nuevo» (cf. Ef 4,24; Col 3,10) que llama a participar de su vida divina a la humanidad redimida. En el misterio de la Encarnación están las bases para una antropología que es capaz de ir más allá de sus propios límites y contradicciones, moviéndose hacia Dios mismo, más aún, hacia la meta de la «divinización», a través de la incorporación a Cristo del hombre redimido, admitido a la intimidad de la vida trinitaria. Sobre esta dimensión salvífica del misterio de la Encarnación los Padres han insistido mucho: sólo porque el Hijo de Dios se hizo verdaderamente hombre, el hombre puede, en él y por medio de él, llegar a ser realmente hijo de Dios.12

Rostro del Hijo

24. Esta identidad divino humana brota vigorosamente de los Evangelios, que nos ofrecen una serie de elementos gracias a los cuales podemos introducirnos en la «zona límite» del misterio, representada por la autoconciencia de Cristo. La Iglesia no duda de que en su narración los evangelistas, inspirados por el Espíritu Santo, captaran correctamente, en las palabras pronunciadas por Jesús, la verdad que él tenía sobre su conciencia y su persona. No es quizás esto lo que nos quiere decir Lucas, recogiendo las primeras palabras de Jesús, apenas con doce años, en el templo de Jerusalén? Entonces él aparece ya consciente de tener una relación única con Dios,

como es la propia del «hijo». En efecto, a su Madre, que le hace notar la angustia con que ella y José lo han buscado, Jesús responde sin dudar: «¿Por qué me buscabais? ¿No sabíais que yo debía estar en la casa de mi Padre?» (Lc 2,49). No es de extrañar, pues, que, en la madurez, su lenguaje expresara firmemente la profundidad de su misterio, como está abundantemente subrayado tanto por los Evangelios sinópticos (cf. Mt 11,27; Lc 10,22), como por el evangelista Juan. En su autoconciencia Jesús no tiene dudas: «El Padre está en mí, y yo en el Padre» (Jn 10,38).

Aunque sea lícito pensar que, por su condición humana que lo hacía crecer «en sabiduría, en estatura y en gracia» (Lc 2,52), la conciencia humana de su misterio progresa también hasta la plena expresión de su humanidad glorificada, no hay duda de que ya en su existencia terrena Jesús tenía conciencia de su identidad de Hijo de Dios. Juan lo subraya llegando a afirmar que, en definitiva, por esto fue rechazado y condenado. En efecto, buscaban matarlo, «porque no sólo quebrantaba el sábado, sino que llamaba a Dios su propio Padre, haciéndose a sí mismo igual a Dios» (Jn 5,18). En el marco de Getsemaní y del Gólgota, la conciencia humana de Jesús se verá sometida a la prueba más dura. Pero ni siquiera el drama de la pasión y muerte conseguirá afectar su serena seguridad de ser el Hijo del Padre celestial.

Rostro doliente

25. La contemplación del rostro de Cristo nos lleva así a acercarnos al aspecto más paradójico de su misterio, como se ve en la hora extrema, la hora de la Cruz. Misterio en el misterio, ante el cual el ser humano ha de postrarse en adoración.

Pasa ante nuestra mirada la intensidad de la escena de la agonía en el huerto de los Olivos. Jesús, abrumado por la previsión de la prueba que le espera, solo ante Dios, lo invoca con su habitual y tierna expresión de confianza: «¡Abbá, Padre!». Le pide que aleje de él, si es posible, la copa del sufrimiento (cf. Mc 14,36). Pero el Padre parece que no quiere escuchar la voz del Hijo. Para devolver al hombre el rostro del Padre, Jesús debió no sólo asumir el rostro del hombre, sino cargarse incluso del «rostro» del pecado. «Quien no conoció pecado, se hizo pecado por nosotros, para que viniésemos a ser justicia de Dios en él» (2 Co 5,21).

Nunca acabaremos de conocer la profundidad de este misterio. Es toda la aspereza de esta paradoja la que emerge en el grito de dolor, aparentemente desesperado, que Jesús da en la cruz: «“Eloí, Eloí, ¿lema sabactaní?” —que quiere decir— “¡Dios mío, Dios mío! por qué me has abandonado?”» (Mc 15,34). ¿Es posible imaginar un sufrimiento mayor, una oscuridad más

densa? En realidad, el angustioso «por qué» dirigido al Padre con las palabras iniciales del Salmo 22, aun conservando todo el realismo de un dolor indecible, se ilumina con el sentido de toda la oración en la que el Salmista presenta unidos, en un conjunto conmovedor de sentimientos, el sufrimiento y la confianza. En efecto, continúa el Salmo: «En ti esperaron nuestros padres, esperaron y tú los liberaste... ¡No andes lejos de mí, que la angustia está cerca, no hay para mí socorro!» (21, 5.12).

26. El grito de Jesús en la cruz, queridos hermanos y hermanas, no delata la angustia de un desesperado, sino la oración del Hijo que ofrece su vida al Padre en el amor para la salvación de todos. Mientras se identifica con nuestro pecado, «abandonado» por el Padre, él se «abandona» en las manos del Padre. Fija sus ojos en el Padre. Precisamente por el conocimiento y la experiencia que sólo él tiene de Dios, incluso en este momento de oscuridad ve límpidamente la gravedad del pecado y sufre por esto. Sólo él, que ve al Padre y lo goza plenamente, valora profundamente qué significa resistir con el pecado a su amor. Antes aun, y mucho más que en el cuerpo, su pasión es sufrimiento atroz del alma. La tradición teológica no ha evitado preguntarse cómo Jesús pudiera vivir a la vez la unión profunda con el Padre, fuente naturalmente de alegría y felicidad, y la agonía hasta el grito de abandono. La copresencia de estas dos dimensiones aparentemente inconciliables está arraigada realmente en la profundidad insondable de la unión hipostática.

27. Ante este misterio, además de la investigación teológica, podemos encontrar una ayuda eficaz en aquel patrimonio que es la «teología vivida» de los Santos. Ellos nos ofrecen unas indicaciones preciosas que permiten acoger más fácilmente la intuición de la fe, y esto gracias a las luces particulares que algunos de ellos han recibido del Espíritu Santo, o incluso a través de la experiencia que ellos mismos han hecho de los terribles estados de prueba que la tradición mística describe como «noche oscura». Muchas veces los Santos han vivido algo semejante a la experiencia de Jesús en la cruz en la paradójica confluencia de felicidad y dolor. En el Diálogo de la Divina Providencia Dios Padre muestra a Catalina de Siena cómo en las almas santas puede estar presente la alegría junto con el sufrimiento: «Y el alma está feliz y doliente: doliente por los pecados del prójimo, feliz por la unión y por el afecto de la caridad que ha recibido en sí misma. Ellos imitan al Cordero inmaculado, a mi Hijo Unigénito, el cual estando en la cruz estaba feliz y doliente».13 Del mismo modo Teresa de Lisieux vive su agonía en comunión con la de Jesús, verificando en sí misma precisamente la misma paradoja de Jesús feliz y angustiado: «Nuestro Señor en el huerto de

los Olivos gozaba de todas las alegrías de la Trinidad, sin embargo su agonía no era menos cruel. Es un misterio, pero le aseguro que, de lo que pruebo yo misma, comprendo algo».14 Es un testimonio muy claro. Por otra parte, la misma narración de los evangelistas da lugar a esta percepción eclesial de la conciencia de Cristo cuando recuerda que, aun en su profundo dolor, él muere implorando el perdón para sus verdugos (cf. Lc 23,34) y expresando al Padre su extremo abandono filial: «Padre, en tus manos pongo mi espíritu» (Lc 23,46).

Rostro del Resucitado

28. Como en el Viernes y en el Sábado Santo, la Iglesia permanece en la contemplación de este rostro ensangrentado, en el cual se esconde la vida de Dios y se ofrece la salvación del mundo. Pero esta contemplación del rostro de Cristo no puede reducirse a su imagen de crucificado. ¡Él es el Resucitado! Si no fuese así, vana sería nuestra predicación y vana nuestra fe (cf. 1 Co 15,14). La resurrección fue la respuesta del Padre a la obediencia de Cristo, como recuerda la Carta a los Hebreos: «El cual, habiendo ofrecido en los días de su vida mortal ruegos y súplicas con poderoso clamor y lágrimas al que podía salvarle de la muerte, fue escuchado por su actitud reverente, y aun siendo Hijo, con lo que padeció experimentó la obediencia; y llegado a la perfección, se convirtió en causa de salvación eterna para todos los que le obedecen» (5,79).

La Iglesia mira ahora a Cristo resucitado. Lo hace siguiendo los pasos de Pedro, que lloró por haberle renegado y retomó su camino confesando, con comprensible temor, su amor a Cristo: «Tú sabes que te quiero» (Jn 21,15.17). Lo hace unida a Pablo, que lo encontró en el camino de Damasco y quedó impactado por él: «Para mí la vida es Cristo, y la muerte, una ganancia» (Flp 1,21).

Después de dos mil años de estos acontecimientos, la Iglesia los vive como si hubieran sucedido hoy. En el rostro de Cristo ella, su Esposa, contempla su tesoro y su alegría. «Dulcis Iesu memoria, dans vera cordis gaudia»: ¡cuán dulce es el recuerdo de Jesús, fuente de verdadera alegría del corazón! La Iglesia, animada por esta experiencia, retoma hoy su camino para anunciar a Cristo al mundo, al inicio del tercer milenio: Él «es el mismo ayer, hoy y siempre» (Hb 13,8).

III Caminar desde Cristo

29. «He aquí que yo estoy con vosotros todos los días hasta el fin del mundo» (Mt 28,20). Esta certeza, queridos hermanos y hermanas, ha acompañado a la Iglesia durante dos milenios y se ha avivado ahora en nuestros corazones por la celebración del Jubileo. De ella debemos sacar un renovado impulso en la vida cristiana, haciendo que sea, además, la fuerza inspiradora de nuestro camino. Conscientes de esta presencia del Resucitado entre nosotros, nos planteamos hoy la pregunta dirigida a Pedro en Jerusalén, inmediatamente después de su discurso de Pentecostés: «¿Qué hemos de hacer, hermanos?» (Hch 2,37).

Nos lo preguntamos con confiado optimismo, aunque sin minusvalorar los problemas. No nos satisface ciertamente la ingenua convicción de que haya una fórmula mágica para los grandes desafíos de nuestro tiempo. No, no será una fórmula lo que nos salve, pero sí una Persona y la certeza que ella nos infunde: ¡Yo estoy con vosotros!

No se trata, pues, de inventar un nuevo programa. El programa ya existe. Es el de siempre, recogido por el Evangelio y la Tradición viva. Se centra, en definitiva, en Cristo mismo, al que hay que conocer, amar e imitar, para vivir en él la vida trinitaria y transformar con él la historia hasta su perfeccionamiento en la Jerusalén celeste. Es un programa que no cambia al variar los tiempos y las culturas, aunque tiene cuenta del tiempo y de la cultura para un verdadero diálogo y una comunicación eficaz.

Sin embargo, es necesario que el programa formule orientaciones pastorales adecuadas a las condiciones de cada comunidad. El Jubileo nos ha ofrecido la oportunidad extraordinaria de dedicarnos, durante algunos años, a un camino de unidad en toda la Iglesia, un camino de catequesis articulada sobre el tema trinitario y acompañada por objetivos pastorales orientados hacia una fecunda experiencia jubilar. Doy las gracias por la cordial adhesión con la que ha sido acogida la propuesta que hice en la Carta apostólica *Tertio millennio adveniente*. Sin embargo, ahora ya no estamos ante una meta inmediata, sino ante el mayor y no menos comprometedor horizonte de la pastoral ordinaria. Dentro de las coordenadas universales e irrenunciables, es necesario que el único programa del Evangelio siga introduciéndose en la historia de cada comunidad eclesial, como siempre se ha hecho. En las Iglesias locales es donde se pueden establecer aquellas indicaciones programáticas concretas —objetivos y métodos de trabajo, de formación y valorización de los agentes y la búsqueda de los medios neces-

rios— que permiten que el anuncio de Cristo llegue a las personas, modele las comunidades e incida profundamente mediante el testimonio de los valores evangélicos en la sociedad y en la cultura.

Por tanto, exhorto ardientemente a los Pastores de las Iglesias particulares a que, ayudados por la participación de los diversos sectores del Pueblo de Dios, señalen las etapas del camino futuro, sintonizando las opciones de cada Comunidad diocesana con las de las Iglesias colindantes y con las de la Iglesia universal.

Dicha sintonía será ciertamente más fácil por el trabajo colegial, que ya se ha hecho habitual, desarrollado por los Obispos en las Conferencias episcopales y en los Sínodos. ¿No ha sido éste quizás el objetivo de las Asambleas de los Sínodos, que han precedido la preparación al Jubileo, elaborando orientaciones significativas para el anuncio actual del Evangelio en los múltiples contextos y las diversas culturas? No se debe perder este rico patrimonio de reflexión, sino hacerlo concretamente operativo.

Nos espera, pues, una apasionante tarea de renacimiento pastoral. Una obra que implica a todos. Sin embargo, deseo señalar, como punto de referencia y orientación común, algunas prioridades pastorales que la experiencia misma del Gran Jubileo ha puesto especialmente de relieve ante mis ojos.

La santidad

30. En primer lugar, no dudo en decir que la perspectiva en la que debe situarse el camino pastoral es el de la santidad. Acaso no era éste el sentido último de la indulgencia jubilar, como gracia especial ofrecida por Cristo para que la vida de cada bautizado pudiera purificarse y renovarse profundamente?

Espero que, entre quienes han participado en el Jubileo, hayan sido muchos los beneficiados con esta gracia, plenamente conscientes de su carácter exigente. Terminado el Jubileo, empieza de nuevo el camino ordinario, pero hacer hincapié en la santidad es más que nunca una urgencia pastoral.

Conviene además descubrir en todo su valor programático el capítulo V de la Constitución dogmática *Lumen gentium* sobre la Iglesia, dedicado a la «vocación universal a la santidad». Si los Padres conciliares concedieron tanto relieve a esta temática no fue para dar una especie de toque espiritual a la eclesiología, sino más bien para poner de relieve una dinámica intrínseca y determinante. Descubrir a la Iglesia como «misterio», es decir, como pueblo «congregado en la unidad del Padre, del Hijo y del Espíritu Santo»,¹⁵ llevaba a descubrir también su «santidad», entendida en su sen-

tido fundamental de pertenecer a Aquél que por excelencia es el Santo, el «tres veces Santo» (cf. Is 6,3). Confesar a la Iglesia como santa significa mostrar su rostro de Esposa de Cristo, por la cual él se entregó, precisamente para santificarla (cf. Ef 5,25-26). Este don de santidad, por así decir, objetiva, se da a cada bautizado.

Pero el don se plasma a su vez en un compromiso que ha de dirigir toda la vida cristiana: «Ésta es la voluntad de Dios: vuestra santificación» (1 Ts 4,3). Es un compromiso que no afecta sólo a algunos cristianos: «Todos los cristianos, de cualquier clase o condición, están llamados a la plenitud de la vida cristiana y a la perfección del amor».16

31. Recordar esta verdad elemental, poniéndola como fundamento de la programación pastoral que nos atane al inicio del nuevo milenio, podría parecer, en un primer momento, algo poco práctico. ¿Acaso se puede «programar» la santidad? ¿Qué puede significar esta palabra en la lógica de un plan pastoral?

En realidad, poner la programación pastoral bajo el signo de la santidad es una opción llena de consecuencias. Significa expresar la convicción de que, si el Bautismo es una verdadera entrada en la santidad de Dios por medio de la inserción en Cristo y la inhabitación de su Espíritu, sería un contrasentido contentarse con una vida mediocre, vivida según una ética minimalista y una religiosidad superficial. Preguntar a un catecúmeno, «¿quieres recibir el Bautismo?», significa al mismo tiempo preguntarle «¿quieres ser santo?». Significa ponerle en el camino del Sermón de la Montaña: «Sed perfectos como es perfecto vuestro Padre celestial» (Mt 5,48).

Como el Concilio mismo explicó, este ideal de perfección no ha de ser malentendido, como si implicase una especie de vida extraordinaria, practicable sólo por algunos «genios» de la santidad. Los caminos de la santidad son múltiples y adecuados a la vocación de cada uno. Doy gracias al Señor que me ha concedido beatificar y canonizar durante estos años a tantos cristianos y, entre ellos a muchos laicos que se han santificado en las circunstancias más ordinarias de la vida. Es el momento de proponer de nuevo a todos con convicción este «alto grado» de la vida cristiana ordinaria. La vida entera de la comunidad eclesial y de las familias cristianas debe ir en esta dirección. Pero también es evidente que los caminos de la santidad son personales y exigen una pedagogía de la santidad verdadera y propia, que sea capaz de adaptarse a los ritmos de cada persona. Esta pedagogía debe enriquecer la propuesta dirigida a todos con las formas tradicionales de ayuda personal y de grupo, y con las formas más recientes ofreci-

das en las asociaciones y en los movimientos reconocidos por la Iglesia.

La oración

32. Para esta pedagogía de la santidad es necesario un cristianismo que se distinga ante todo en el arte de la oración. El Año jubilar ha sido un año de oración personal y comunitaria más intensa. Pero sabemos bien que rezar tampoco es algo que pueda darse por supuesto. Es preciso aprender a orar, como aprendiendo de nuevo este arte de los labios mismos del divino Maestro, como los primeros discípulos: «Señor, enséñanos a orar» (Lc 11,1). En la plegaria se desarrolla ese diálogo con Cristo que nos convierte en sus íntimos: «Permaneced en mí, como yo en vosotros» (Jn 15,4). Esta reciprocidad es el fundamento mismo, el alma de la vida cristiana y una condición para toda vida pastoral auténtica. Realizada en nosotros por el Espíritu Santo, nos abre, por Cristo y en Cristo, a la contemplación del rostro del Padre. Aprender esta lógica trinitaria de la oración cristiana, viviéndola plenamente ante todo en la liturgia, cumbre y fuente de la vida eclesial,¹⁷ pero también de la experiencia personal, es el secreto de un cristianismo realmente vital, que no tiene motivos para temer el futuro, porque vuelve continuamente a las fuentes y se regenera en ellas.

33. ¿No es acaso un «signo de los tiempos» el que hoy, a pesar de los vastos procesos de secularización, se detecte una difusa exigencia de espiritualidad, que en gran parte se manifiesta precisamente en una renovada necesidad de orar? También las otras religiones, ya presentes extensamente en los territorios de antigua cristianización, ofrecen sus propias respuestas a esta necesidad, y lo hacen a veces de manera atractiva. Nosotros, que tenemos la gracia de creer en Cristo, revelador del Padre y Salvador del mundo, debemos enseñar a qué grado de interiorización nos puede llevar la relación con él.

La gran tradición mística de la Iglesia, tanto en Oriente como en Occidente, puede enseñar mucho a este respecto. Muestra cómo la oración puede avanzar, como verdadero y propio diálogo de amor, hasta hacer que la persona humana sea poseída totalmente por el divino Amado, sensible al impulso del Espíritu y abandonada filialmente en el corazón del Padre. Entonces se realiza la experiencia viva de la promesa de Cristo: «El que me ame, será amado de mi Padre; y yo le amaré y me manifestaré a él» (Jn 14,21). Se trata de un camino sostenido enteramente por la gracia, el cual, sin embargo, requiere un intenso compromiso espiritual que encuentra también dolorosas purificaciones (la «noche oscura»), pero que llega, de tantas formas posibles, al indecible gozo vivido por los místicos como «unión esponsal». ¿Cómo no recordar aquí, entre tantos testimonios espléndidos,

la doctrina de san Juan de la Cruz y de santa Teresa de Jesús?

Sí, queridos hermanos y hermanas, nuestras comunidades cristianas tienen que llegar a ser auténticas «escuelas de oración», donde el encuentro con Cristo no se exprese solamente en petición de ayuda, sino también en acción de gracias, alabanza, adoración, contemplación, escucha y viveza de afecto hasta el «arrebato del corazón. Una oración intensa, pues, que sin embargo no aparta del compromiso en la historia: abriendo el corazón al amor de Dios, lo abre también al amor de los hermanos, y nos hace capaces de construir la historia según el designio de Dios».18

34. Ciertamente, los fieles que han recibido el don de la vocación a una vida de especial consagración están llamados de manera particular a la oración: por su naturaleza, la consagración les hace más disponibles para la experiencia contemplativa, y es importante que ellos la cultiven con generosa dedicación. Pero se equivoca quien piense que el común de los cristianos se puede conformar con una oración superficial, incapaz de llenar su vida. Especialmente ante tantos modos en que el mundo de hoy pone a prueba la fe, no sólo serían cristianos mediocres, sino «cristianos con riesgo». En efecto, correrían el riesgo insidioso de que su fe se debilitara progresivamente, y quizás acabarían por ceder a la seducción de los sucedáneos, acogiendo propuestas religiosas alternativas y transigiendo incluso con formas extravagantes de superstición. Hace falta, pues, que la educación en la oración se convierta de alguna manera en un punto determinante de toda programación pastoral. Yo mismo me he propuesto dedicar las próximas catequesis de los miércoles a la reflexión sobre los Salmos, comenzando por los de la oración de Laudes, con la cual la Iglesia nos invita a «consagrar» y orientar nuestra jornada. Cuánto ayudaría que no sólo en las comunidades religiosas, sino también en las parroquiales, nos esforzáramos más para que todo el ambiente espiritual estuviera marcado por la oración. Conviendría valorizar, con el oportuno discernimiento, las formas populares y sobre todo educar en las litúrgicas. Está quizá más cercano de lo que ordinariamente se cree, el día en que en la comunidad cristiana se conjuguen los múltiples compromisos pastorales y de testimonio en el mundo con la celebración eucarística y quizás con el rezo de Laudes y Vísperas. Lo demuestra la experiencia de tantos grupos comprometidos cristianamente, incluso con una buena representación de seculares.

La Eucaristía dominical

35. El mayor empeño se ha de poner, pues, en la liturgia, «cumbre a la cual tiende la actividad de la Iglesia y al mismo tiempo la fuente de donde mana toda su fuerza».19 En el siglo XX, especialmente a partir del Conci-

lio, la comunidad cristiana ha ganado mucho en el modo de celebrar los Sacramentos y sobre todo la Eucaristía. Es preciso insistir en este sentido, dando un realce particular a la Eucaristía dominical y al domingo mismo, sentido como día especial de la fe, día del Señor resucitado y del don del Espíritu, verdadera Pascua de la semana.²⁰ Desde hace dos mil años, el tiempo cristiano está marcado por la memoria de aquel «primer día después del sábado» (Mc 16,2.9; Lc 24,1; Jn 20,1), en el que Cristo resucitado llevó a los Apóstoles el don de la paz y del Espíritu (cf. Jn 20,19-23). La verdad de la resurrección de Cristo es el dato originario sobre el que se apoya la fe cristiana (cf. 1 Co 15,14), acontecimiento que es el centro del misterio del tiempo y que prefigura el último día, cuando Cristo vuelva glorioso. No sabemos qué acontecimientos nos reservará el milenio que está comenzando, pero tenemos la certeza de que éste permanecerá firmemente en las manos de Cristo, el «Rey de Reyes y Señor de los Señores» (Ap 19,16) y precisamente celebrando su Pascua, no sólo una vez al año sino cada domingo, la Iglesia seguirá indicando a cada generación «lo que constituye el eje central de la historia, con el cual se relacionan el misterio del principio y del destino final del mundo».²¹

36. Por tanto, quisiera insistir, en la línea de la Exhortación «Dies Domini», para que la participación en la Eucaristía sea, para cada bautizado, el centro del domingo. Es un deber irrenunciable, que se ha de vivir no sólo para cumplir un precepto, sino como necesidad de una vida cristiana verdaderamente consciente y coherente. Estamos entrando en un milenio que se presenta caracterizado por un profundo entramado de culturas y religiones incluso en Países de antigua cristianización. En muchas regiones los cristianos son, o lo están siendo, un «pequeño rebaño» (Lc 12,32). Esto les pone ante el reto de testimoniar con mayor fuerza, a menudo en condiciones de soledad y dificultad, los aspectos específicos de su propia identidad. El deber de la participación eucarística cada domingo es una de éstos. La Eucaristía dominical, congregando semanalmente a los cristianos como familia de Dios entorno a la mesa de la Palabra y del Pan de vida, es también el antídoto más natural contra la dispersión. Es el lugar privilegiado donde la comunión es anunciada y cultivada constantemente. Precisamente a través de la participación eucarística, el día del Señor se convierte también en el día de la Iglesia,²² que puede desempeñar así de manera eficaz su papel de sacramento de unidad.

El sacramento de la Reconciliación

37. Deseo pedir, además, una renovada valentía pastoral para que la pedagogía cotidiana de la comunidad cristiana sepa proponer de manera con-

vincente y eficaz la práctica del Sacramento de la Reconciliación. Como se recordará, en 1984 intervine sobre este tema con la Exhortación postsinodal *Reconciliatio et paenitentia*, que recogía los frutos de la reflexión de una Asamblea del Sínodo de los Obispos, dedicada a esta problemática. Entonces invitaba a esforzarse por todos los medios para afrontar la crisis del «sentido del pecado» que se da en la cultura contemporánea,²³ pero más aún, invitaba a hacer descubrir a Cristo como *mysterium pietatis*, en el que Dios nos muestra su corazón misericordioso y nos reconcilia plenamente consigo. Éste es el rostro de Cristo que conviene hacer descubrir también a través del sacramento de la penitencia que, para un cristiano, «es el camino ordinario para obtener el perdón y la remisión de sus pecados graves cometidos después del Bautismo».²⁴ Cuando el mencionado Sínodo afrontó el problema, era patente a todos la crisis del Sacramento, especialmente en algunas regiones del mundo. Los motivos que lo originan no se han desvanecido en este breve lapso de tiempo. Pero el Año jubilar, que se ha caracterizado particularmente por el recurso a la Penitencia sacramental nos ha ofrecido un mensaje alentador, que no se ha de desperdiciar: si muchos, entre ellos tantos jóvenes, se han acercado con fruto a este sacramento, probablemente es necesario que los Pastores tengan mayor confianza, creatividad y perseverancia en presentarlo y valorizarlo. ¡No debemos rendirnos, queridos hermanos sacerdotes, ante las crisis contemporáneas! Los dones del Señor —y los Sacramentos son de los más preciosos— vienen de Aquél que conoce bien el corazón del hombre y es el Señor de la historia.

Primacía de la gracia

38. En la programación que nos espera, trabajar con mayor confianza en una pastoral que dé prioridad a la oración, personal y comunitaria, significa respetar un principio esencial de la visión cristiana de la vida: la primacía de la gracia. Hay una tentación que insidia siempre todo camino espiritual y la acción pastoral misma: pensar que los resultados dependen de nuestra capacidad de hacer y programar. Ciertamente, Dios nos pide una colaboración real a su gracia y, por tanto, nos invita a utilizar todos los recursos de nuestra inteligencia y capacidad operativa en nuestro servicio a la causa del Reino. Pero no se ha de olvidar que, sin Cristo, «no podemos hacer nada» (cf. Jn 15,5).

La oración nos hace vivir precisamente en esta verdad. Nos recuerda constantemente la primacía de Cristo y, en relación con él, la primacía de la vida interior y de la santidad. Cuando no se respeta este principio, ¿ha de sorprender que los proyectos pastorales lleven al fracaso y dejen en el alma

un humillante sentimiento de frustración? Hagamos, pues, la experiencia de los discípulos en el episodio evangélico de la pesca milagrosa: « Maestro, hemos estado bregando toda la noche y no hemos pescado nada» (Lc 5,5). Este es el momento de la fe, de la oración, del diálogo con Dios, para abrir el corazón a la acción de la gracia y permitir a la palabra de Cristo que pase por nosotros con toda su fuerza: ¡Duc in altum! En aquella ocasión, fue Pedro quien habló con fe: «en tu palabra, echaré las redes» (ibíd.). Permítidle al Sucesor de Pedro que, en el comienzo de este milenio, invite a toda la Iglesia a este acto de fe, que se expresa en un renovado compromiso de oración.

Escucha de la Palabra

39. No cabe duda de que esta primacía de la santidad y de la oración sólo se puede concebir a partir de una renovada escucha de la palabra de Dios. Desde que el Concilio Vaticano II ha subrayado el papel preeminente de la palabra de Dios en la vida de la Iglesia, ciertamente se ha avanzado mucho en la asidua escucha y en la lectura atenta de la Sagrada Escritura. Ella ha recibido el honor que le corresponde en la oración pública de la Iglesia. Tanto las personas individualmente como las comunidades recurren ya en gran número a la Escritura, y entre los laicos mismos son muchos quienes se dedican a ella con la valiosa ayuda de estudios teológicos y bíblicos. Precisamente con esta atención a la palabra de Dios se está revitalizando principalmente la tarea de la evangelización y la catequesis. Hace falta, queridos hermanos y hermanas, consolidar y profundizar esta orientación, incluso a través de la difusión de la Biblia en las familias. Es necesario, en particular, que la escucha de la Palabra se convierta en un encuentro vital, en la antigua y siempre válida tradición de la lectio divina, que permite encontrar en el texto bíblico la palabra viva que interpela, orienta y modela la existencia.

Anuncio de la Palabra

40. Alimentarnos de la Palabra para ser «servidores de la Palabra» en el compromiso de la evangelización, es indudablemente una prioridad para la Iglesia al comienzo del nuevo milenio. Ha pasado ya, incluso en los Países de antigua evangelización, la situación de una «sociedad cristiana», la cual, aún con las múltiples debilidades humanas, se basaba explícitamente en los valores evangélicos. Hoy se ha de afrontar con valentía una situación que cada vez es más variada y comprometida, en el contexto de la globalización y de la nueva y cambiante situación de pueblos y culturas que la caracteriza. He repetido muchas veces en estos años la «llamada» a la nueva evangelización. La reitero ahora, sobre todo para indicar que hace falta reavivar

en nosotros el impulso de los orígenes, dejándonos impregnar por el ardor de la predicación apostólica después de Pentecostés. Hemos de revivir en nosotros el sentimiento apremiante de Pablo, que exclamaba: «¡ay de mí si no predicara el Evangelio!» (1 Co 9,16).

Esta pasión suscitará en la Iglesia una nueva acción misionera, que no podrá ser delegada a unos pocos «especialistas», sino que acabará por implicar la responsabilidad de todos los miembros del Pueblo de Dios. Quien ha encontrado verdaderamente a Cristo no puede tenerlo sólo para sí, debe anunciarlo. Es necesario un nuevo impulso apostólico que sea vivido, como compromiso cotidiano de las comunidades y de los grupos cristianos. Sin embargo, esto debe hacerse respetando debidamente el camino siempre distinto de cada persona y atendiendo a las diversas culturas en las que ha de llegar el mensaje cristiano, de tal manera que no se nieguen los valores peculiares de cada pueblo, sino que sean purificados y llevados a su plenitud.

El cristianismo del tercer milenio debe responder cada vez mejor a esta exigencia de inculturación. Permaneciendo plenamente uno mismo, en total fidelidad al anuncio evangélico y a la tradición eclesial, llevará consigo también el rostro de tantas culturas y de tantos pueblos en que ha sido acogido y arraigado. De la belleza de este rostro pluriforme de la Iglesia hemos gozado particularmente en este Año jubilar. Quizás es sólo el comienzo, un icono apenas esbozado del futuro que el Espíritu de Dios nos prepara.

La propuesta de Cristo se ha de hacer a todos con confianza. Se ha de dirigir a los adultos, a las familias, a los jóvenes, a los niños, sin esconder nunca las exigencias más radicales del mensaje evangélico, atendiendo a las exigencias de cada uno, por lo que se refiere a la sensibilidad y al lenguaje, según el ejemplo de Pablo cuando decía: «Me he hecho todo a todos para salvar a toda costa a algunos» (1 Co 9,22). Al recomendar todo esto, pienso en particular en la pastoral juvenil. Precisamente por lo que se refiere a los jóvenes, como antes he recordado, el Jubileo nos ha ofrecido un testimonio consolador de generosa disponibilidad. Hemos de saber valorizar aquella respuesta alentadora, empleando aquel entusiasmo como un nuevo talento (cf. Mt 25,15) que Dios ha puesto en nuestras manos para que los hagamos fructificar.

41. Que nos ayude y oriente, en esta acción misionera confiada, emprendedora y creativa, el ejemplo esplendoroso de tantos testigos de la fe que el Jubileo nos ha hecho recordar. La Iglesia ha encontrado siempre, en sus mártires, una semilla de vida. *Sanguis martyrum semen christianorum*.²⁵ Esta célebre «ley» enunciada por Tertuliano, se ha demostrado siempre ver-

dadera ante la prueba de la historia. ¿No será así también para el siglo y para el milenio que estamos iniciando? Quizás estábamos demasiado acostumbrados a pensar en los mártires en términos un poco lejanos, como si se tratase de un grupo del pasado, vinculado sobre todo a los primeros siglos de la era cristiana. La memoria jubilar nos ha abierto un panorama sorprendente, mostrándonos nuestro tiempo particularmente rico en testigos que, de una manera u otra, han sabido vivir el Evangelio en situaciones de hostilidad y persecución, a menudo hasta dar su propia sangre como prueba suprema. En ellos la palabra de Dios, sembrada en terreno fértil, ha fructificado el céntuplo (cf. Mt 13,8.23). Con su ejemplo nos han señalado y casi «allanado» el camino del futuro. A nosotros nos toca, con la gracia de Dios, seguir sus huellas.

IV Testigos del amor

42. «En esto conocerán todos que sois discípulos míos: si os tenéis amor los unos a los otros» (Jn 13,35). Si verdaderamente hemos contemplado el rostro de Cristo, queridos hermanos y hermanas, nuestra programación pastoral se inspirará en el «mandamiento nuevo» que él nos dio: «Que, como yo os he amado, así os améis también vosotros los unos a los otros» (Jn 13,34).

Otro aspecto importante en que será necesario poner un decidido empeño programático, tanto en el ámbito de la Iglesia universal como de la Iglesias particulares, es el de la comunión (koinonía), que encarna y manifiesta la esencia misma del misterio de la Iglesia. La comunión es el fruto y la manifestación de aquel amor que, surgiendo del corazón del eterno Padre, se derrama en nosotros a través del Espíritu que Jesús nos da (cf. Rm 5,5), para hacer de todos nosotros «un solo corazón y una sola alma» (Hch 4,32). Realizando esta comunión de amor, la Iglesia se manifiesta como «sacramento», o sea, «signo e instrumento de la íntima unión con Dios y de la unidad del género humano».26

Las palabras del Señor a este respecto son demasiado precisas como para minimizar su alcance. Muchas cosas serán necesarias para el camino histórico de la Iglesia también este nuevo siglo; pero si faltara la caridad (ágape), todo sería inútil. Nos lo recuerda el apóstol Pablo en el himno a la caridad: aunque habláramos las lenguas de los hombres y los ángeles, y tuviéramos una fe «que mueve las montañas», si faltamos a la caridad, todo sería «nada» (cf. 1 Co 13,2). La caridad es verdaderamente el «corazón» de

la Iglesia, como bien intuyó santa Teresa de Lisieux, a la que he querido proclamar Doctora de la Iglesia, precisamente como experta en la scientia amoris: «Comprendí que la Iglesia tenía un Corazón y que este Corazón ardía de amor. Entendí que sólo el amor movía a los miembros de la Iglesia [...]. Entendí que el amor comprendía todas las vocaciones, que el Amor era todo».27

Espiritualidad de comunión

43. Hacer de la Iglesia la casa y la escuela de la comunión: éste es el gran desafío que tenemos ante nosotros en el milenio que comienza, si queremos ser fieles al designio de Dios y responder también a las profundas esperanzas del mundo.

¿Qué significa todo esto en concreto? También aquí la reflexión podría hacerse enseguida operativa, pero sería equivocado dejarse llevar por este primer impulso. Antes de programar iniciativas concretas, hace falta promover una espiritualidad de la comunión, proponiéndola como principio educativo en todos los lugares donde se forma el hombre y el cristiano, donde se educan los ministros del altar, las personas consagradas y los agentes pastorales, donde se construyen las familias y las comunidades. Espiritualidad de la comunión significa ante todo una mirada del corazón sobre todo hacia el misterio de la Trinidad que habita en nosotros, y cuya luz ha de ser reconocida también en el rostro de los hermanos que están a nuestro lado. Espiritualidad de la comunión significa, además, capacidad de sentir al hermano de fe en la unidad profunda del Cuerpo místico y, por tanto, como «uno que me pertenece», para saber compartir sus alegrías y sus sufrimientos, para intuir sus deseos y atender a sus necesidades, para ofrecerle una verdadera y profunda amistad. Espiritualidad de la comunión es también capacidad de ver ante todo lo que hay de positivo en el otro, para acogerlo y valorarlo como regalo de Dios: un «don para mí», además de ser un don para el hermano que lo ha recibido directamente. En fin, espiritualidad de la comunión es saber «dar espacio» al hermano, llevando mutuamente la carga de los otros (cf. Ga 6,2) y rechazando las tentaciones egoístas que continuamente nos asechan y engendran competitividad, ganas de hacer carrera, desconfianza y envidias. No nos hagamos ilusiones: sin este camino espiritual, de poco servirían los instrumentos externos de la comunión. Se convertirían en medios sin alma, máscaras de comunión más que sus modos de expresión y crecimiento.

44. Sobre esta base el nuevo siglo debe comprometernos más que nunca a valorar y desarrollar aquellos ámbitos e instrumentos que, según las grandes directrices del Concilio Vaticano II, sirven para asegurar y garantizar la

comuni3n. ¿C3mo no pensar, ante todo, en los servicios espec3ficos de la comuni3n que son el ministerio petrino y, en estrecha relaci3n con 3l, la colegialidad episcopal? Se trata de realidades que tienen su fundamento y su consistencia en el designio mismo de Cristo sobre la Iglesia,²⁸ pero que precisamente por eso necesitan de una continua verificaci3n que asegure su aut3ntica inspiraci3n evang3lica.

Tambi3n se ha hecho mucho, desde el Concilio Vaticano II, en lo que se refiere a la reforma de la Curia romana, la organizaci3n de los S3nodos y el funcionamiento de las Conferencias Episcopales. Pero queda ciertamente a3n mucho por hacer para expresar de la mejor manera las potencialidades de estos instrumentos de la comuni3n, particularmente necesarios hoy ante la exigencia de responder con prontitud y eficacia a los problemas que la Iglesia tiene que afrontar en los cambios tan r3pidos de nuestro tiempo.

45. Los espacios de comuni3n han de ser cultivados y ampliados d3a a d3a, a todos los niveles, en el entramado de la vida de cada Iglesia. En ella, la comuni3n ha de ser patente en las relaciones entre Obispos, presb3teros y di3conos, entre Pastores y todo el Pueblo de Dios, entre clero y religiosos, entre asociaciones y movimientos eclesiales. Para ello se deben valorar cada vez m3s los organismos de participaci3n previstos por el Derecho can3nico, como los Consejos presbiterales y pastorales. 3stos, como es sabido, no se inspiran en los criterios de la democracia parlamentaria, puesto que act3an de manera consultiva y no deliberativa²⁹ sin embargo, no pierden por ello su significado e importancia. En efecto, la teolog3a y la espiritualidad de la comuni3n aconsejan una escucha rec3proca y eficaz entre Pastores y fieles, manteni3ndolos por un lado unidos a priori en todo lo que es esencial y, por otro, impuls3ndolos a confluir normalmente incluso en lo opinable hacia opciones ponderadas y compartidas.

Para ello, hemos de hacer nuestra la antigua sabidur3a, la cual, sin perjuicio alguno del papel jer3rquico de los Pastores, sab3a animarlos a escuchar atentamente a todo el Pueblo de Dios. Es significativo lo que san Benito recuerda al Abad del monasterio, cuando le invita a consultar tambi3n a los m3s j3venes: «Dios inspira a menudo al m3s joven lo que es mejor».³⁰ Y san Paulino de Nola exhorta: «Estemos pendientes de los labios de los fieles, porque en cada fiel sopla el Esp3ritu de Dios».³¹

Por tanto, as3 como la prudencia jur3dica, poniendo reglas precisas para la participaci3n, manifiesta la estructura jer3rquica de la Iglesia y evita tentaciones de arbitrariedad y pretensiones injustificadas, la espiritualidad de la comuni3n da un alma a la estructura institucional, con una llamada a la confianza y apertura que responde plenamente a la dignidad y responsabilidad de cada miembro del Pueblo de Dios.

Variedad de vocaciones

46. Esta perspectiva de comunión está estrechamente unida a la capacidad de la comunidad cristiana para acoger todos los dones del Espíritu. La unidad de la Iglesia no es uniformidad, sino integración orgánica de las legítimas diversidades. Es la realidad de muchos miembros unidos en un sólo cuerpo, el único Cuerpo de Cristo (cf. 1 Co 12,12). Es necesario, pues, que la Iglesia del tercer milenio impulse a todos los bautizados y confirmados a tomar conciencia de la propia responsabilidad activa en la vida eclesial. Junto con el ministerio ordenado, pueden florecer otros ministerios, instituidos o simplemente reconocidos, para el bien de toda la comunidad, atendiéndola en sus múltiples necesidades: de la catequesis a la animación litúrgica, de la educación de los jóvenes a las más diversas manifestaciones de la caridad.

Se ha de hacer ciertamente un generoso esfuerzo –sobre todo con la oración insistente al Dueño de la mies (cf. Mt 9,38)– en la promoción de las vocaciones al sacerdocio y a la vida de especial consagración. Éste es un problema muy importante para la vida de la Iglesia en todas las partes del mundo. Además, en algunos países de antigua evangelización, se ha hecho incluso dramático debido al contexto social cambiante y al enfriamiento religioso causado por el consumismo y el secularismo. Es necesario y urgente organizar una pastoral de las vocaciones amplia y capilar, que llegue a las parroquias, a los centros educativos y familias, suscitando una reflexión atenta sobre los valores esenciales de la vida, los cuales se resumen claramente en la respuesta que cada uno está invitado a dar a la llamada de Dios, especialmente cuando pide la total entrega de sí y de las propias fuerzas para la causa del Reino.

En este contexto cobran también toda su importancia las demás vocaciones, enraizadas básicamente en la riqueza de la vida nueva recibida en el sacramento del Bautismo. En particular, es necesario descubrir cada vez mejor la vocación propia de los laicos, llamados como tales a «buscar el reino de Dios ocupándose de las realidades temporales y ordenándolas según Dios»³² y a llevar a cabo «en la Iglesia y en el mundo la parte que les corresponde [...] con su empeño por evangelizar y santificar a los hombres».³³

En esta misma línea, tiene gran importancia para la comunión el deber de promover las diversas realidades de asociación, que tanto en sus modalidades más tradicionales como en las más nuevas de los movimientos eclesiales, siguen dando a la Iglesia una viveza que es don de Dios constituyendo una auténtica primavera del Espíritu. Conviene ciertamente que, tanto en la

Iglesia universal como en las Iglesias particulares, las asociaciones y movimientos actúen en plena sintonía eclesial y en obediencia a las directrices de los Pastores. Pero es también exigente y perentoria para todos la exhortación del Apóstol: «No extingáis el Espíritu, no despreciéis las profecías, examinadlo todo y quedaos con lo bueno» (1 Ts 5,19-21).

47. Una atención especial se ha de prestar también a la pastoral de la familia, especialmente necesaria un momento histórico como el presente, en el que se está constatando una crisis generalizada y radical de esta institución fundamental. En la visión cristiana del matrimonio, la relación entre un hombre y una mujer –relación recíproca y total, única e indisoluble– responde al proyecto primitivo de Dios, ofuscado en la historia por la «dureza de corazón», pero que Cristo ha venido a restaurar en su esplendor originario, revelando lo que Dios ha querido «desde el principio» (cf. Mt 19,8). En el matrimonio, elevado a la dignidad de Sacramento, se expresa además el «gran misterio» del amor esponsal de Cristo a su Iglesia (cf. Ef 5,32).

En este punto la Iglesia no puede ceder a las presiones de una cierta cultura, aunque sea muy extendida y a veces «militante». Conviene más bien procurar que, mediante una educación evangélica cada vez más completa, las familias cristianas ofrezcan un ejemplo convincente de la posibilidad de un matrimonio vivido de manera plenamente conforme al proyecto de Dios y a las verdaderas exigencias de la persona humana: tanto la de los cónyuges como, sobre todo, la de los más frágiles que son los hijos. Las familias mismas deben ser cada vez más conscientes de la atención debida a los hijos y hacerse promotores de una eficaz presencia eclesial y social para tutelar sus derechos.

El campo ecuménico

48. ¿Y qué decir, además, de la urgencia de promover la comunión en el delicado ámbito del campo ecuménico? La triste herencia del pasado nos afecta todavía al cruzar el umbral del nuevo milenio. La celebración jubilar ha incluido algún signo verdaderamente profético y conmovedor, pero queda aún mucho camino por hacer.

En realidad, al hacernos poner la mirada en Cristo, el Gran Jubileo ha hecho tomar una conciencia más viva de la Iglesia como misterio de unidad. «Creo en la Iglesia, que es una»: esto que manifestamos en la profesión de fe tiene su fundamento último en Cristo, en el cual la Iglesia no está dividida (1 Co 1,11-13). Como Cuerpo suyo, en la unidad obtenida por los dones del Espíritu, es indivisible. La realidad de la división se produce en el ámbito de la historia, en las relaciones entre los hijos de la Iglesia, como

consecuencia de la fragilidad humana para acoger el don que fluye continuamente del Cristo Cabeza en el Cuerpo místico. La oración de Jesús en el cenáculo –«como tú, Padre, en mí y yo en ti, que ellos también sean uno en nosotros» (Jn 17, 21)– es a la vez revelación e invocación. Nos revela la unidad de Cristo con el Padre como el lugar de donde nace la unidad de la Iglesia y como don perenne que, en él, recibirá misteriosamente hasta el fin de los tiempos. Esta unidad que se realiza concretamente en la Iglesia católica, a pesar de los límites propios de lo humano, emerge también de manera diversa en tantos elementos de santificación y de verdad que existen dentro de las otras Iglesias y Comunidades eclesiales; dichos elementos, en cuanto dones propios de la Iglesia de Cristo, les empujan sin cesar hacia la unidad plena.³⁴

La oración de Cristo nos recuerda que este don ha de ser acogido y desarrollado de manera cada vez más profunda. La invocación «ut unum sint» es, a la vez, imperativo que nos obliga, fuerza que nos sostiene y saludable reproche por nuestra desidia y estrechez de corazón. La confianza de poder alcanzar, incluso en la historia, la comunión plena y visible de todos los cristianos se apoya en la plegaria de Jesús, no en nuestras capacidades.

En esta perspectiva de renovado camino postjubilar, miro con gran esperanza a las Iglesias de Oriente, deseando que se recupere plenamente ese intercambio de dones que ha enriquecido la Iglesia del primer milenio. El recuerdo del tiempo en que la Iglesia respiraba con «dos pulmones» ha de impulsar a los cristianos de oriente y occidente a caminar juntos, en la unidad de la fe y en el respeto de las legítimas diferencias, acogiéndose y apoyándose mutuamente como miembros del único Cuerpo de Cristo.

Con análogo esmero se ha de cultivar el diálogo ecuménico con los hermanos y hermanas de la Comunión anglicana y de las Comunidades eclesiales nacidas de la Reforma. La confrontación teológica sobre puntos esenciales de la fe y de la moral cristiana, la colaboración en la caridad y, sobre todo, el gran ecumenismo de la santidad, con la ayuda de Dios, producirán sus frutos en el futuro. Entre tanto, continuemos con confianza en el camino, anhelando el momento en que, con todos los discípulos de Cristo sin excepción, podamos cantar juntos con voz clara: «Ved qué dulzura, que delicia, convivir los hermanos unidos» (Sal 133,1).

Apostar por la caridad

49. A partir de la comunión intraeclesial, la caridad se abre por su naturaleza al servicio universal, proyectándonos hacia la práctica de un amor activo y concreto con cada ser humano. Éste es un ámbito que caracteriza de manera decisiva la vida cristiana, el estilo eclesial y la programación

pastoral. El siglo y el milenio que comienzan tendrán que ver todavía, y es de desear que lo vean de modo palpable, a qué grado de entrega puede llegar la caridad hacia los más pobres. Si verdaderamente hemos partido de la contemplación de Cristo, tenemos que saberlo descubrir sobre todo en el rostro de aquellos con los que él mismo ha querido identificarse: «He tenido hambre y me habéis dado de comer, he tenido sed y me habéis dado que beber; fui forastero y me habéis hospedado; desnudo y me habéis vestido, enfermo y me habéis visitado, encarcelado y habéis venido a verme» (Mt 25,35-36). Esta página no es una simple invitación a la caridad: es una página de cristología, que ilumina el misterio de Cristo. Sobre esta página, la Iglesia comprueba su fidelidad como Esposa de Cristo, no menos que sobre el ámbito de la ortodoxia.

No debe olvidarse, ciertamente, que nadie puede ser excluido de nuestro amor, desde el momento que «con la encarnación el Hijo de Dios se ha unido en cierto modo a cada hombre».35 Ateniéndonos a las indiscutibles palabras del Evangelio, en la persona de los pobres hay una presencia especial suya, que impone a la Iglesia una opción preferencial por ellos. Mediante esta opción, se testimonia el estilo del amor de Dios, su providencia, su misericordia y, de alguna manera, se siembran todavía en la historia aquellas semillas del Reino de Dios que Jesús mismo dejó en su vida terrena atendiendo a cuantos recurrían a Él para toda clase de necesidades espirituales y materiales.

50. En efecto, son muchas en nuestro tiempo las necesidades que interpelan la sensibilidad cristiana. Nuestro mundo empieza el nuevo milenio cargado de las contradicciones de un crecimiento económico, cultural, tecnológico, que ofrece a pocos afortunados grandes posibilidades, dejando no sólo a millones y millones de personas al margen del progreso, sino a vivir en condiciones de vida muy por debajo del mínimo requerido por la dignidad humana. Cómo es posible que, en nuestro tiempo, haya todavía quien se muere de hambre; quién está condenado al analfabetismo; quién carece de la asistencia médica más elemental; quién no tiene techo donde cobijarse?

El panorama de la pobreza puede extenderse indefinidamente, si a las antiguas añadimos las nuevas pobreza, que afectan a menudo a ambientes y grupos no carentes de recursos económicos, pero expuestos a la desesperación del sin sentido, a la insidia de la droga, al abandono en la edad avanzada o en la enfermedad, a la marginación o a la discriminación social. El cristiano, que se asoma a este panorama, debe aprender a hacer su acto de fe en Cristo interpretando el llamamiento que él dirige desde este mundo de

la pobreza. Se trata de continuar una tradición de caridad que ya ha tenido muchísimas manifestaciones en los dos milenios pasados, pero que hoy quizás requiere mayor creatividad. Es la hora de una nueva «imaginación de la caridad», que promueva no tanto y no sólo la eficacia de las ayudas prestadas, sino la capacidad de hacerse cercanos y solidarios con quien sufre, para que el gesto de ayuda sea sentido no como limosna humillante, sino como un compartir fraterno.

Por eso tenemos que actuar de tal manera que los pobres, en cada comunidad cristiana, se sientan como «en su casa». ¿No sería este estilo la más grande y eficaz presentación de la buena nueva del Reino? Sin esta forma de evangelización, llevada a cabo mediante la caridad y el testimonio de la pobreza cristiana, el anuncio del Evangelio, aun siendo la primera caridad, corre el riesgo de ser incomprendido o de ahogarse en el mar de palabras al que la actual sociedad de la comunicación nos somete cada día. La caridad de las obras corrobora la caridad de las palabras.

Retos actuales

51. ¿Podemos quedar al margen ante las perspectivas de un desequilibrio ecológico, que hace inhabitables y enemigas del hombre vastas áreas del planeta? ¿O ante los problemas de la paz, amenazada a menudo con la pesadilla de guerras catastróficas? ¿O frente al vilipendio de los derechos humanos fundamentales de tantas personas, especialmente de los niños? Muchas son las urgencias ante las cuales el espíritu cristiano no puede permanecer insensible.

Se debe prestar especial atención a algunos aspectos de la radicalidad evangélica que a menudo son menos comprendidos, hasta el punto de hacer impopular la intervención de la Iglesia, pero que no pueden por ello desaparecer de la agenda eclesial de la caridad. Me refiero al deber de comprometerse en la defensa del respeto a la vida de cada ser humano desde la concepción hasta su ocaso natural. Del mismo modo, el servicio al hombre nos obliga a proclamar, oportuna e importunamente, que cuantos se valen de las nuevas potencialidades de la ciencia, especialmente en el terreno de las biotecnologías, nunca han de ignorar las exigencias fundamentales de la ética, apelando tal vez a una discutible solidaridad que acaba por discriminar entre vida y vida, con el desprecio de la dignidad propia de cada ser humano.

Para la eficacia del testimonio cristiano, especialmente en estos campos delicados y controvertidos, es importante hacer un gran esfuerzo para explicar adecuadamente los motivos de las posiciones de la Iglesia, subrayando sobre todo que no se trata de imponer a los no creyentes una pers-

pectiva de fe, sino de interpretar y defender los valores radicados en la naturaleza misma del ser humano. La caridad se convertirá entonces necesariamente en servicio a la cultura, a la política, a la economía, a la familia, para que en todas partes se respeten los principios fundamentales, de los que depende el destino del ser humano y el futuro de la civilización.

52. Obviamente todo esto tiene que realizarse con un estilo específicamente cristiano: deben ser sobre todo los laicos, en virtud de su propia vocación, quienes se hagan presentes en estas tareas, sin ceder nunca a la tentación de reducir las comunidades cristianas a agencias sociales. En particular, la relación con la sociedad civil tendrá que configurarse de tal modo que respete la autonomía y las competencias de esta última, según las enseñanzas propuestas por la doctrina social de la Iglesia.

Es notorio el esfuerzo que el Magisterio eclesial ha realizado, sobre todo en el siglo XX, para interpretar la realidad social a la luz del Evangelio y ofrecer de modo cada vez más puntual y orgánico su propia contribución a la solución de la cuestión social, que ha llegado a ser ya una cuestión planetaria.

Esta vertiente ético social se propone como una dimensión imprescindible del testimonio cristiano. Se debe rechazar la tentación de una espiritualidad oculta e individualista, que poco tiene que ver con las exigencias de la caridad, ni con la lógica de la Encarnación y, en definitiva, con la misma tensión escatológica del cristianismo. Si esta última nos hace conscientes del carácter relativo de la historia, no nos exime en ningún modo del deber de construirla. Es muy actual a este respecto la enseñanza del Concilio Vaticano II: «El mensaje cristiano, no aparta los hombres de la tarea de la construcción del mundo, ni les impulsa a despreocuparse del bien de sus semejantes, sino que les obliga más a llevar a cabo esto como un deber».36

Un signo concreto

53. Como signo de este mensaje de caridad y de promoción humana, que se basa en las íntimas exigencias del Evangelio, he querido que el mismo Año jubilar, entre los numerosos frutos de caridad que ya ha producido en el curso de su desarrollo —pienso particularmente en la ayuda ofrecida a tantos hermanos más pobres para hacer posible su participación en el Jubileo— dejase también una obra que sea, de alguna manera, el fruto y el sello de la caridad jubilar. En efecto, muchos peregrinos han contribuido de diferentes modos con su limosna y, junto con ellos, también muchos protagonistas del mundo económico han ofrecido ayudas generosas, que han servido para asegurar la conveniente realización del acontecimiento jubilar. Una vez cubiertos los gastos que se han debido afrontar a lo largo del año,

el dinero que pueda sobrar, debe destinarse a fines caritativos. En efecto, es importante excluir de un acontecimiento religioso tan significativo cualquier apariencia de especulación económica. Lo que sobre servirá para repetir también en esta ocasión la experiencia vivida tantas otras veces a lo largo de la historia desde que, en los comienzos de la Iglesia, la comunidad de Jerusalén ofreció a los no cristianos la imagen conmovedora de un intercambio espontáneo de dones, hasta la comunión de los bienes, en favor de los más pobres (cf. Hch 2,44-45).

La obra que se realice será solamente un pequeño arroyo que confluirá en el gran río de la caridad cristiana que recorre la historia. Pequeño, pero significativo arroyo: el Jubileo ha movido al mundo a mirar hacia Roma, la Iglesia «que preside en la caridad»³⁷ y a ofrecer a Pedro la propia limosna. Ahora la caridad manifestada en el centro de la catolicidad vuelve, de alguna manera, hacia el mundo a través de este gesto, que quiere quedar como fruto y memoria viva de la comunión experimentada con ocasión del Jubileo.

Diálogo y misión

54. Un nuevo siglo y un nuevo milenio se abren a la luz de Cristo. Pero no todos ven esta luz. Nosotros tenemos el maravilloso y exigente cometido de ser su «reflejo». Es el *mysterium lunae* tan querido por la contemplación de los Padres, los cuales indicaron con esta imagen que la Iglesia dependía de Cristo, Sol del cual ella refleja la luz.³⁸ Era un modo de expresar lo que Cristo mismo dice, al presentarse como «luz del mundo» (Jn 8,12) y al pedir a la vez a sus discípulos que fueran «la luz del mundo» (cf Mt 5,14).

Ésta es una tarea que nos hace temblar si nos fijamos en la debilidad que tan a menudo nos vuelve opacos y llenos de sombras. Pero es una tarea posible si, expuestos a la luz de Cristo, sabemos abrirnos a su gracia que nos hace hombres nuevos.

55. En esta perspectiva se sitúa también el gran desafío del diálogo interreligioso, en el cual estaremos todavía comprometidos durante el nuevo siglo, en la línea indicada por el Concilio Vaticano II.³⁹ En los años de preparación al Gran Jubileo la Iglesia, mediante encuentros de notable interés simbólico, ha tratado de establecer una relación de apertura y diálogo con representantes de otras religiones. El diálogo debe continuar. En la situación de un marcado pluralismo cultural y religioso, tal como se va presentando en la sociedad del nuevo milenio, este diálogo es también importante para proponer una firme base de paz y alejar el espectro funesto de las guerras de religión que han bañado de sangre tantos períodos en la historia

de la humanidad. El nombre del único Dios tiene que ser cada vez más, como ya es de por sí, un nombre de paz y un imperativo de paz.

56. Pero el diálogo no puede basarse en la indiferencia religiosa, y nosotros como cristianos tenemos el deber de desarrollarlo ofreciendo el pleno testimonio de la esperanza que está en nosotros (cf. 1 Pt 3,15). No debemos temer que pueda constituir una ofensa a la identidad del otro lo que, en cambio, es anuncio gozoso de un don para todos, y que se propone a todos con el mayor respeto a la libertad de cada uno: el don de la revelación del Dios Amor, que «tanto amó al mundo que le dio su Hijo unigénito» (Jn 3,16). Todo esto, como también ha sido subrayado recientemente por la Declaración *Dominus Iesus*, no puede ser objeto de una especie de negociación dialogística, como si para nosotros fuese una simple opinión. Al contrario, para nosotros es una gracia que nos llena de alegría, una noticia que debemos anunciar.

La Iglesia, por tanto, no puede sustraerse a la actividad misionera hacia los pueblos, y una tarea prioritaria de la *missio ad gentes* sigue siendo anunciar a Cristo, «Camino, Verdad y Vida» (Jn 14,6), en el cual los hombres encuentran la salvación. El diálogo interreligioso «tampoco puede sustituir al anuncio; de todos modos, aquél sigue orientándose hacia el anuncio».40 Por otra parte, el deber misionero no nos impide entablar el diálogo íntimamente dispuestos a la escucha. En efecto, sabemos que, frente al misterio de gracia infinitamente rico por sus dimensiones e implicaciones para la vida y la historia del hombre, la Iglesia misma nunca dejará de escudriñar, contando con la ayuda del Paráclito, el Espíritu de verdad (cf. Jn 14,17), al que compete precisamente llevarla a la «plenitud de la verdad» (Jn 16,13).

Este principio es la base no sólo de la inagotable profundización teológica de la verdad cristiana, sino también del diálogo cristiano con las filosofías, las culturas y las religiones. No es raro que el Espíritu de Dios, que «sopla donde quiere» (Jn 3,8), suscite en la experiencia humana universal, a pesar de sus múltiples contradicciones, signos de su presencia, que ayudan a los mismos discípulos de Cristo a comprender más profundamente el mensaje del que son portadores. No ha sido quizás esta humilde y confiada apertura con la que el Concilio Vaticano II se esforzó en leer los «signos de los tiempos»?41 Incluso llevando a cabo un laborioso y atento discernimiento, para captar los «verdaderos signos de la presencia o del designio de Dios»,42 la Iglesia reconoce que no sólo ha dado, sino que también ha «recibido de la historia y del desarrollo del género humano».43 Esta actitud de apertura, y también de atento discernimiento respecto a las otras religiones, la inauguró el Concilio. A nosotros nos corresponde seguir con gran fidelidad sus enseñanzas y sus indicaciones.

A la luz del Concilio

57. ¡Cuánta riqueza, queridos hermanos y hermanas, en las orientaciones que nos dio el Concilio Vaticano II! Por eso, en la preparación del Gran Jubileo, he pedido a la Iglesia que se interrogase sobre la acogida del Concilio.⁴⁴ ¿Se ha hecho? El Congreso que se ha tenido aquí en el Vaticano ha sido un momento de esta reflexión, y espero que, de diferentes modos, se haya realizado igualmente en todas las Iglesias particulares. A medida que pasan los años, aquellos textos no pierden su valor ni su esplendor. Es necesario leerlos de manera apropiada y que sean conocidos y asimilados como textos cualificados y normativos del Magisterio, dentro de la Tradición de la Iglesia. Después de concluir el Jubileo siento más que nunca el deber de indicar el Concilio como la gran gracia de la que la Iglesia se ha beneficiado en el siglo XX. Con el Concilio se nos ha ofrecido una brújula segura para orientarnos en el camino del siglo que comienza.

CONCLUSIÓN

¡Duc in altum!

58. ¡Caminemos con esperanza! Un nuevo milenio se abre ante la Iglesia como un océano inmenso en el cual hay que aventurarse, contando con la ayuda de Cristo. El Hijo de Dios, que se encarnó hace dos mil años por amor al hombre, realiza también hoy su obra. Hemos de aguzar la vista para verla y, sobre todo, tener un gran corazón para convertirnos nosotros mismos en sus instrumentos. No ha sido quizás para tomar contacto con este manantial vivo de nuestra esperanza, por lo que hemos celebrado el Año jubilar? El Cristo contemplado y amado ahora nos invita una vez más a ponernos en camino: «Id pues y haced discípulos a todas las gentes, bautizándolas en el nombre del Padre y del Hijo y del Espíritu Santo» (Mt 28,19). El mandato misionero nos introduce en el tercer milenio invitándonos a tener el mismo entusiasmo de los cristianos de los primeros tiempos. Para ello podemos contar con la fuerza del mismo Espíritu, que fue enviado en Pentecostés y que nos empuja hoy a partir animados por la esperanza «que no defrauda» (Rm 5,5).

Nuestra andadura, al principio de este nuevo siglo, debe hacerse más rápida al recorrer los senderos del mundo. Los caminos, por los que cada uno de nosotros y cada una de nuestras Iglesias camina, son muchos, pero no hay distancias entre quienes están unidos por la única comunión, la comunión que cada día se nutre de la mesa del Pan eucarístico y de la Palabra de vida. Cada domingo Cristo resucitado nos convoca de nuevo como

en el Cenáculo, donde al atardecer del día «primero de la semana» (Jn 20,19) se presentó a los suyos para «exhalar» sobre de ellos el don vivificante del Espíritu e iniciarlos en la gran aventura de la evangelización.

Nos acompaña en este camino la Santísima Virgen, a la que hace algunos meses, junto con muchos Obispos llegados a Roma desde todas las partes del mundo, he confiado el tercer milenio. Muchas veces en estos años la he presentado e invocado como «Estrella de la nueva evangelización». La indico aún como aurora luminosa y guía segura de nuestro camino. «Mujer, he aquí tus hijos», le repito, evocando la voz misma de Jesús (cf. Jn 19,26), y haciéndome voz, ante ella, del cariño filial de toda la Iglesia.

59. ¡Queridos hermanos y hermanas! El símbolo de la Puerta Santa se cierra a nuestras espaldas, pero para dejar abierta más que nunca la puerta viva que es Cristo. Después del entusiasmo jubilar ya no volvemos a un anodino día a día. Al contrario, si nuestra peregrinación ha sido auténtica debe como desentumecer nuestras piernas para el camino que nos espera. Tenemos que imitar la intrepidez del apóstol Pablo: «Lanzándome hacia lo que está por delante, corro hacia la meta, para alcanzar el premio al que Dios me llama desde lo alto, en Cristo Jesús» (Flp 13,14). Al mismo tiempo, hemos de imitar la contemplación de María, la cual, después de la peregrinación a la ciudad santa de Jerusalén, volvió a su casa de Nazareth meditando en su corazón el misterio del Hijo (cf. Lc 2,51).

Que Jesús resucitado, el cual nos acompaña en nuestro camino, dejándose reconocer como a los discípulos de Emaús «al partir el pan» (Lc 24,30), nos encuentre vigilantes y preparados para reconocer su rostro y correr hacia nuestros hermanos, para llevarles el gran anuncio: «¡Hemos visto al Señor!» (Jn 20,25).

Éste es el fruto tan deseado del Jubileo del Año dos mil, Jubileo que nos ha presentado de manera palpable el misterio de Jesús de Nazaret, Hijo de Dios y Redentor del hombre.

Mientras se concluye y nos abre a un futuro de esperanza, suba hasta el Padre, por Cristo, en el Espíritu Santo, la alabanza y el agradecimiento de toda la Iglesia.

Con estos augurios y desde lo más profundo del corazón, imparto a todos mi Bendición.

Vaticano, 6 de enero, Solemnidad de la Epifanía del Señor, del año 2001, vigésimo tercero de Pontificado.

(1) Conc. Ecum. Vat. II, Decr. *Christus Dominus*, sobre la función pastoral de los Obispos, 11.

- (2) Bula *Incarnationis mysterium*, 3: AAS 91 (1999), 132.
- (3) *Ibíd.*, 4: l.c., 133.
- (4) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 8.
- (5) *De civ. Dei* XVIII, 51,2: PL 41, 614; cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 8.
- (6) Cf. *Cart. ap. Tertio millennio adveniente*, 55: AAS 87 (1995), 38.
- (7) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 1.
- (8) «*Ignoratio enim Scripturarum ignoratio Christi est*»: *Comm. in Is., Prol.*: PL 24, 17.
- (9) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Dei Verbum*, sobre la divina revelación, 19.
- (10) «*Siguiendo, pues, a los Santos Padres, todos a una voz enseñamos que ha de confesarse a uno solo y el mismo Hijo, nuestro Señor Jesucristo, el mismo perfecto en la divinidad y el mismo perfecto en la humanidad, Dios verdaderamente, y el mismo verdaderamente hombre [...] uno solo y el mismo Cristo Hijo Señor unigénito en dos naturalezas, sin confusión, sin cambio, sin división, sin separación, [...] no partido o dividido en dos personas, sino uno solo y el mismo Hijo unigénito, Dios Verbo y Señor Jesucristo*»: DS 301 302.
- (11) Conc. Ecum. Vat. II, Const. past. *Gaudium et spes*, sobre la Iglesia en el mundo actual, 22.
- (12) A este respecto observa san Atanasio: «*El hombre no podía ser divinizado permaneciendo unido a una criatura, si el Hijo no fuese verdaderamente Dios*», *Discurso II contra los Arrianos* 70: PG 26, 425 B 426 G.
- (13) N. 78.
- (14) *Últimos Coloquios. Cuaderno amarillo*, 6 de julio de 1897: *Opere complete*, Ciudad del Vaticano 1997, 1003.
- (15) S. Cipriano, *De Orat. Dom.* 23: PL 4, 553; cf. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 4.
- (16) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 40.
- (17) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, sobre la sagrada liturgia, 10.
- (18) Cf. Congr. para la Doctrina de la Fe, *Cart. Orationis formas*, sobre algunos aspectos de la meditación cristiana, 15 de octubre de 1989: AAS 82 (1990), 362379.
- (19) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, sobre la sagrada liturgia, 10.
- (20) *Cart. ap. Dies Domini*, 19: AAS 90 (1998), 724.
- (21) *Ibíd.*, 2: l.c., 714.
- (22) Cf. *Ibíd.*, 35: l.c., 734.
- (23) Cf. n. 18: AAS 77 (1985), 224.
- (24) *Ibíd.*, 31: l.c., 258
- (25) Tertuliano, *Apol.*, 50,13: PL 1, 534.
- (26) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 1.
- (27) MsB 3vo, *Opere Complete*, Libreria Editrice Vaticana Edizioni OCD, Roma 1997, p. 223.
- (28) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, c. III.
- (29) Cf. Congr. para el Clero y Otras, *Instr. interdicasterial Ecclesiae de mysterio*, sobre algunas cuestiones relativas la colaboración de los fieles laicos en el ministerio de los sacerdotes, (15 agosto 1997): AAS 89 (1997), 852–877, especialmente art. 5: «*Los organismos de colaboración en la Iglesia particular*».
- (30) *Reg. III*, 3: «*Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus, quia saepe iuniori Dominus revelat quod melius est*».
- (31) «*De omnium fidelium ore pendeamus, quia in omnem fidelem Spiritus Dei spirat*» (*Epist.* 23, 36 a Sulpicio Severo: CSEL 29, 193).
- (32) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 31.
- (33) Conc. Ecum. Vat. II, *Decr. Apostolicam actuositatem*, sobre el apostolado de los laicos, 2.

- (34) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 8.
- (35) Conc. Ecum. Vat. II, Const. past. *Gaudium et spes*, sobre la Iglesia en el mundo actual, 22.
- (36) Conc. Ecum. Vat. II, Const. past. *Gaudium et spes*, sobre la Iglesia en el mundo actual, 34.
- (37) S. Ignacio de Antioquía, Carta a los Romanos, Pref., ed. Funk, I, 252.
- (38) Así, por ejemplo, S. Agustín: «También la luna representa a la Iglesia, porque no tiene luz propia, sino que la recibe del Hijo unigénito de Dios, el cual en muchas pasajes de la Escritura alegóricamente es llamado sol»: Enarr. In Ps. 10, 3: CCL 38, 42.
- (39) Cf. Decl. *Nostra aetate*, sobre las relaciones de la Iglesia con las religiones no cristianas.
- (40) Pont. Cons. para el Diálogo Interreligioso y Congr. para la Evangelización de los Pueblos, Instr. Diálogo y anuncio: reflexiones y orientaciones (19 mayo 1991), 82: AAS 84 (1992), 444.
- (41) Cf. Const. past. *Gaudium et spes*, sobre la Iglesia en el mundo actual, 4.
- (42) *Ibíd.*, 11.
- (43) *Ibíd.*, 44.
- (44) Cf. Cart. Ap. *Tertio millennio adveniente*, 36.

ÍNDICE

Al comienzo del nuevo milenio	3
I. El encuentro con Cristo, herencia del Gran Jubileo	7
La plenitud de los tiempos	8
Purificación de la memoria	9
Los testigos de la fe	10
Iglesia peregrina	11
Los jóvenes	12
Peregrinos de diversas clases	14
Congreso Eucarístico Internacional	16
La dimensión ecuménica	17
La peregrinación en Tierra Santa	19
La deuda internacional	20
Un nuevo dinamismo	21
II. Un rostro para contemplar	23
El testimonio de los Evangelios	23
El camino de la fe	26
La profundidad del misterio	28
Rostro del Hijo	31
Rostro doliente	33
Rostro del Resucitado	36
III. Caminar desde Cristo	38
La santidad	40
La oración	43
La Eucaristía dominical	47
El sacramento de la Reconciliación	49
Primacía de la gracia	51
Escucha de la Palabra	52
Anuncio de la Palabra	53
IV. Testigos del amor	57
Espiritualidad de comunión	58

Variedad de vocaciones62
El campo ecuménico65
Apostar por la caridad68
Retos actuales71
Un signo concreto73
Diálogo y misión75
A la luz del Concilio78
Conclusión	
¡Duc in altum!80

**BEATIFICACIÓN DEL SIERVO DE DIOS JOSÉ M. CASTELL
CAMPS Y 232 COMPAÑEROS MÁRTIRES EN ESPAÑA
HOMILÍA DEL SANTO PADRE JUAN PABLO II**

Domingo 11 de marzo de 2001

Amados hermanos y hermanas:

1. "El Señor Jesucristo transformará nuestra condición humilde, según el modelo de su condición gloriosa" (Flp 3,21). Estas palabras de San Pablo que hemos escuchado en la segunda lectura de la liturgia de hoy, nos recuerdan que nuestra verdadera patria está en el cielo y que Jesús transfigurará nuestro cuerpo mortal en un cuerpo glorioso como el suyo. El Apóstol comenta así el misterio de la Transfiguración del Señor que la Iglesia proclama en este segundo domingo de Cuaresma. En efecto, Jesús quiso dar un signo y una profecía de su Resurrección gloriosa, en la cual nosotros estamos llamados también a participar. Lo que se ha realizado en Jesús, nuestra Cabeza, tiene que completarse también en nosotros, que somos su Cuerpo.

Éste es un gran misterio para la vida de la Iglesia, pues no se ha de pensar que la transfiguración se producirá sólo en el más allá, después de la muerte. La vida de los santos y el testimonio de los mártires nos enseñan que, si la transfiguración del cuerpo ocurrirá al final de los tiempos con la resurrección de la carne, la del corazón tiene lugar ya ahora en esta tierra, con la ayuda de la gracia.

Podemos preguntarnos: ¿Cómo son los hombres y mujeres "transfigurados"? La respuesta es muy hermosa: Son los que siguen a Cristo en su vida y en su muerte, se inspiran en Él y se dejan inundar por la gracia que Él nos da; son aquéllos cuyo alimento es cumplir la voluntad del Padre; los que se dejan llevar por el Espíritu; los que nada anteponen al Reino de Cristo; los que aman a los demás hasta derramar su sangre por ellos; los que están dis-

puestos a darlo todo sin exigir nada a cambio; los que —en pocas palabras— viven amando y mueren perdonando.

2. Así vivieron y murieron José Aparicio Sanz y sus doscientos treinta y dos compañeros, asesinados durante la terrible persecución religiosa que azotó España en los años treinta del siglo pasado. Eran hombres y mujeres de todas las edades y condiciones: sacerdotes diocesanos, religiosos, religiosas, padres y madres de familia, jóvenes laicos. Fueron asesinados por ser cristianos, por su fe en Cristo, por ser miembros activos de la Iglesia. Todos ellos, según consta en los procesos canónicos para su declaración como mártires, antes de morir perdonaron de corazón a sus verdugos.

La lista de los que hoy suben a la gloria de los altares por haber confesado su fe y dado su vida por ella es numerosa. Hay treinta y ocho sacerdotes de la Archidiócesis de Valencia, junto con un numeroso grupo de hombres y mujeres de la Acción Católica también de Valencia; dieciocho dominicos y dos sacerdotes de la Archidiócesis de Zaragoza; cuatro Frailes Menores Franciscanos y seis Frailes Menores Franciscanos Conventuales; trece Frailes Menores Capuchinos, con cuatro Religiosas Capuchinas y una Agustina Descalza; once Jesuitas con un joven laico; treinta y dos Salesianos y dos Hijas de María Auxiliadora; diecinueve Terciarios Capuchinos con una cooperadora laica; un sacerdote dehoniano; el Capellán de Colegio La Salle de la Bonanova, de Barcelona, con cinco Hermanos de las Escuelas Cristianas; veinticuatro Carmelitas de la Caridad; una Religiosa Servita; seis Religiosas Escolapias con dos cooperadoras laicas provenientes éstas últimas del Uruguay y primeras beatas de ese País latinoamericano; dos Hermanitas de los Ancianos Desamparados; tres Terciarias Capuchinas de Nuestra Señora de los Dolores; una Misionera Claretiana; y, en fin, el joven Francisco Castelló i Aleu, de la Acción Católica de Lleida.

Los testimonios que nos han llegado hablan de personas honestas y ejemplares, cuyo martirio selló unas vidas entretreídas por el trabajo, la oración y el compromiso religioso en sus familias, parroquias y congregaciones religiosas. Muchos de ellos gozaban ya en vida de fama de santidad entre sus paisanos. Se puede decir que su conducta ejemplar fue como una preparación para esa confesión suprema de la fe que es el martirio.

¿Cómo no conmovemos profundamente al escuchar los relatos de su martirio? La anciana María Teresa Ferragud fue arrestada a los ochenta y tres años de edad junto con sus cuatro hijas religiosas contemplativas. El 25 de octubre de 1936, fiesta de Cristo Rey, pidió acompañar a sus hijas al martirio y ser ejecutada en último lugar para poder así alentarlas a morir por la fe. Su muerte impresionó tanto a sus verdugos que exclamaron: "Esta

es una verdadera santa". No menos edificante fue el testimonio de los demás mártires, como el joven Francisco Alacreu, de veintidós años, químico de profesión y miembro de la Acción Católica, que consciente de la gravedad del momento no quiso esconderse, sino ofrecer su juventud en sacrificio de amor a Dios y a los hermanos, dejándonos tres cartas, ejemplo de fortaleza, generosidad, serenidad y alegría, escritas instantes antes de morir, a sus hermanas, a su director espiritual y a quien fuera su novia. O también el neosacerdote Germán Gozalbo, de veintitrés años, que fue fusilado sólo dos meses después de haber celebrado su Primera Misa, después de sufrir un sinfín de humillaciones y malos tratos.

3. ¡Cuántos ejemplos de serenidad y esperanza cristiana! Todos estos nuevos Beatos y muchos otros mártires anónimos pagaron con su sangre el odio a la fe y a la Iglesia desatado con la persecución religiosa y el estallido de la guerra civil, esa gran tragedia vivida en España durante el siglo XX. En aquellos años terribles muchos sacerdotes, religiosos y laicos fueron asesinados sencillamente por ser miembros activos de la Iglesia. Los nuevos beatos que hoy suben a los altares no estuvieron implicados en luchas políticas o ideológicas, ni quisieron entrar en ellas. Bien lo sabéis muchos de vosotros que sois familiares suyos y hoy participáis con gran alegría en esta beatificación. Ellos murieron únicamente por motivos religiosos. Ahora, con esta solemne proclamación de martirio, la Iglesia quiere reconocer en aquellos hombres y mujeres un ejemplo de valentía y constancia en la fe, auxiliados por la gracia de Dios. Son para nosotros modelo de coherencia con la verdad profesada, a la vez que honran al noble pueblo español y a la Iglesia.

¡Que su recuerdo bendito aleje para siempre del suelo español cualquier forma de violencia, odio y resentimiento! Que todos, y especialmente los jóvenes, puedan experimentar la bendición de la paz en libertad: ¡Paz siempre, paz con todos y para todos!

4. Queridos hermanos, en diversas ocasiones he recordado la necesidad de custodiar la memoria de los mártires. Su testimonio no debe ser olvidado. Ellos son la prueba más elocuente de la verdad de la fe, que sabe dar un rostro humano incluso a la muerte más violenta y manifiesta su belleza aun en medio de atroces padecimientos. Es preciso que las Iglesias particulares hagan todo lo posible por no perder el recuerdo de quienes han sufrido el martirio.

Al inicio del tercer milenio, la Iglesia que camina en España está llamada a vivir una nueva primavera de cristianismo, pues ha sido bañada y fecundada con la sangre de tantos mártires. Sanguis martyrum, semen

christianorum! ¡La sangre de los mártires es semilla de nuevos cristianos! (Tertuliano, Apol., 50,13: CCL 1,171). Esta expresión, acuñada durante las persecuciones de los primeros siglos, debe hoy llenar de esperanza vuestras iniciativas apostólicas y esfuerzos pastorales en la tarea, no siempre fácil, de la nueva evangelización. Contáis para ello con la ayuda inigualable de vuestros mártires. Acordaos de su valor, "fijaos en el desenlace de su vida e imitad su fe. Jesucristo es el mismo ayer y hoy y siempre" (Hb 13,7-8).

5. Deseo confiar a la intercesión de los nuevos beatos una intención que lleváis profundamente arraigada en vuestros corazones: el fin del terrorismo en España. Desde hace varias décadas estáis siendo probados por una serie horrenda de violencias y asesinatos que han causado numerosas víctimas y grandes sufrimientos. En la raíz de tan lamentables sucesos hay una lógica perversa que es preciso denunciar. El terrorismo nace del odio y a su vez lo alimenta, es radicalmente injusto e acrecienta las situaciones de injusticia, pues ofende gravemente a Dios y a la dignidad y los derechos de las personas. ¡Con el terror, el hombre siempre sale perdiendo! Ningún motivo, ninguna causa o ideología pueden justificarlo. Sólo la paz construye los pueblos. El terror es enemigo de la humanidad.

6. Amados en el Señor, también a nosotros la voz del Padre nos ha dicho hoy en el Evangelio: "Este es mi Hijo, el escogido; escuchadle" (Lc 9,35). Escuchar a Jesús es seguirlo e imitarlo. La cruz ocupa un lugar muy especial en este camino. Entre la cruz y nuestra transfiguración hay una relación directa. Hacernos semejantes a Cristo en la muerte es la vía que conduce a la resurrección de los muertos, es decir, a nuestra transformación en Él (cf. Flp 3,10-11). Ahora, al celebrar la Eucaristía, Jesús nos da su cuerpo y su sangre, para que en cierto modo podamos pregonar aquí en la tierra la situación final, cuando nuestros cuerpos mortales sean transfigurados a imagen del cuerpo glorioso de Cristo.

Que María, Reina de los mártires, nos ayude a escuchar e imitar a su Hijo. A Ella, que acompañó a su divino Hijo durante su existencia terrena y permaneció fiel a los pies de la Cruz, le pedimos que nos enseñe a ser fieles a Cristo en todo momento, sin decaer ante las dificultades; nos conceda la misma fuerza con que los mártires confesaron su fe. Al invocarla como Madre, imploro sobre todos los aquí presentes, así como sobre vuestras familias los dones de la paz, la alegría y la esperanza firme.

CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA LA IGLESIA ANTE EL “PACTO ANTITERRORISTA”

*Nota del Comité Ejecutivo
de la Conferencia Episcopal Española*

La Conferencia Episcopal Española no se ha adherido formalmente al “Acuerdo por las libertades y contra el terrorismo” pactado por el Partido Popular y el Partido Socialista y firmado el 8 de diciembre de 2000. Este hecho ha sido interpretado en los últimos días en el sentido de que la Iglesia no está claramente en contra del terrorismo. Se ha insinuado también que su posición, supuestamente ambigua o tibia en este punto, debilita la lucha del Estado y de la sociedad contra el problema más grave de nuestra convivencia en paz y libertad.

Ante estas gravísimas imputaciones, queremos manifestar lo siguiente:

1. Ninguna persona informada puede argumentar con buena fe que la Jerarquía de la Iglesia no haya condenado con todo rigor, claridad y unanimidad el terrorismo en numerosísimas ocasiones. Así se hizo desde los primeros asesinatos de ETA, antes incluso de la promulgación de la Constitución en 1978, y así se ha venido haciendo cada vez que el terror de ETA atenta sistemática y criminalmente contra la vida y la libertad de los españoles.

En solemnes actos institucionales, la Conferencia Episcopal ha dejado oír su voz de modo inequívoco. Recordamos a modo de ejemplo la última intervención de su Presidente:

“El fenómeno del terrorismo es, sin duda alguna, nuestro más grave problema; atenta vilmente contra el más sagrado e inviolable de los derechos de la persona humana: el derecho a la vida; contra la verdad y la libertad de las personas y de los grupos y, por tanto, contra los fundamentos de la convivencia social. El terrorismo es la mayor de las negaciones de la justicia y de la caridad: una gravísima inmoralidad. No admite cobertura ideológica alguna.” (Discurso de Apertura de la LXXV Asamblea Plenaria. Noviembre de 2000).

2. Nadie nos ha pedido formalmente que suscribamos el Acuerdo mencionado. Con buen criterio, no se nos ha puesto en la coyuntura de tener que responder. Pero ante insinuaciones o peticiones indirectas de diversa procedencia, los Obispos deliberamos en su momento sobre esta eventualidad, llegando a la conclusión de que la Iglesia no debe tomar parte activa en las legítimas iniciativas que competen a los actores de la vida política, como son, en este caso, los partidos.

3. Es misión ineludible de la Iglesia la predicación del Evangelio y de las exigencias morales que de él se derivan, que van mucho más allá en sus contenidos que las que se recogen en dicho Acuerdo. Esta predicación se realiza de muchos modos, entre ellos, las declaraciones y exhortaciones públicas como aquéllas a las que nos hemos referido. Pero también la oración pública y litúrgica, la educación de las personas y, en particular, la formación de las conciencias, son modos de expresión de la obra evangelizadora de la Iglesia.

La evangelización tiene, sin duda ninguna, implicaciones y consecuencias políticas, pero no es una actividad política. La Iglesia anunciará siempre el Evangelio, aunque ello le acarree incomprendiones e incluso ataques. Pero la política en sentido estricto no es competencia de la Iglesia en cuanto tal. De acuerdo con el Concilio Vaticano II, es necesario distinguir con nitidez "entre aquello que los fieles cristianos hacen, individual o colectivamente, en su nombre en cuanto ciudadanos, guiados por la conciencia cristiana, y lo que hacen en nombre de la Iglesia juntamente con sus Pastores." (Gaudium et spes 76)

4. El hecho de no prestar su adhesión formal a un acuerdo legítimo, que puede favorecer la cooperación entre los actores de la vida política, no significa que la Conferencia Episcopal sea neutral o se despreocupe del gravísimo problema del terrorismo. Muy por el contrario, pensamos que manteniéndonos en el ámbito de nuestra misión es como mejor podemos contribuir a la erradicación del terrorismo y de sus causas. La Iglesia, actuando como tal, salvaguarda la dignidad de la persona humana y contribuye a la justa convivencia social, ofreciendo una aportación insustituible y peculiar.

Por eso, reclamamos la libertad y el respeto necesarios para que la Iglesia se exprese con los gestos y palabras que le son propios. Así cumple mejor su misión específica.

5. Reconocemos que, ante la dramática realidad del terrorismo y ante la amenaza inmediata que sufren muchos ciudadanos, y aun toda la sociedad, no es fácil explicar y comprender la distinción entre la misión de la Iglesia y la actividad política. Sin embargo, esto no justifica las acusaciones absolutamente injustas y desproporcionadas vertidas en estos días contra la Conferencia Episcopal y contra la Iglesia. Quienes programan y divulgan tales versiones de los hechos deberían saber que por ese camino no se contribuye a desenmascarar las raíces morales e ideológicas del horrible pecado del terrorismo. Por el contrario, se debilita de modo absurdo la resistencia espiritual y social contra el mismo. El escándalo injustificado tiene su precio.

6. Una vez más, invitamos a las comunidades cristianas a la acogida y al servicio fraterno de todas las víctimas del terrorismo, a las que debemos todo nuestro afecto y toda la ayuda que nos demanda la caridad de Cristo. Les invitamos también a la plegaria pública y privada por la paz y el final del terrorismo. Porque creemos firmemente en el poder de la oración, encomendamos a Jesucristo, Señor de la Historia, que escruta las verdaderas intenciones de los corazones, la conversión de los terroristas y la paz y libertad de nuestro pueblo.

Madrid, 20 de febrero de 2001

GENER-ABRIL 2001

- L'ESGLÉSIA DE MENORCA TANCA L'ANY JUBILAR AMB UN BALANÇ POSITIU A NIVELL CELEBRATIU I DE PROJECCIÓ SOCIAL

El bisbe administrador apostòlic, monsenyor Jesús Murgui Soriano, agraeix a la diòcesi l'esperit jubilar al llarg del 2000 i anima a continuar treballant posant en marxa les propostes pastorals de l'Assemblea Diocesana de Menorca i el Pla Pastoral vigent

El dia de Reis, 6 de gener de 2001, la Catedral s'omplia a migdia per acompanyar al bisbe Jesús Murgui Soriano, que es desplaçà novament a l'Illa, en aquesta ocasió per a presidir la Clausura de l'Any Jubilar de l'Encarnació del 2000. De fet, el bisbe havia convidat personalment tots els membres dels consells parroquials i delegacions diocesanes, així com les comunitats religioses de l'Illa i els preveres de la diòcesi. En la celebració hi havia una representació dels nombrosos immigrants sud-americans que s'han integrat a les parròquies bàsicament del llevant de l'Illa.

Acompanyat de setze capellans d'arreu de l'Illa, monsenyor Jesús Murgui, va presidir la celebració de l'Eucaristia, en el moment en què el Papa Joan Pau II tancava la porta santa a la Basílica de Sant Pere, a Roma, clausurant l'Any Sant. Per al bisbe administrador apostòlic de Menorca el balanç s'ha de fer des de l'agraïment, tot incidint amb la gran quantitat de diversitat i respostes que han tingut les nombroses celebracions sectorials que s'han realitzat al llarg de l'any; així com també agraií l'acollida que la Catedral, Sant Martí des Mercadal i El Carme de Maó van fer en les cele-

bracions arxiprestals del mes de desembre, tot indicant que el Jubileu també ha viscut jornades festives tan importants com la festa de la Mare de Déu del Toro al santuari marià de Menorca al mes de maig, i la festa de Gràcia a Maó al mes de setembre.

El bisbe Jesús Murgui manifestà que el Jubileu ha d'haver servit per "a posar-se en camí", a fi d'arribar fins a Jesús per a conèixer-lo i estimar-lo més. Per al prelat, "Jesús no és una relíquia del passat, sinó el fet històric i diví més important que ha succeït al llarg de la vida", que té repercussions directes a tot aquell que vol seguir-lo. El Bisbe convidà a tots els presents i a tots els membres de la diòcesi menorquina a tirar endavant el treball que el Consell Pastoral Diocesà ha aprovat a fi que les parròquies i comunitats realitzin una revisió profunda de la seva vida pastoral i evangelitzadora a la llum de les Propostes de l'Assemblea Diocesana de Menorca, clausurada l'abril de 1998, i del Pla Pastoral Diocesà, aprovat al mes de juny de 1999, que té com a eixos fonamentals la Família, els Joves i l'Ensenyament. Una revisió que es posarà en marxa immediatament, després d'haver finalitzat els actes del Jubileu 2000. Al llarg de la celebració es va pregar intensament pel ministeri d'unitat del Papa Joan Pau II, pel bisbe Jesús Murgui i el ministeri sacerdotal dels preveres de l'Illa, pel nou pastor que Menorca veurà arribar al 2001, així com també pel testimoni dels creients entre els que no creuen en Jesús, i per la consolidació dels projectes socials jubilaris i de les Propostes de l'Assemblea Diocesana. La Pau també va ser motiu de pregària.

D'aquesta manera Menorca clou les celebracions jubilaris d'aquest any en el 2000 aniversari del naixement de Jesús, festejant l'entrada al tercer mil·lenni del cristianisme.

- PROJECTES MISSIONERS PER AL 2001

La Delegació de Missions posava en marxa a primers d'anys 4 projectes socials missioners per a aquest any 2001. Quatre iniciatives amb un pressupost total de 12.269.892 pessetes, de les quals un poc més de nou milions són aportats pel Fons Menorquí de Cooperació, i la resta dels tres milions per altres entitats i la mateixa delegació. Sense deixar l'afer econòmic, cal dir que la col·lecta de Menorca Missionera va pujar a un total de 2.605.907 pessetes. Els projectes aprovats tenen les següents característiques:

1. Suport al funcionament del centre de San Francisco de Asís, a Cupilupa – El Alto (Bolívia), que porten les Germanes Franciscanes, a través de

la missionera sor Catalina Febrer Janer. Un projecte que inclou un menjador popular, guarderia, biblioteca, formació de dones i classes de suport i anivellació per a alumnes de primària. L'objectiu és garantir el bon funcionament de les distintes activitats que ja es porten a terme, garantint el sou del personal que hi treballa, complementar l'alimentació d'infants i adults, continuar amb el servei de guarderia i ampliació de material didàctic i bibliogràfic, i potenciar l'alfabetització femenina. Des de 1982 sor Catalina Febrer es dedica a les poblacions més pobres i necessitades del país bolivià.

2. Fem Camí. Programa de recolzament a l'educació alternativa popular infanti, a La Paz, Bolívia. El projecte va a mans de les Religioses Terciàries Trinitàries, i la responsable és la missionera menorquina sor Margarita Juanico Pons. L'objectiu és cobrir les necessitats econòmiques d'un any del funcionament de les activitats del Projecte Thakichañani: promoció, alfabetització, desenvolupament personal i anivellació per a infants aymaras que no tenen documentació legal, ni recursos econòmics i es troben en situació greu d'inadaptació social o deserció escolar. Des del 1992 la congregació de Terciàries Trinitàries porta endavant el projecte.

3. Millorament Biblioteca Parroquial de San Mateo, de Contumazá, al Perú. Un projecte que porta endavant el prevere diocesà Jaume Albert Vidal Pelegrí, amb l'objectiu de contribuir a la promoció de la cultura i l'educació a la regió de Contumazá, millorant el seu nivell cultural. La biblioteca existeix des de 1970 i, en l'actualitat, es troba desatesa. Hi ha una manca de llibres i revistes, i la necessitat d'adaptar-se a les tecnologies actuals amb la compra d'un ordinador per dur-ne la gestió, i l'adquisició d'una fotocopiadora per a garantir la integritat de la biblioteca. Des de fa 5 anys Jaume Albert Vidal treballa al Perú en els projectes missioners que l'Església de Mallorca porta allà.

4. Posar en marxa un Laboratori de la Clínica Rural de Binde, a Ghana, que des dels anys 80 el pare menorquí Manolo Bonet, va iniciar, duent a terme un projecte que el Ministeri de Salut havia abandonat feia uns anys. La responsable del projecte és la seglar Eva Cardona Pons, acompanyada de Joan Crosas Orfila, que com a voluntari també s'ha traslladat a Binde des de fa uns mesos. L'objectiu és instaurar un treball metòdic de laboratori enfocat al diagnòstic de les malalties de la zona, per tal de donar suport a l'assistència sanitària que actualment ja es dona, amb la intenció de disminuir la taxa de mortalitat de la població del districte.

- SANT ANTONI 2001: EL BISBE JESÚS MURGUI ANIMA EL POBLE DE MENORCA A VIURE LA FE CRISTIANA COM UNA TRADICIÓ BEN VIVA

Saber que els menorquins formam part d'una tradició cristiana ben viva és indispensable per a fer reviure la fe i engegar una nova evangelització tal com requereix la societat d'avui. Aquest és el missatge engrescador que el bisbe administrador apostòlic, monsenyor Jesús Murgui Soriano, va llançar amb il·lusió en la celebració de l'Eucaristia de la festa de Sant Antoni, abat, patró de Menorca, el passat 17 de gener.

Com cada any la celebració de la festa de Sant Antoni ha tingut el seu punt decisiu en l'Eucaristia celebrada a la Catedral, presidida pel bisbe administrador apostòlic, Jesús Murgui Soriano, acompanyat pel vicari general, Sebastià Taltavull, i el rector de la Catedral, Miquel Anglada, i concelebrada per un total de vint-i-sis capellans. Destacar la presència a l'acte del president del Govern Balear, Francesc Antich, la corporació municipal, encapçalada per l'alcalde de Ciutadella, Pau Lluch, i les autoritats polítiques, civils i militars, al front de les quals hi havia la presidenta del Consell Insular, Joana Barceló.

A les onze del matí s'iniciava la missa solemne amb la presència de la Capella Davídica, l'Agrupació Musical de Ciutadella, acompanyats de l'organista de la Catedral, Tomé Olives, que interpretaren, al principi i al final de la celebració, l'himne del Jubileu. La Catedral s'omplí acollint unes set-centes persones en presència de persones d'arreu de l'Illa i de diverses comunitats parroquials de la diòcesi. Al llarg de la celebració es va pregar d'una manera especial per la situació catastròfica d'El Salvador. De fet, per desig personal del bisbe Jesús Murgui, la col·lecta de la missa de Sant Antoni anà destinada a ajudar els damnificats del poble d'El Salvador. Un total de 500.000 pessetes es recaptaren entre els presents.

El bisbe Jesús Murgui va animar a tots els menorquins a viure les arrels cristianes, perquè "res ens ha d'apartar de l'amor de Jesucrist", recollint part de la segona lectura de la missa de la carta Sant Pau als cristians de Roma. Viure l'experiència de l'estimació a Déu i de Déu és vital per a l'autèntica vida cristiana. Per al prelat, "només alliberats de tot i d'un mateix ens podem entregar a Déu completament", tal com ho va fer Sant Antoni, dedicant la seva vida a lloar Déu, rebutjant tota cadena material. Monsenyor Murgui manifestà que "mirar endavant" és el que ha de fer l'Església d'avui, "que miri al futur amb reptes desafiants", després d'haver celebrat el gran pòrtic del nou mil·lenni en l'any jubilar. Uns reptes que

passen per una nova i fonda evangelització de la societat, amb un missatge clar i transparent.

La festa de Sant Antoni també es celebrà a altres indrets de l'illa. Les parròquies de Sant Antoni de Fornells i de Maó celebraren d'una manera solemne la seva festivitat parroquial. Altres del cap de llevant menorquí i del centre de l'Illa també celebraren misses i benediccions d'animals en memòria del Sant Patró de l'Església de Menorca.

- SETMANA DE PREGÀRIA ECUMÈNICA

A través de la Delegació diocesana d'Ecumenisme, s'organitzà un any més la Pregària Ecumènica Interconfessional que va tenir lloc el diumenge, 21 de gener, a les 12 del migdia a la parròquia de Nostra Senyora del Roser, Es Castell, en la que hi prengueren part cristians de les distintes confessions cristianes de l'Illa (catòlics, anglicans i evangelistes). L'acte estava emmarcat a dins la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians que es celebrà entre els dies 18 i 25 d'aquest mes de gener.

- CURSET DE CATEQUISTES

Amb l'objectiu de millorar la comunicació entre el catequista i els membres dels seus grups, la Delegació diocesana va organitzar novament la jornada anual dels Cursets de Formació per a Catequistes, que es celebrà els dies 13 i 14 de gener al Seminari Diocesà, a Ciutadella. La secretària del Secretariat Interdiocesà de Catequesi (SIC), Montserrat Oriol; el prevere barceloní Joan Busquets; i el germà de La Salle, Miquel Xancó, juntament amb el seglar Antoni Díez, han estat els encarregats de dirigir els tres cursos fonamentals, a més del curs d'Iniciació a la Catequesi, impartit per quatre preveres de la diòcesi.

- 30 ANYS D'ESCOLTES DE MENORCA: UNA PRESENÇA AMB REPTES

El Casino 17 de Gener de Ciutadella es va omplir el dissabte 20 de gener, per acollir els actes inaugurals del 30 aniversari de l'Associació Diocesana d'Escoltisme a Menorca. Caps educadors, pares i exescoltes, no es van

voler perdre la magnífica conferència del pedagog José Antonio Warletta, expresident del Comitè Europeu de l'Escoltisme, que d'una forma molt engrescadora va anar valorant i refrescant als presents el mètode educatiu escolta i els reptes que se li presenten en l'Europa d'avui. A l'acte, organitzat des de la diocesana, hi assistiren a més del president Eduard Serra i el consiliari Antoni Fullana, el vicari general, Sebastià Taltavull, i la presidenta del Consell Joana Barceló i l'alcalde de Ciutadella, Pau Lluch.

Però, el caliu va notar-se bàsicament en l'exposició organitzada per festejar l'aniversari que es commemora amb fotografies i retalls de premsa la vida d'aquests darrers 30 anys de l'escoltisme a dins l'Església de Menorca. Aquesta exposició va tenir un caire itinerant.

- VIII JORNADA INFANTIL MISSIONERA A ES MERCADAL: 400 veus missioneres

El dissabte 27 de gener, al matí, tot i la pluja i el mal temps, més de 400 infants de catequesi d'arreu de les parròquies de la diòcesi es reunien a la parròquia de Sant Martí des Mercadal per celebrar la VIIIè Jornada Infantil Missionera.

La reflexió sobre el baptisme va centrar la jornada matinal, en què varen poder-se observar la presència testimonial d'una missionera menorquina, Felisa García Llompart, i seguir les seves experiència al Perú. També es varen renovar les promeses baptismals a través dels signes de l'aigua beneïda i la llum del ciri pasqual. Tampoc hi van faltar unes diapositives que marcaren la clara connexió entre el baptisme i l'esperit missioner que ha de desenvolupar tot batiat en Crist.

Els infants van recollir una col·lecta per a les necessitats dels infants del Tercer Món. I no cal dir que la pregària va tenir un to molt solidari, fent-se costat als desastres naturals succeïts a El Salvador i l'Índia, a més dels problemes socials que emanen de la nova llei d'Estrangeria i la violència que ETA continua provocant. La música, el somriure dels infants, el gest generós de pregar per les iniciatives solidàries d'avui, han fet d'aquesta jornada una de les més consolidades en el calendari festiu de l'Església de Menorca. L'acte va ser presidit pel vicari general Sebastià Taltavull i el delegat de Missions, Josep Manguán. També hi assistí la delegada de Catequesi, Margarita Servera.

- REIVINDICACIONS AMB JUSTÍCIA:

Els immigrants ens toquen a la porta

Amb l'objectiu d'estudiar l'aplicació de la nova Llei d'Estrangeria, Caritas Diocesana de Menorca va convocar els empresaris menorquins a una reunió el mes de febrer als locals de PIME a Maó, que va tenir poc ressò, suposadament per motius no d'interès, sinó més bé per desconcert i fins i tot, por. A la reunió hi assistiren els responsables diocesans del Programa d'Immigració de Caritas Menorca per abordar la situació actual dels immigrants que es troben a l'Illa enfront a l'entrada en vigor d'aquesta nova llei.

A partir d'aquest encontre Caritas Menorca va prendre la iniciativa en la defensa dels immigrants que es troben en la situació legal coneguda amb el nom de "sense papers", però amb possibilitats de contractes de treball reals que per qüestions legals no poden dur-se a la pràctica. Amb aquest objectiu, Caritas va demanar la col·laboració de les entitats públiques i de l'Administració de l'Estat per desbloquejar el col·lapse administratiu en la tramitació de permisos de residència. La por a les multes, per part del sector empresarial, i de l'expulsió per part dels immigrants, crea situacions tenses que necessiten una resposta clara a favor de persones, la seva majoria equatorians, que han deixat terra i família, no per ganes, sinó per aconseguir el necessari per viure i possibilitar la subsistència "dels seus".

- LA CANDELERA. VIDA CREIXENT: Relleus a l'equip diocesà

El divendres, 2 de febrer, el moviment cristià de persones majors, Vida Creixent, celebrà la seva festa anual, en el dia de la seva festivitat (La Presentació del Senyor), coneguda per la festa de La Candelera. L'acte s'inicià a les 11,30 del matí amb una Eucaristia a la parròquia de Sant Antoni Maria Claret de Ciutadella que va ser presidida pel bisbe Jesús Murgui Soriano, administrador apostòlic de Menorca, i en la que concelebraren a més del vicari general i el consiliari diocesà, Mn. Cristòfol Vidal, altres preveres consiliaris del moviment. Més de 300 persones majors de 55 anys, de la majoria de parròquies de l'Illa, van participar dels actes festius.

La diada va continuar amb la celebració de l'assemblea anual, en la qual es procedí al relleu dels coordinadors diocesans. Des de fa cinc anys, el matrimoni Pau Gorrias-Paula Pons ha desenvolupat aquesta tasca amb un servei admirable a l'Església menorquina. La torxa de la coordinació anirà a càrrec de Faustino Pons, membre del moviment i fins aleshores actual

secretari de la diocesana. Al llarg de l'any també es procedirà al relleu en la tresoreria del moviment que anirà a càrrec de Rosa Vidal, de la parròquia de Sant Lluís. Fins aleshores ha exercit aquest encàrrec Bartomeu Mercadal. El lloc de secretari l'exercirà el fins ara coordinador, Pau Gorrias. La festa es traslladà posteriorment a l'hotel Sagitario on els membres del moviment compartiren un dinar de germanor.

- NOVA CAMPANA PER A LA CATEDRAL

A la nit la Catedral va celebrar la festivitat de la seva titular, La Presentació del Senyor, amb una missa solemne, presidida pel rector i president del Capítol, Miquel Anglada Gelabert. Al llarg de la celebració es va exposar a la mirada i al so dels assistents la nova campana del rellotge de la Catedral, que marca el ritme de vida del centre de Ciutadella, que marcarà els quarts horaris. La nova campana, havia estat beneïda al matí pel bisbe administrador apostòlic, Mons. Jesús Murgui, amb el nom del Servent de Déu, el prevere màrtir Joan Huguet Cardona, que ara fa poc més de dos mesos es traslladaren els seus restes mortals a l'església parroquial de Sant Bartomeu, a Ferreries.

- UN NOU BISBE PER MENORCA: MONS. JOAN PIRIS FRÍGOLA

El bisbe administrador apostòlic, monsenyor Jesús Murgui Soriano, convocava el dijous passat, 1 de març, a primera hora als membres del Col·legi de Consultors per a una reunió urgent al Palau Episcopal, per a informar-los sobre el nomenament de la Santa Seu del nou Bisbe de Menorca. A continuació, i abans de migdia, es convocava a Cal Bisbe els preveres de la diòcesi, el Consell Pastoral i el d'Economia, així com a la totalitat de la premsa menorquina, per a conèixer de primera mà el nom del nou Pastor.

Just a les 12 del matí, quan la Santa Seu feia públic el nomenament, el bisbe Jesús Murgui Soriano, per mitjà del canceller-secretari Francesc Triay, anunciava el nom del capellà valencià Joan Piris Frígola, com a nou Bisbe de la diòcesi menorquina, mentre les campanes de la Catedral repicaven de valent i deixondien una illa en dia festiu. El Palau Episcopal fou escenari d'una intensa jornada que acabà amb les paraules del bisbe Jesús Murgui i del primer missatge de monsenyor Piris, que reproduïm en aquesta edició especial. La sala principal de Cal Bisbe es recolliren així els pri-

mers aplaudiments per a un nou pastor que prendrà possessió d'aquí a poques setmanes.

Nascut a Cullera, València, el 28 de setembre de 1939, va entrar al Seminari Metropolità als dotze anys. Ordenat de prevere el 21 de setembre de 1963, és llicenciat en Pedagogia, en Filosofia i Lletres i en Catequètica. Va ser director del Secretariat nacional de la Subcomissió Família de la Conferència Episcopal, i vicari episcopal amb els bisbes Roca i García-Gasco de València. En l'actualitat era rector de la parròquia "El Buen Pastor" de la capital valenciana.

- **ARA SÍ, REPICAM...**

(Editorial del Full Dominical, 4 març 2001, n° 969).

"Ahir a migdia, les campanes de la Catedral repicaven de valent anunciant la bona nova. L'especulació prenia nom i forma en la persona de monsenyor Joan Piris Frígola, bisbe electe, sacerdot valencià que ha rebut l'encàrrec del Sant Pare de vetlar el ramat que pasturam els pobles d'aquesta illa.

Tot tipus d'especulacions han circulat des que el 19 de desembre de 1999, el bisbe Francesc Xavier Ciuraneta prenia possessió de la seu de Lleida, i monsenyor Jesús Murgui Soriano, n'agafava el relleu com a administrador apostòlic. Alguns ja donaven noms fa uns mesos. Altres no s'ho van creure...

Les propostes de nomenament dels nous bisbes depèn directament de la Santa Seu, qui guarda al respecte un total silenci fins al dia assenyalat. Seguint aquesta mateix línia, els mitjans de l'Església han informat minuciosament, i en el moment precís, de la veritable notícia: Déu ens ha concedit un nou Pastor. Benvingut ja des d'ara, al senyor Bisbe Joan.

Una benvinguda que desitjam plena de fruits pastorals que portin l'Església de Menorca a viure més l'evangeli i a progressar en l'amor i la caritat. Il·lusió i esperances, esforços comuns i estaló oferim ja des d'aquí al nostre bisbe Joan, pel qual ja pregam intensament".

- **REVISANT UN ANY D'ADMINISTRACIÓ**

El bisbe Jesús Murgui agraeix la col·laboració dels òrgans pastorals de la diòcesi menorquina.

El bisbe Jesús Murgui Soriano, administrador apostòlic de la Diòcesi des del passat 18 de desembre de 1999, i que continuarà regint l'Església menorquina fins al pròxim 28 d'abril, es reunia el passat 16 de març amb els membres del Consell Pastoral Diocesà per a fer balanç de l'Any Jubilar i aprofitar per acomiadar-se dels representants dels diversos arxiprestats i representants de les delegacions diocesanes.

La reunió va servir per a revisar l'intens any 2000 que ha viscut la Diòcesi menorquina, que ha coincidit de ple amb l'arribada del bisbe Jesús com a administrador apostòlic, que ha compaginat la tasca amb la seva d'auxiliar a València, on les parròquies, arxiprestats i els sectors pastorals han pogut viure el caliu jubilar, bé peregrinat a la Catedral, bé acollint en alguns indrets celebracions jubilars (Es Mercadal, Santuari de la Mare de Déu del Toro, Santa Maria, El Carme i l'ermita de la Mare de Déu de Gràcia a Maó).

Monsenyor Murgui va manifestar als representants pastorals el seu agraïment per l'estreta col·laboració rebuda per part del Consell Pastoral com, sobretot, dels membres del Col·legi de Consultors. El bisbe va expressar la seva satisfacció per l'elecció de monsenyor Joan Piris Frigola, com a nou bisbe de Menorca, destacant la seva personalitat eclesial i la seva disponibilitat pastoral en els camps tant importants com la família, la joventut i el món catequètic.

Per la seva part els membres del Consell Pastoral van agrair l'esforç que ha suposat al bisbe Jesús l'exercici de l'administració apostòlica, compaginat amb la seva tasca de bisbe auxiliar a València, destacant el caliu engrescador actual de la Diòcesi a l'espera del seu nou pastor, el pròxim 28 d'abril, dia en que tindrà lloc l'ordenació episcopal i la seva presa de possessió a la Catedral.

En la reunió també es va fer un breu balanç sobre la continuïtat pastoral en la posada en marxa de l'Assemblea Diocesana i el Pla Pastoral Diocesà 1999-2002, que ara, una vegada acabat el Jubileu i l'entrada del nou Bisbe, tornarà a prendre tota la seva vigència. Finalment el bisbe Murgui va manifestar la seva voluntat de passar tota la Setmana Santa amb els menorquins, a fi de viure aquests dies intensos de fe cristiana amb els fidels de l'Illa i que servirà per a preparar l'entrada del nou prelat.

- LA MENORCA PALEOCRISTIANA

Inaugurada l'exposició "Els orígens del Cristianisme a l'illa menorquina"

La diòcesi menorquina va encetar una nova etapa en el Museu Diocesà amb una nova exposició sobre l'arribada del cristianisme a Menorca, allà pel segle V. L'acte inaugural de la mostra "Els Orígens del Cristianisme a Menorca" va tenir lloc el passat 16 de març, sota l'atenta mirada de nombroses persones que, d'una manera didàctica, van poder observar de manera acurada i senzilla, quins han estat els inicis del cristianisme a l'Illa.

La inauguració va ser presidida pel bisbe administrador apostòlic, monsenyor Jesús Murgui, acompanyat pel vicari general, el director del Museu Diocesà, Josep Mascaró, i alguns arxiprestes, i en presència del conseller de Cultura Josep Portella i la regidora de Ciutadella, Joana Català. A l'acte també hi assistí Pedro Sans de l'entitat bancària Sa Nostra, que juntament amb la Caixa, l'Ajuntament de Ciutadella i el Consell Insular, com també la Catedral de Menorca, han fet possible l'exposició.

En el seu parlament d'inauguració, el bisbe Jesús Murgui va agrair l'esforç del Museu Diocesà, manifestant que la mostra, a part de suscitar una curiositat real pel fet històric que vol ensenyar, exposar una "emoció en sentiments" pels arrels cristians de Menorca. Monsenyor Murgui va demanar als presents de "mirar l'exposició amb ulls de fe", perquè "el que va néixer des de la fe només des de la fe pot ser ben entès". I és que el Bisbe va destacar la tradició viva que ha marcat el cristianisme des del segle V, tot i l'aparent fragilitat de la fe, que continua ben viva als inicis del segle XXI. Un segle que s'enceta a Menorca –així ho recordà el Bisbe– fent memòria del primer bisbe, Sever, allà al segle V, esperant l'arribada del nou bisbe i primer d'aquest segle, monsenyor Joan Piris, que el 28 d'abril serà ordenat a la Catedral.

Tant el conseller de Cultura, Josep Portella, com la seva homòloga a l'Ajuntament de Ciutadella, Joana Català, van felicitar el Museu, en la persona del director, per aquesta nova etapa més didàctica del Museu Diocesà, destacant la sensibilitat existent en la societat illenca pel valor patrimonial, bona part en mans de l'Església menorquina. Per la seva part, Mascaró va agrair la participació institucional i va animar a tots a conèixer més els inicis cristians, a partir de la mostra, que reproduïx la planta de la basílica paleocristiana de Son Bou.

- *LES DADES D'UN SEGLE PRIVILEGIAT.*

Entre els segles V-VII, durant el Baix Imperi Romà, el cristianisme ja és la religió acceptada per Roma i es difon per la Mediterrània arribant a Menorca. Si la documentació escrita és escassa, més abundants són les restes arqueològiques testimoni de la presència cristiana a les Illes. La mostra organitzada pel Museu Diocesà és una oportunitat per entendre quin era l'ambient cultural i religiós dels primers cristians a través de les seves restes arqueològiques

Un dels edificis més coneguts de l'antic món cristià a Menorca és la basílica de Son Bou, la qual ha servit com esquema d'espai expositiu per la mostra inaugurada al Museu Diocesà amb el títol "Els inicis del cristianisme a Menorca" que es podrà visitar fins al proper 30 de setembre.

Com explica el director del museu Josep Mascaró, l'exposició, ubicada a l'antic refectori del Seminari, no té cap recorregut ordenat sinó que presenta un seguit de punts d'informació sobre el context històric i les diverses manifestacions materials de la seva cultura religiosa.

Segons comenta la crítica Anna Maria Bagur, a l'edició del diari "Menorca", "a través l'estructura basilical de tres naus separades per pilars i amb absis semicircular, podem conèixer la recopilació dels estudis fets fins el moment sobre el període, les restes materials i les interpretacions. Just s'entra a l'exposició al costat ens rep el context històric del Bisbe Sever i la informació que se'n desprèn de la seva carta, considerada l'únic document que explica la situació de l'Illa en aquests moments: dues ciutats importants, Ciutadella cristiana i amb bisbe i Maó jueva; amb una interacció que donarà lloc a la conversió dels jueus. Aquest èxit serà transcrit per Sever en forma de carta destinada a les comunitats del nord d'Àfrica com a propaganda i exemple".

Per a Bagur, "el nord d'Àfrica i la zona oriental són punts de referència constants i de contactes, ja que les Illes es troben al centre d'un camp d'intercomunicacions, la Mediterrània, a través de la qual ens arriba aquest nou cristianisme. Un exemple és la llàntia de pasta vermella de conegut origen africà, o bé l'existència de mosaics amb uns programes iconogràfics procedents del món ric i simbòlic oriental, amb animals enfrontats mítics i plens de simbologia com són els paons, els lleons i les fonts de vida o les cràteres de l'abundància, tan semblants als mosaics que decoraven els paviments de Ravenna. Aquesta plàstica, que per una banda ens ratlla d'uns models anteriors i comuns a tot un món cultural, també ens remet als futur quan reconeixem, en la decoració de les llànties o en els símbols sepulcrales, l'esquematisme i abstracció geomètrica del món Romànic".

Una de les peces amb més contingut i que es troba en un d'aquests pilars-vitrina de la nau central que ens condueix fins l'auster absis semicircular, és una peça inèdita d'un col·leccionista particular, disc de terracuita trobada als voltants de Son Bou i interpretada per Passarius com un motlle de pans litúrgics. De fet la peça, recentment estudiada per Josep Sastre Portella, conté en una cara el Crismó, actual logotip del Bisbat, i a l'altra cara un seguit d'inscripcions i imatges que es relacionen directament amb el món funerari, com són el peix, l'àncora, el Crismó, la nau i la palma tot fent referència al darrer viatge.

Anna Maria Bagur argumenta que "pel que fa a les basíliques de Menorca apareixen representades a través de les seves plantes, esquemes i fotografies dels mosaics, a més de la Son Bou, la del Cap des Port de Fornells, Illa del Rei, i Es Fornàs de Torelló. Però a l'exposició s'ha reproduït en dimensions naturals la pila de Son Bou, interessant per ser diferent a la resta de piles de Menorca que són d'obra i rodones, mentre que aquesta és un monòlit i polilobulada, igual que la del Monte Nebo a Palestina. Especial interès té la secció de fotografies que descriuen les intervencions a Son Bou. Després de trobar la pila, entre 1951-52, és realitzen les excavacions per part de la Diòcesi. Són imatges que parlen de la descoberta i del valor històric fins i tot del moment de l'excavació. Comprovam com la terra va cobrir les pedres fins a l'oblit, van ser descobertes per casualitat i altra vegada a la llum després de quasi 1.500 anys en què encara no sabem que la Mediterrània i el nord d'Àfrica eren un fet comú".

- *EN EL DIA DEL SEMINARI: "Un cor en el teu camí"*

Centenars de persones de diverses parròquies de Menorca omplien el passat 18 de març al capvespre la Sala d'Arcs del Seminari Diocesà, a Ciutadella, per a pregar pel sorgiment de noves vocacions al sacerdoci, i per a demanar a Déu que continuï cridant a joves que el vulguin seguir fins a l'extrem.

Sota el lema "Un cor en el teu camí", els fidels van reflexionar sobre la conversió de sant Pau a través de diversos textos de la Sagrada Escripura i amb cants i pregàries. La simbologia vocacional també hi fou present a través d'una xarxa de pescadors. Finalment es va exposar el Santíssim, i es va pregar pels capellans i els seminaristes que té la Diòcesi.

Menorca compta en l'actualitat amb dos seminaristes: un d'ells estudiant de cinquè de Teologia a la Universitat Gregoriana de Roma que resideix al

Col·legi Espanyol de la mateixa ciutat italiana; l'altre ha iniciat els seus estudis filosòfico-teològics al Seminari metropolità de València.

- MENORCA RET HOMENATGE AL PRIMER BEAT DE LA DIÒCESI, EL PARE JOSEP MARIA CASTELL CAMPS, AL SANTUARI DE MARIA AUXILIADORA.

Biografia: Era natural de Ciutadella, on havia nascut el 12 d'octubre de 1901, que enguany celebrem el seu centenari. Va conèixer els salesians i al cap d'un temps anà a Campello i més tard a Carabanchel (Madrid) per fer els seus estudis de noviciat i filosofia. Va professar el 1918 i s'ordenà de sacerdot el 1927. El 1933 va ser destinat al Tibidabo. Al juliol de 1936 va veure cremar el temple des del bosc i va baixar després a Barcelona per buscar-hi refugi. El 28 de juliol una patrulla de milicians el va detenir, el van sotmetre a un acarament davant un altre salesià i, finalment, el van matar aquesta mateixa nit en una de les txeques de la capital catalana. Cinc dies abans havia estat immolat el pare Huguet.

“La santedat de Déu ens fa descobrir un Déu proper, preocupat pels seus fills, per donar vida”. Amb aquestes paraules argumentava el vicari general, Sebastià Taltavull, el perquè la fita de tot cristià és ser sant. Així ho expressava en la celebració d'acció de gràcies per la primera beatificació d'un màrtir menorquí, el salesià ciutadellenc Josep Maria Castell Camps, al santuari de Maria Auxiliadora, lloc on el nou beat va rebre la seva vocació religiosa, el passat 18 de març.

El temple marià es va omplir de fidels que van poder contemplar l'original de Núria Collado, que la Catedral li encomanà a fi que romani a l'interior del primer temple menorquí, a l'entrada de la capella de la Puríssima. El quadre va ser beneït pel vicari general, acompanyat dels salesians de la comunitat de Ciutadella, encapçalats pel pare Isidre Serdà, i amb la presència del canonge emèrit Guillem Coll.

La celebració va ser molt participada i es va fer memòria en tot moment de la missa presidida pel Papa Joan Pau II el diumenge passat, 11 de març, a la plaça de Sant Pere, a Roma, quan van ser beatificats el pare Castell Camps i 232 màrtirs més de la persecució religiosa de 1936. A l'acte de la plaça de Sant Pere de Roma hi havia una bona representació menorquina encapçalada pel pare Isidre Serdà, superior dels salesians de Ciutadella, i per Mn. Guillermo Pons, rector de Sant Climent i vicepostulador de la causa del Servent de Déu, Joan Huguet Cardona. Amb l'ex-

pedició valenciana hi viatjà el bisbe electe de Menorca, Mons. Jona Piris Frígola.

Fent-se ressò de les paraules del Sant Pare, Taltavull va indicar que “els homes i les dones sants són els qui segueixen a Crist en la seva vida i en la seva mort, els qui s’inspiren en ell i es deixen inundar per la gràcia que ell els dóna”. “Són els qui estimen fins a donar la darrera gota de la seva sang per amor; els qui estan disposat a donar-ho tot sense esperar res a canvi”. Els qui, dit en poques paraules, “viuen estimant i moren perdonant”.

El vicari es va referir al pare Castell expressant “que la seva conducta al llarg de la seva vida era ja com una preparació per aquesta confessió suprema de la fe que és martiri”, manifestant com tants d’altres màrtirs “la font de la seva serenitat davant la mort i un meravellós exemple de fortalesa i d’esperança cristiana”. Taltavull indicà que la santedat i la sang martirial és llavor de vida cristiana, de nous fruits: uns fruits de vocacions sacerdotals i de vida religiosa; de nombroses famílies cristianes; d’autèntica vida cristiana; i de pau i reconciliació, “davant un nou atemptat aquesta matinada a Girona –va dir– que ens fa demanar la intercessió dels nous màrtirs perquè d’una manera definitiva arribi la pau”. Així també ho demanà el Papa en la seva homilia a Roma el diumenge de la beatificació, a l’11 de març a la plaça de Sant Pere. Amb aquest missatge Taltavull va convidar a tots els presents a unir-se cada darrer diumenge de mes, en la pregària per la Pau que organitza la Catedral de Menorca.

- TROBADA GENERAL DELS EMD DE CATALUNYA-MENORCA-CASTELLÓ: Comencem el segle XXI amb Maria (Informació d’Agustí Anglada).

Acollida il·lusionada, retrobada fraternal, celebració joiosa, són afirmacions que em vénen al cap en aquest moment, per donar a entendre el que va ser la “Trobadada General dels Equips de la Mare de Déu de Catalunya, Menorca i Castelló” el passat dissabte dia 17 de març, celebrat al monestir català de Montserrat.

Els 680 assistents –76 menorquins– varen xalar amb cada una de les activitats previstes en la jornada:

* Mn. Jaume Reixach ens va deixar amb la boca oberta a través del seu recorregut pels poetes catalans, inclòs ell mateix, que havien dedicat sonets a Maria. Entre ells, recordo:

* “Crec que Jesús és Déu” de Mn. Rovira.

- * “El fill que no tindrà mai” de Mn. Climent Forner.
- * “Deixeu-mi ser...” de Josep Maria de Segarra
- * “Va davallant la creu” de Mn. Jaume Reixach.
- * I altres de Mn. Jacint Verdaguer i Miquel Costa i Llobera.

Tots ells, escoltats amb un profund silenci, amb l'alè suspès, reflexionant aquelles vivències i fent-les pròpies. Gràcies per uns moments plens de màgia.

- * Seguidament, Antoni Codina i Conxa, la seva dona, varen informar de l'actualitat dels EMD. Agraïren l'esforç fet pels menorquins per ser presents a Montserrat. El nostre agraïment per la gran feina d'organització i execució d'una diada perfecta. D'aquesta informació en vaig treure que:
 - * Que el Moviment dels EMD a Catalunya, Menorca i Castelló està constituït per 14 sectors.
 - * En l'actualitat, formats per 160 equips.
 - * 122 consiliaris acompanyen la feina dels equips.
 - * 14 nous equips han iniciat el camí a dins del Moviment EMD.
 - * El dinar de germanor fou precedit per un concert de la Coral PRIMAVERA PER LA PAU, dirigida per Genís Mayola. Mesclaren cants del Llibre Vermell de Montserrat (musicats el segle XIV), amb altres actuals, la majoria amb text de Miquel Martí i Pol. Jo vaig ser especialment sensible a “Salveu-me els ulls” d'aquest escriptor, sobre l'experiència de la seva ceguesa.
 - * El dinar, moments de germanor, de bromes, d'esplai i de riquesa de compartir taula i vida.
 - * Al capvespre, després del necessari temps per visitar i admirar Montserrat, va arribar el moment essencial de la Trobada: l'Eucaristia presidida pel bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. Joan Carre-ra. Fou especialment emotiu el desenvolupament dels cants. Ens van fer conscients que TOTS formàvem part d'un mateix cos. Tots empràvem la mateixa llengua. La llengua de l'esperit amorós. Fills d'un mateix Pare. Moment profund.
 - * Per acabar, l'adéu-siau a l'esplanada del monestir de Montserrat. Allà la cadena de germanor es va lligar amb les baules dels nostres braços i amb la força del nostre cor ple de projectes i d'esperances.

- TROBADA D'ADOLESCENTS A MAÓ, LA SALLE

El dissabte 7 d'abril, entre les 10 i les 13 hores, el col·legi La Salle de Maó va ser escenari de la Trobada Diocesana d'Adolescents que té lloc anualment, entorn a l'inici de Setmana Santa.

Els joves, uns 200 de les diverses parròquies de la Diòcesi, tenien més de 15 anys, i estan vinculats a l'Església a través de la catequesi de Confirmació i prenen part en grups de post-confirmació. L'acte matinal va celebrar-se en tres parts. Una primera més lúdica, a través de jocs que serviren per anar descobrint les opcions que tenen els joves en l'Església una vegada acabada l'etapa de la Confirmació. Organitzacions com Escoltes de Menorca, JOC-JOBAC, Caritas, Gent Jove, Sant Miquel, etc... i donaren a conèixer les seves iniciatives juvenils. A continuació hi hagué una Pregària conjunta, presidida pel vicari general, Sebastià Taltavull. Posteriorment, i com a fi de festa, una actuació musical d'un grup ferrerienc de joves que animen les celebracions a l'església de Santa Maria, a Ferreries.

- AUDITORIA A CARITAS MENORCA

Amb l'objectiu de revisar el destí dels recursos que gestiona Caritas, l'entitat eclesial va contractar els serveis auditors d'Auren a fi d'analitzar els seus pressupostos i millorar la gestió i la comunicació entre els col·laboradors particulars i les institucions que prenen part en els serveis que la nostra Caritas porta a terme. La firma del conveni va tenir lloc el passat dilluns 9 d'abril a Caritas Interparroquial de Ciutadella.

Sebastià Marqués, director de Caritas, manifestà que és convenient que un pressupost de més 150 milions, que és aportació de tots els menorquins i de moltes institucions insulars i autonòmiques, tengui una validesa comptable d'una empresa auditora per refermar el compromís de Caritas i demostrar-nos si s'està en el bon camí, tot i tenint en compte les finalitats i els principis fundacionals de les Caritas.

- SETMANA SANTA 2001: RESSONS DE PREGÓ

El bisbe administrador apostòlic, Jesús Murgui, anunciava la Setmana Santa d'una manera oficial en els pregons de Santa Maria a Maó i la Catedral a Ciutadella els dies 6 i 7 d'abril. Després de presidir l'Eucaristia amb

els capellans de l'arxiprestat i amb una nombrosa presència de les confraries i fidels, oferir pautes de reflexió per a la Setmana Santa 2001. Al llarg de la setmana més gran dels cristians, el bisbe Jesús Murgui aprofità per acomiadar-se de la Diòcesi.

El Dimecres Sant, Missa Crismal, es reuní per darrera vegada amb tots els capellans del presbiteri diocesà, als qual manifestà la seva alegria per haver-los servit en els mesos d'administració apostòlica i agrai la col·laboració fraternal rebuda. El Divendres Sant en el Sermó de la Soledat a la Catedral de Menorca, i el diumenge de Pasqua de Resurrecció a Santa de Maria, aprofità per acomiadar-se dels fidels menorquins.

